ΠΜΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΕΡΖΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΕ , ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΒΟΛΟΣ , 2015

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Βεβαιώνω ότι είμαι η συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στη διπλωματική εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η διπλωματική εργασία ετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά και ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Βόλος , Ιούνιος 2015

Τερζή Σταματία

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Ευχαριστώ πολύ τον καθηγητή

κ. Κυριαζή Νικόλαο,

για την πολύτιμη και αποτελεσματική συνεργασία μας,

τον σύζυγό μου Δημήτρη,

για την συμπαράσταση, κατανόηση και συνεργασία ,

καθώς και την οικογένεια μου για την αμέριστη υποστήριξή της.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ……. 1

ABSTRACT…… 2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ……... 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1.1 ΚΡΑΤΟΣ…… 5

1.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ…… 5

1.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ…… 5

1.3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ…….. 5

1.3.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ…….. 7

1.3.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ……. 8

1.3.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ……... 9

1.3.5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ 10

1.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ……. 12

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

1.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ…….. 13

1.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ……. 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 17

2.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. 17

2.1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ……. 19

2.2 ΥΠΟΔΟΜΗ…… 24

2.3 ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (R&D)…… 25

2.4 ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ……. 26

2.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…….. 27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 29

3.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ…… 29

3.1.1 ΜΕΓΕΘΟΣ ΧΩΡΑΣ…….. 31

3.1.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ…….. 31

3.1.3 ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ…… 32

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.1.4 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΧΩΡΩΝ……..... 33

3.2 ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ…… 34

3.2.1 ΜΕΙΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ…… 34

3.2.2 ΣΤΡΕΒΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΚΑΣΤΟΤΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ…… 35

3.2.3 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΤΑΘΕΙΑ…….. 36

3.2.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ…… 36

3.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ…….. 37

3.4 ΑΡΙΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΑΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ……. 41

3.4.1 ΑΡΙΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ…… 41

3.4.2 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΑΡΙΣΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ Κ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ ΕΓΧΩΡΙΩΝ Κ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.. 42

3.4.3 ΑΡΙΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ…… 45

3.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΑΠΟΚΡΙΣΗ……. 46

3.5.1 ΑΠΟΦΥΓΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ……... 46

3.5.2 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ……. 49

3.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…… 52

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. 53

4.1 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ…… 53

4.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ……. 55

4.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΟΣΑ……. 64

4.4 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ…… 76

4.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…… 84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ Ή ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 86

5.1 ΑΠΟΨΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ……. 86

5.1.1 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ…….. 86

5.1.2 ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ…….. 87

5.1.3 ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ……. 89

5.1.4 ΤΡΟΠΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ……... 91

5.2 ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ……. 95

5.2.1 ΑΛΛΑΓΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ ΣΕ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ…… 95

5.2.2 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ…… 96

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

5.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ Ή ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ……. 98

5.3.1 ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ…… 98

5.3.2 ΛΑΘΟΣ ΤΡΟΠΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ…… 102

5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…….. 104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 106

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…….. 106

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ…… 110

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ……. 112

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ …… 113

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΣΕΛ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Η ΚΑΜΠΥΛΗ LAFFER…….. 40

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.2 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΡΟΗ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ…….. 42

3.3 ΦΟΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ 1970-2000…….. 44

3.4 ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ…….. 45

3.5 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ (%ΑΕΠ)…….. 51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΩΣ ΠΟΣΟΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΑΠΟ ΤΟ 1999-2009…… 59

4.2 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2009…….. 62

4.3 ΕΞΕΛΙΞΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1999-2009…….. 63

4.4 ΔΙΑΘΡΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ- ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2009…….. 64

4.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ ΑΠΟ ΤΟ 1983-2003…… 65

4.6 ΜΕΣΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΠΟ ΤΟ 1980-2007……. 71

4.7 ΚΛΑΣΜΑ ΧΩΡΩΝ ΠΟΥ ΜΕΙΩΣΑΝ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1981-2007……. 74

4.8 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ……. 78

4.9 ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ SMEs ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ 2008-2013…… 79

4.10 ΚΑΘΑΡΕΣ ΡΟΕΣ ΑΞΕ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΥΨΗΛΗΣ & ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ……... 83

4.11 ΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ. 83

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΣΕΛ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ……. 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΤΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ…… 29

3.2 ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ……. 47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΑΠΟ ΤΟ 1970 - 1997…….. 57

4.2 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ - ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΟ ΤΟ 1999-2009…….. 60

4.3 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ…… 68

4.4 ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (1986-2000)…… 75

4.5 ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (1980-2000)…… 76

4.6 ΠΡΟΦΙΛ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟ 2013……. 77

4.7 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ…….. 78

4.8 ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2014-2015…… 80

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

4.9 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟ 2014…….. 81

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

ΣΕΛ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΧΑΡΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΟΣΟ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ…… 99

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει ένα σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο, τον φορολογικό ανταγωνισμό ,ο οποίος εμφανίζεται και αναπτύσσεται μεταξύ των κρατών και επηρεάζει τους πολίτες αυτών. Αποτελεί επίσης έναν παράγοντα που αξιολογούν οι επιχειρήσεις για την εγκατάστασή τους σε μια άλλη χώρα χωρίς βέβαια να είναι ο μοναδικός .

Αναλύοντας τα κριτήρια χωροθέτησης επιχειρήσεων διαπιστώνεται η σημαντικότητα των φόρων στην προσέλκυση επιχειρήσεων, εξ ’αιτίας της κοινής γραμμής στην οποία κινούνται τα υπόλοιπα κριτήρια και της έλλειψης άσκησης οικονομικής πολιτικής στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που ζούμε.

Προκειμένου να μπορεί κανείς να αναφερθεί στην σημασία και την διαδικασία που λαμβάνει χώρα ο φορολογικός ανταγωνισμός θα πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνει τους παράγοντες που τον υποκινούν από τους οποίους εξαρτάται ο βαθμός και η ένταση του. Εξετάζεται επίσης η συνεισφορά του φορολογικού ανταγωνισμού στην επίτευξη του άριστου επιπέδου άσκησης της φορολογικής πολιτικής των κρατών.

Εν συνεχεία, αναλύονται τα φορολογικά συστήματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γίνεται μέτρηση της αποδοτικότητας των φορολογικών συστημάτων μέσα από την μέτρηση των φορολογικών εσόδων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1970 μέχρι και σήμερα προκειμένου να διακρίνουμε το βαθμό και την έκταση του φορολογικού ανταγωνισμού. Παρατηρούνται οι αναπροσαρμογές των φορολογικών συστημάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προσπάθεια επιβίωσής τους στο περιβάλλον φορολογικού ανταγωνισμού.

Ύψιστης σημασίας είναι το ερώτημα αν θα πρέπει τα κράτη να επιδιώκουν φορολογικό ανταγωνισμό ή φορολογική σύγκλιση μεταξύ των κρατών. Εξετάζοντας λοιπόν τις οικονομικές πολιτικές και το καθεστώς της κάθε χώρας διαπιστώνουμε ότι οι χώρες έχουν διαφορετικές επιδιώξεις ανάλογα με το οικονομικό και φορολογικό προφίλ τους και δεν μπορεί να εφαρμοστεί καθολικά καμία από τις δύο πολιτικές λόγω των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της κάθε μιας και των διαφορετικών συμφερόντων των κρατών

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: φορολογικός ανταγωνισμός, Ευρωπαϊκή Ένωση, επιχειρήσεις, φορολογικήσύγκλιση

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ABSTRACT

This study examines a contemporary economic phenomenon, tax competition, which appears and grows between states and affects their citizens .It is also a factor that companies evaluate for their establishment in another country but this is not the only.

Analyzing the business siting criteria noted the importance of taxes to attract business, due to the common line in moving of the other criteria and the lack of exercise of economic policy in the globalized environment in which we live.

In order to be able to refer to the importance and the process that takes place tax competition should be able to distinguish the motivational factors of which depends on the degree and intensity. It also assesses the contribution of tax competition to achieve the optimal level of exercise of the tax policy of states.

Subsequently, tax systems analyzed in European Union countries and is measuring the efficiency of tax systems through the measurement of the tax revenue of the EU countries from 1970 until today in order to distinguish the degree and extent of tax competition. There are adjustments of tax systems of European Union countries in the effort of survival in tax competition environment.

Of paramount importance, is whether the countries should seek tax competition or tax convergence between countries. Thus looking economic policies and the status of each country we find that countries have different objectives depending on the economic and fiscal profile. So neither policies can be applied completely because of the advantages and disadvantages of each one and the different states' interests.

WORD KEYS: tax competition, European Union, companies, tax convergence

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εξετάσει τον φορολογικό ανταγωνισμό που υφίσταται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον τρόπο που αυτές και τα υπάρχοντα φορολογικά καθεστώτα επηρεάζονται από αυτόν αλλά και τον επηρεάζουν , καθώς επίσης και να προσδιορίσει κατά πόσο είναι εφικτό να υπάρξει φορολογική σύγκλιση και αν θα επιφέρει πλεονεκτήματα στις χώρες και τις επιχειρήσεις που κινητοποιούνται σε αυτές.

Στο 1^{ο} κεφάλαιο περιγράφονται έννοιες που θα βοηθήσουν στην σαφέστερη κατανόηση του θέματος όπως είναι η έννοια του κράτους, της επιχείρησης, του φορολογικού συστήματος, του ανταγωνισμού των επιχειρήσεων και του φορολογικού ανταγωνισμού.

Στο 2^{ο} κεφάλαιο αναλύονται οι προσδιοριστικοί παράγοντες και τα κριτήρια που οι επιχειρήσεις αξιολογούν και σταθμίζουν στην αναζήτηση της καταλληλότερης χώρας για την εγκατάσταση και λειτουργία τους υπό την έννοια οικονομικών αλλά και λοιπών παραγόντων.

Στο 3^{ο} κεφάλαιο εστιάζουμε στην φορολογία και εξετάζονται με τη σειρά τους οι παράγοντες που την επηρεάζουν και κατ' επέκταση επηρεάζουν τον φορολογικό ανταγωνισμό. Γίνεται μια προσπάθεια μέτρησης του φορολογικού ανταγωνισμού και προσδιορισμού του άριστου επιπέδου και κατά πόσο το άριστο αυτό επίπεδο έχει θετική ή αρνητική συσχέτιση με την προσέλκυση επιχειρήσεων και τα φορολογικά συστήματα και καθεστώτα που εφαρμόζουν οι χώρες.

Στο 4^{ο} κεφάλαιο αναλύονται τα φορολογικά συστήματα που εφαρμόζονται στις χώρες της ΕΕ ,επίσης εξετάζονται τα φορολογικά έσοδα των χωρών καθώς και οι μεταβολές που έχουν υποστεί με το πέρασμα του χρόνου και τις φορολογικές αναπροσαρμογές και αναμορφώσεις των φορολογικών συστημάτων τους.

Στο 5^{ο} κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να δοθεί μια απάντηση στο ερώτημα αν είναι ποιο συμφέρον για τις επιχειρήσεις και τα κράτη μια φορολογική εναρμόνιση ή ο ελεύθερος φορολογικός ανταγωνισμός. Εξετάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του κάθε συστήματος και αναλύονται οι διαφορετικές επιδιώξεις των διαφόρων κρατών μελών.

Στο τελευταίο κεφάλαιο παραθέτονται κάποια γενικά συμπεράσματα και διαπιστώσεις καθώς και το γενικό συμπέρασμα ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί εξ' ολοκλήρου ένα εκ των δύο

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

συστημάτων(φορολογική εναρμόνιση και φορολογικός ανταγωνισμός) και το ιδανικό είναι μια κατάσταση ισορροπίας ανάλογα με τις επιδιώξεις των κρατών.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^{ο} : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί ένα σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο το οποίο εντοπίζεται, αναπτύσσεται και εντείνεται ανάμεσα στα κράτη επηρεάζοντας ποικιλοτρόπως τους πολίτες. Στο παρόν κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να ορίσουμε τις βασικές συνιστώσες του φορολογικού ανταγωνισμού τις έννοιες δηλαδή εκείνες που του προσδίδουν οντότητα και έδαφος δράσης. Πιο συγκεκριμένα θα αναφερθούμε σε βασικές οικονομικές έννοιες όπως το κράτος, την επιχείρηση, το φορολογικό σύστημα, τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων προσεγγίζοντας όχι μόνο την αμιγώς οικονομική υπόσταση τους αλλά και εξετάζοντας την δυναμική που τους προσδίδει ο φορολογικός ανταγωνισμός και οι σύγχρονες απαιτήσεις.

1.1 ΚΡΑΤΟΣ

Το κράτος συντελεί στην διενέργεια των βασικών οικονομικών λειτουργιών της οικονομίας παρέχοντας το απαιτούμενο θεσμικό και νομικό πλαίσιο. Ο ρόλος του κράτους είναι αυξημένος κυρίως όσο αφορά την συγκέντρωση των κρατικών εσόδων και την διαχείριση του επιπέδου των δημόσιων δαπανών.

Οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν πως ανάμεσα στις κύριες λειτουργίες της διαχείρισης εσόδων του κράτους , όσο αφορά την διαχείριση των φορολογικών εσόδων. συγκαταλέγεται τόσο ο έλεγχος της συνέπειας της φορολογικής βάσης προκειμένου να αποτραπούν τυχόν παραβατικές συμπεριφορές όσο και η παροχή του απαραίτητου επιπέδου ατομικής συνείδησης μέσω της απαραίτητης εκπαίδευσης στην φορολογική βάση με απώτερο σκοπό να ανταποκρίνεται με ευκολία και συνέπεια στις φορολογικές της υποχρεώσεις.

1.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Με τον όρο επιχείρηση εννοούμε την οικονομική μονάδα η οποία χρησιμοποιεί τους παραγωγικούς συντελεστές (κεφάλαιο, εργασία, γη) της οικονομίας με τρόπο που να μεγιστοποιεί τα κέρδη του φυσικού προσώπου το οποίο χρησιμοποιώντας τον παραγωγικό συντελεστή της επιχειρηματικότητας που την συνέστησε (Παππάς ,2005).

1.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι απαιτούμενοι οικονομικοί πόροι του κράτους εξασφαλίζονται μέσα από την συγκέντρωση των κρατικών εσόδων η οποία πραγματοποιείται κυρίως μέσω του κρατικού μηχανισμού που ονομάζεται φορολογικό σύστημα. Τα βασικά συστατικά του φορολογικού συστήματος είναι ο κρατικός μηχανισμός συγκέντρωσης εσόδων και η φορολογική βάση. Οι Becker & Fuest (2005) αναφέρουν πως το κράτος χρησιμοποιεί τους φορολογικούς συντελεστές και την φορολογική βάση ως τα κύρια μέσα άσκησης της φορολογικής πολιτικής της.

Ο Δαλαμάγκας (2010) ορίζει την φορολογική βάση ως το οικονομικό μέγεθος (εισόδημα, κατανάλωση, περιουσία) επί του οποίου υπολογίζεται η φορολογική επιβάρυνση. Η επιλογή του δικαιότερου και αποτελεσματικότερου φορολογικού συστήματος αποτελεί ζητούμενο των εκάστοτε κυβερνήσεων. Ωστόσο η μεγάλη συχνότητα εναλλαγής των φορολογικών συστημάτων ενδεχομένως να προκαλέσει στρεβλώσεις στην οικονομία. Τα εκάστοτε διαφορετικά στοιχεία των φορολογικών συστημάτων (φορολογική βάση, φορολογικός έλεγχος, φορολογικοί συντελεστές) οδηγούν σε περίπλοκα φορολογικά συστήματα τα οποία περιπλέκονται ακόμα περισσότερα όταν γίνεται προσπάθεια φορολογικής σύγκλισης σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με τους Gerken et al (2001). Ο Δαλαμάγκας (2010) αναφέρει πως η φορολογική βάση (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) απαιτεί την κρατική παρέμβαση αλλά δυστροπεί στην καταβολή της φορολογικής επιβάρυνσης που της αναλογεί οδηγώντας το κράτος σε διεύρυνση της φορολογικής βάσης με σκοπό την μείωση του φορολογικού βάρους. Σε κάθε περίπτωση όπως επισημαίνουν και οι Heinemann et al (2008) η επιλογή του κατάλληλου φορολογικού συστήματος συνιστά πρόβλημα λήψης αποφάσεων για το κράτος.

Με τον όρο φόρος νοείται η αναγκαστική καταβολή οικονομικών πόρων από νομικό ή φυσικό πρόσωπο του ιδιωτικού τομέα προς τον δημόσιο τομέα. Ειδικότερα, ο Σταματόπουλος (2007), σημειώνει πως ο φόρος είναι το όφελος του κοινωνικού συνόλου που προέρχεται από το αναγκαστικό ατομικό κόστος των πολιτών. Επιπρόσθετα, ο φόρος λαμβάνει την μορφή της αναγκαστικής χρηματικής εισφοράς των προσώπων (φυσικών και νομικών) προς το κράτος, με σκοπό την κάλυψη των δημοσίων αναγκών χωρίς να υπάρχει ειδική αντιπαροχή από το κράτος προς τους πολίτες (Φλώρος, 2010). Οι φόροι αποτελούν την έκφραση κάθε φορολογικού συστήματος. Ο Shan (2010) σημειώνει πως οι φόροι αποτελούν ένα πολύ σημαντικό έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού. Οι φόροι αποτελούν κομμάτι του φορολογικού συστήματος που επιμερίζει το φορολογικό βάρος στην φορολογική βάση δηλαδή στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Ο επιμερισμός του φορολογικού βάρους γίνεται μέσω των ισχυόντων φορολογικών συντελεστών.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Ο Δαλαμάγκας (2010) ορίζει τους φόρους ως μια μονομερής , αναγκαστική παροχή των ιδιωτικών φορέων προς το Δημόσιο, η οποία δεν αντανακλά από ειδική και άμεση οικονομική αντιπαροχή του δημοσίου προς τους φορολογούμενους. Ειδικότερα , ο Δαλαμάγκας (2010) αναφέρει πως τρία είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των φόρων:

1.Μονομερής χαρακτήρας. Με την έννοια ότι η είσπραξη των φόρων δεν προορίζεται για την παροχή μιας συγκεκριμένης δημόσιας υπηρεσίας.

2.Αναγκαστικός χαρακτήρας. Το χαρακτηριστικό αυτό αφορά κυρίως τους υπόχρεους φορολόγησης και πιο συγκεκριμένα δηλώνει ότι οι φόροι επιβάλλονται σε όσους συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις και είναι υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται προς αυτούς.

3.Γενική και έμμεση αντιπαροχή. Η αντιπαροχή προς τους φορολογούμενους δεν είναι ούτε άμεση ούτε ειδική, δηλαδή είναι γενική και έμμεση με την έννοια ότι παρέχεται εξ αδιαιρέτου σε όλο το κοινωνικό σύνολο με την μορφή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών.

1.3.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο Δαλαμάγκας, (2010) αναφέρει πως τα φορολογικά έσοδα αποτελούν βασικό σκέλος του Κρατικού Προϋπολογισμού. Η σημασία των φόρων είναι τεράστια για την λειτουργία του κράτους γιατί χωρίς τους φόρους το κράτος δεν μπορεί να λειτουργήσει (Δαλαμάγκας 2010).Ο βασικός σκοπός της ύπαρξης του φορολογικού συστήματος είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων εσόδων έτσι ώστε να καλυφθούν οι αντίστοιχες δημόσιες δαπάνες , δηλαδή είναι να εξυπηρετεί την βασική ταμειακή ροη του κράτους (Φλώρος, 2010).

Σύμφωνα με τους Khwaja et al (2011) η διαχείριση των εσόδων σε ένα κράτος είναι κομβικής σημασίας καθώς η καλή διαχείριση πιστώνεται στην εκάστοτε κυβέρνηση και ενισχύει την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτή και κατ' επέκταση την σταθερότητα της χώρας. Ειδικότερα ο Bird (2010) αναφέρει πως εάν η κυβέρνηση φορολογεί με τρόπο άδικο μπορεί να προκληθούν πολιτικές αστάθειες και να αποδυναμωθεί το κύρος και η αξιοπιστία της κυβέρνησης με ότι αυτό συνεπάγεται σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Η σημασία της διαχείρισης των φορολογικών εσόδων για το κράτος είναι αδιαμφισβήτητη γιατί επηρεάζει την αποτελεσματικότητα και την συνέπεια του φορολογικού συστήματος σύμφωνα με τον Bird (2010).

Ο Groves (2009) τονίζει την σημασία του φορολογικού συστήματος κάθε χώρες αναφέροντας πως η φορολογία αποτελεί ένα σημαντικό οικονομικό εργαλείο το οποίο μπορεί να ελέγξει

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

και να καθορίσει τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης σε μια χώρα. Επιπλέον, το φορολογικό σύστημα στο σύγχρονο διεθνοποιημένο περιβάλλον επηρεάζει και το βαθμό ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Οι Becker & Fuest (2005) έδειξαν ότι η κινητικότητα των επιχειρήσεων δημιουργεί κίνητρα για τα κράτη ώστε να διαφοροποιούν την φορολογική τους πολιτική αντί να μένουν ουδέτερα .Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως τα κράτη μέσω των εκάστοτε κυβερνήσεων επηρεάζουν την χωροθέτηση των επιχειρήσεων κυρίως μέσω της φορολογίας και των κινήτρων εγκατάστασης.

Επιπλέον, ο Φλώρος (2010) αναφέρει πως οι έμμεσοι σκοποί λειτουργίας του φορολογικού συστήματος είναι η απόδοση κοινωνικής δικαιοσύνης και η καταπολέμηση των οικονομικών ανισοτήτων ανάμεσα στους πολίτες. Ακόμα, η φορολογία αποτελεί ένα σημαντικό δημοσιονομικό εργαλείο μέσω του οποίου μπορούν να περιοριστούν μακροοικονομικές στρεβλώσεις όπως πχ φοροελαφρύνσεις ή φοροεπιβαρύνσεις. Οι Halkos & Kyriazis (2006) επισημαίνουν την σύνδεση φορολογίας και δημόσιων δαπανών. Ειδικότερα αναφέρουν πως μια αύξηση στις δημόσιες δαπάνες απαιτεί μια αύξηση στο επίπεδο των φορολογικών εσόδων.

1.3.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ – ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν πως οι κατηγορίες των φόρων ποικίλουν ενώ ο Δαλαμάγκας (2010) αναφέρει πως η κατηγοριοποίηση των φόρων πρέπει να βασίζεται στα κριτήρια διαφοροποίησης των. Από τα κριτήρια διαφοροποίησης των φόρων το πιο συνηθισμένο κριτήριο είναι αυτό της φορολογικής βάσης. Σύμφωνα με τον Δαλαμάγκα (2010) οι πιο συχνές διακρίσεις και κατηγορίες των φόρων είναι οι ακόλουθες.

1. Διάκριση με βάση την φορολογική βάση. Με βάση το κριτήριο αυτό οι φόροι ταξινομούνται σε πάγιους, σε φόρους εισοδήματος, σε φόρους κατανάλωσης και σε φόρους περιουσίας. Ειδικότερα, οι πάγιοι φόροι επιβαρύνουν ακριβώς με το ίδιο φορολογικό βάρος όλα τα άτομα της κοινωνίας που είναι υπόχρεα φορολόγησης ανεξάρτητα από το εισόδημα ή την οικογενειακή τους κατάσταση. Οι φόροι εισοδήματος επιβαρύνουν το εισόδημα των φυσικών ή νομικών συστατικών της κοινωνίας για δεδομένη χρονική περίοδο. Ο Φόρος κατανάλωσης είναι φόρος που τίθεται επί της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών και υποκατηγοριοποιείται σε γενικό (επιβάλλονται σχεδόν σε όλα τα αγαθά), σε ειδικό (επιβάλλονται σε συγκεκριμένα αγαθά) , σε φόρο κατ' αξία (υπολογίζονται επί της τιμής πώλησης των προϊόντων) καθώς και σε εσωτερικό (επιβάλλονται στα προϊόντα εγχωρίας κατανάλωσης) και σε εξωτερικό (επιβάλλονται στα εισαγόμενα προϊόντα).Ο φόρος

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

περιουσίας επιβαρύνει την περιουσία των ιδιωτικών φορέων της οικονομίας και υποκατηριοποιείται σε φόρο επί της κατοχής περιουσίας και σε φόρο επί της μεταβίβασης περιουσίας.

2. Διάκριση σε άμεσους και έμμεσους φόρους. Άμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται επί των στοιχείων βάση των οποίων διακρίνεται η φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου ενώ έμμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται επί των ενδείξεων της φοροδοτικής ικανότητας των φορολογούμενων.

3. Διάκριση με βάση την φορολογούσα αρχή. Ανάλογα με τον κρατικό αποδέκτη των φόρων τους διακρίνουμε σε φόρους Κεντρικής διοίκησης , σε φόρους υπέρ των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης καθώς και φόρους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

4. Διάκριση με βάση τον φορολογικό συντελεστή. Με τον όρο φορολογικό συντελεστή εννοούμε το φόρος που επιβάλλεται ως ποσοστό του εισοδήματος του φορολογούμενου (φυσικού ή νομικού προσώπου)

1.3.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση του φορολογικού συστήματος είναι ουσιαστική διαδικασία για την συνέχιση της εφαρμογής του από το κράτος**.** Ο χρόνος που απαιτείται προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια αντικειμενική αξιολόγηση του φορολογικού συστήματος δεν είναι σύντομος. Οι Heinemann et al (2008) σημειώνουν ότι το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας ενσωματώνει πολλές πολιτικές αποφάσεις και σκοπιμότητες και επομένως μένει σταθερό για κάποια χρόνια προκειμένου να αξιολογηθεί. Σύμφωνα με τους Heinemann et al (2008) οι κυβερνήσεις δεν αναπροσαρμόζουν τα φορολογικά επίπεδα συνεχώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αντιθέτως, οι Heinemann et al (2008) αναφέρουν πως τα κράτη ορίζουν συγκεκριμένους φορολογικούς συντελεστές σε μια περίοδο και την διατηρούν για αρκετές περιόδους

Η αποδοτική κρατική διαχείριση εδράζεται στην ικανότητα της κυβέρνησης να συγκεντρώνει τα έσοδα που αντιστοιχούν σε κάθε φορολογούμενο με αίσθηση δικαίου και συνέπειας (Khwaja et al ,2011).Τόσο ο σχεδιασμός όσο και η εφαρμογή του φορολογικού συστήματος είναι το ίδιο σημαντικά για την επιτυχία του. Ο Bird (2010) αναφέρει πως το καλύτερο

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

σύστημα φορολόγησης δεν αξίζει τίποτα ένα δεν είναι σε θέση να εφαρμόζεται αποτελεσματικά. Ο Bird (2010) σημειώνει πως υπάρχουν τρία βασικά συστατικά της αποτελεσματικής φορολόγησης σε ένα κράτος , η πολιτική θέληση, μια καθαρή στρατηγική και επαρκής φοροδοτικές πηγές.

Οι Khwaja et al (2011) αποτιμούν την αποδοτικότητα ενός φορολογικού συστήματος όχι μόνο βασιζόμενοι στην κύρια λειτουργία του, δηλαδή την συγκέντρωση των φορολογικών εσόδων, αλλά και στην ικανότητα του να προωθεί την αυτοαξιολόγηση και την εθελούσια συμμόρφωση εκάστοτε φορολογούμενου προς την καταβολή του φόρου που του αναλογεί.

Οι Khwaja et al (2011) υποστηρίζουν πως στα βασικά βήματα ενός επιτυχημένου φορολογικού συστήματος περιλαμβάνεται η τμηματοποίηση της φορολογικής βάσης σε μεγάλους, μεσαίους και μικρούς πληρωτές κατά αναλογία με την τμηματοποίηση της αγοράς που προβαίνουν οι μάνατζερ των επιχειρήσεων.

Επιπλέον , οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν πως οι συχνές φορολογικές αξιολογήσεις είναι ουσιαστικό μέσο για την άσκηση αποτελεσματικής φορολογικής διαχείρισης και αξιολόγησης. Οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν ότι η αξιολόγηση του φορολογικού συστήματος σχετίζεται με το μέγεθος της επιχείρησης καθώς είναι διαφορετική ανάμεσα σε επιχειρήσεις μικρού, μεσαίου και μεγάλου μεγέθους. Ο κύριος λόγος της διαφοροποίηση της φορολόγησης είναι ο σχετικά μεγάλος αριθμός των μικρών επιχειρήσεων αλλά και η ελλιπής πληροφόρηση από τις μικρές επιχειρήσεις.

1.3.5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν πως, αν και παράδοξο, ο σύγχρονος στόχος των κυβερνήσεων όσο αφορά τα φορολογικά έσοδα είναι πως θα δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις έτσι ώστε κάθε επιχείρηση και ιδιώτη να συμμετέχει εθελοντικά στην διαδικασία πληρωμής των φόρων που του αναλογούν.

Οι Khwaja et al (2011) ,επιπλέον, αναφέρουν πως στην θεωρητική οικονομική βιβλιογραφία η φορολογική συμμόρφωση μελετάται κυρίως από την πλευρά του φορολογούμενου λαμβάνοντας υπόψη την κλασσική υπόθεση την μεγιστοποίηση της χρησιμότητας του, δηλαδή ο φορολογούμενο δεν θα πληρώσει εφόσον το κόστος της συμμόρφωσης του είναι μεγαλύτερο από το όφελος της μη συμμόρφωσης του στην περίπτωση αυτή η μεγιστοποίηση

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

της χρησιμότητας του φορολογούμενου εξαρτάται από την πιθανότητα εντοπισμού του από τον φορολογικό μηχανισμό.

Οι Khwaja et al (2011) σημειώνουν πως ψυχολογικοί παράγοντες καθώς και μπιχεβιοραλιστικοί μηχανισμοί επηρεάζουν το επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρουν πως η συμμόρφωση εξαρτάται από:

1. Καθαρά ατομικούς παράγοντες όπως το φύλλο , η ηλικία και η μόρφωση. Στην περίπτωση των επιχειρήσεων οι μεμονωμένες συμπεριφορές των διαχειριστών της επιχείρησης μπορεί να είναι σημαντικές όπως και το μέγεθος της επιχείρησης , το είδος της αλλά και η οικονομική της κατάσταση.

2. Την γενικότερη αντίληψη περί της έννοιας του δικαίου στο φορολογικό σύστημα. Η φορολογική δικαιοσύνη καθορίζεται από το επίπεδο των φόρων, την μεταχείριση που λαμβάνει ο φορολογούμενος, την ρύθμιση αποπληρωμής που παρέχεται καθώς και την χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος. Ιδιαίτερα η χρήση των φορολογικών εσόδων αποτελεί ισχυρό παράγοντα στις χώρες με χαμηλά επίπεδα διακυβέρνησης και υψηλό βαθμό διαφθοράς.

3. Ο γενικότερος βαθμός φορολογικής συμμόρφωσης από το σύνολο των πολιτών. Γενικά όταν επικρατεί φορολογική συμμόρφωση και συνέπεια από την πλειοψηφία των πολιτών είναι πιο πιθανό κάποιος να πληρώσει τους φόρους του συγκριτικά με την κατάσταση όπου επικρατεί γενικότερη αδιαφορία σχετικά με την αποπληρωμή των φόρων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Model category	*General characteristics*
B: Business profile	Structure (sole trader, partnership, company, trust), size and age of the business, type of activities carried out, focus (local versus international), financial data (capital investment), business intermediaries
I: Industry factors	Definition and size of the industry, major participant in the industry, profit margin, cost structure, industry regulation, work patterns, industry issues (level of competition, seasonal factors, and infrastructure issues)
S: Sociological factors	Cultural norms, ethnic background, attitude to government, age, gender, educational level
E: Economic factors	Investment, demographic interest rates, tax system, government policies, international influence, inflation, markets
P: Psychological factors	Greed, risk, fears, trust, values, fairness and equity, opportunity to evade

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Πηγή:OECD (2004)

Οι Khwaja et al (2011) όπως φαίνεται και στον παραπάνω Πίνακα 1.1 κατηγοριοποιούν τους καθοριστικούς παράγοντες ανά τομέα. Ειδικότερα, αναφέρουν πως στον τομέα επιχειρήσεων σημασία έχει η δομή της επιχείρηση, η ηλικία της και το μέγεθος της και τα χρηματοικονομικά της δεδομένα ενώ συμπεριλαμβάνουν και κοινωνικούς παράγοντες όπως οι πολιτιστικές νόρμες και το μέσο επίπεδο εκπαίδευσης, τέλος όσο αφορά τον οικονομικό τομέα καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν η φύση του φορολογικού συστήματος, ο πληθωρισμός και το επίπεδο της εθνικής επιρροής.

1.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν ότι η έννοια του ανταγωνισμού ανάμεσα στις επιχειρήσεις επικεντρώνεται κυρίως σε :

1. Ανταγωνισμός για έλεγχο της δύναμης. Οι επιχειρήσεις που έχουν την δυνατότητα κινητικότητας επιλέγουν την καταλληλότερη χώρα επένδυσης με κριτήριο το ευνοϊκότερο μακροοικονομικό περιβάλλον που θα τις προσδώσει δύναμη.

2. Ανταγωνισμός σαν μια διαδικασία εξερεύνησης. Η διαφοροποίηση των φορολογικών συστημάτων καθώς και η δυνατότητα επιλογής τους από μέρος των επενδυτών δημιουργούν νέες φορολογικές ρυθμίσεις. Ουσιαστικά δημιουργείται γνώση για το κατάλληλο φορολογικό σύστημα και το πώς θα προσελκύσει ξένες επενδύσεις ενώ θα έπρεπε να είναι προσανατολισμένο στο πως θα βοηθήσει τις εγχώριες επιχειρήσεις.

3. Ανταγωνισμός ως κίνητρο εγκατάστασης των επιχειρήσεων. Εννοείται είναι η παροχή δημόσιων υπηρεσιών ώστε να προσελκύσουν επιχειρήσεις όπως ακριβώς οι επιχειρήσεις προσπαθούν να προσελκύσουν πελάτες. Η νεοκλασική προσέγγιση όμως προϋποθέτει πως υπάρχει ένας κίνδυνος η οικονομία να οδηγηθεί σε μια στρέβλωση της οικονομίας όταν δεν υπάρχει επιθυμία για την κατανάλωση αγαθών.

Ο Mitchell (2004) θεωρεί πως η συνεχής ανταγωνιστική πίεση ανάμεσα στις επιχειρήσεις οδηγεί σε καλύτερη διάθεση των πόρων τους και τους προσδίδει τόνωση της αποδοτικότητας τους.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Επιπλέον, ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων ενδυναμώνει την οικονομική απόδοση της οικονομίας καθώς οι επιχειρήσεις όλων των τύπων προσπαθούν να προσφέρουν ποιότητα και νέα προϊόντα προκειμένου να προσελκύσουν ή να αναθερμάνουν το ενδιαφέρον των πελατών τους (Mitchell, 2004). Ο Mitchell (2004) σημειώνει πως οι επιδράσεις του ανταγωνισμού στην οικονομία είναι μόνο θετικές.

1.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ο παραλληλισμός της επιχείρησης με το κράτος σε επίπεδο ανταγωνισμού δίνει υπόσταση στον φορολογικό ανταγωνισμό. Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως σε επίπεδο κρατών ο φορολογικός ανταγωνισμός προσφέρει όμοια οικονομικά οφέλη για την κοινωνία.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός εκφράζεται με την μείωση στους φόρους των επιχειρήσεων προκειμένου να προσελκυστούν ξένες επενδύσεις και κεφάλαια αλλά και να κρατήσουν τις ροές εσωτερικών κεφαλαίων εγχώρια. Ο Mitchell (2004) σημειώνει πως ο φορολογικός ανταγωνισμός υπάρχει όταν μπορούν να μειωθούν τα φορολογικά εμπόδια μέσω της μετακίνησης ανθρώπων και κεφαλαίων από τις χώρες με υψηλή φορολογία προς τις χώρες με χαμηλή φορολογία.

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν πως οι φόροι αποτελούν ένα βασικό οικονομικό εργαλείο για την διεθνή ανταγωνιστικότητα κάθε χώρας. Στην σημερινή διεθνοποιημένη οικονομία η δομή του εκάστοτε φορολογικού συστήματος κάθε χώρας καθορίζει την προσέλκυση ή όχι των επιχειρήσεων. Ο Mitchell (2004) θεωρεί πως ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί μονάχα ένα τμήμα του ευρύτερου ανταγωνισμού των επιχειρήσεων το οποίο όμως με δεδομένη όμως την αυξημένη κινητικότητα των κεφαλαιακών ροών, της εργασίας και των επιχειρήσεων λαμβάνει ιδιαίτερη σημασία.

Η φορολογία κάθε χώρας αναμφίβολα επηρεάζει την συνολική οικονομική απόδοση της χώρας και για το λόγο αυτό πολλές χώρες προχωρούν σε αναδιοργάνωση των φορολογικών τους συστημάτων έτσι ώστε να μην υστερούν συγκριτικά με πιο ανταγωνιστικές οικονομίες. Οι Heinemann et al (2008) αναφέρουν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός που εκφράζεται μέσω της αναδιοργάνωσης του φορολογικού συστήματος κυρίως με την μείωση των φορολογικών συντελεστών είναι το αποτέλεσμα ενσωμάτωσης πολιτικών αποφάσεων στην κοινωνία. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι ένας άτυπος περιορισμός που δρα στην δικαιοδοσία των κρατών όσο αφορά την ανεξαρτησία

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

τους στον καθορισμό των φορολογικών συντελεστών στα εισοδήματα, τις αποταμιεύσεις και τα κέρδη των επιχειρήσεων.

Οι Kellermann & Kammer (2009) εντοπίζουν τους τρόπους που λαμβάνει χώρα ο φορολογικός ανταγωνισμός ως ακολούθως:

1. Τα κράτη προβαίνουν σε αρκετές φορολογικές στρατηγικές και μεθόδους δίνοντας το περιθώριο στις πολυεθνικές επιχειρήσεις να μειώσουν το φορολογικό τους βάρος είτε προσαρμόζοντας κατάλληλα την δομή και την λειτουργία τους φορολογικά είτε εντοπίζοντας νομικά κενά που τις επιτρέπουν φοροαπαλλαγές

2. Μετακίνηση των κερδών από τις επιχειρήσεις, πχ μέσω αύξησης του μεταφορικού κόστους των επιχειρήσεων φαινομενικά.

3. Προσαρμογή της οικονομικής δομής των επιχειρήσεων.Μπορεί να επιτευχθεί φοροαπαλλαγή μεταφέροντας τα κέρδη σε φορολογικούς παράδεισους μέσω ενδιάμεσων θυγατρικών επιχειρήσεων .

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν πως δεν υπάρχει ακριβής ορισμός του φορολογικού ανταγωνισμού. Ειδικότερα, οι Gerken et al (2001) ορίζουν τον φορολογικό ανταγωνισμό ως την προσπάθεια των κρατών να προσελκύσουν ροές κεφαλαίων, μέσω της προσέλκυσης επιχειρήσεων, προσφέροντας δελεαστικές φορολογικές επιλογές. Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός τείνει να μειώνει τους φορολογικούς συντελεστές και να αυξάνει την φορολογική βάση προκειμένου να διατηρηθεί το επίπεδο των φορολογικών εσόδων σταθερό. Η έννοια του φορολογικού ανταγωνισμού μέσω της μείωσης των φορολογικών συντελεστών αφορά τις χώρες όπου τα φορολογικά εμπόδια εισόδου διαφέρουν ακόμα και όταν δεν παρατηρείται αλλαγή στην εθνική φορολογική πολιτική (Heinemann et al, 2008). Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν ότι σε πρώτη ανάγνωση ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί ένα πρόβλημα χωροταξικού σχεδιασμού. Επιπλέον αναφέρουν πως τα κράτη κατά την προσπάθεια τους για προσέλκυση άμεσων επενδύσεων πιστεύουν ότι πρέπει να εναρμονίσουν τους φορολογικούς συντελεστές των επιχειρήσεων τους στην πτωτική τάση που επικρατεί προκειμένου να επιβιώσουν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός βρίσκει ευκαιρία και αναπτύσσεται περισσότερο σε ενσωματωμένες οικονομικές όπως οικονομικές ενώσεις καθώς η παγκοσμιοποίηση δίνει την ευκαιρία στις χώρες να μειώσουν περισσότερο τους φορολογικούς συντελεστές τους και να γίνουν πιο ανταγωνιστικές προς όφελος των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη μέλη είναι έντονος και αφορά πληθώρα οικονομικών μεγεθών όπως επενδύσεις, εργασία, οικονομική ανάπτυξη και έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια. Από τον ανταγωνισμό αυτό ανάμεσα στα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορούσε να λείπει ο φορολογικός ανταγωνισμός καθώς οι φόροι αποτελούν σημαντικό μέρος του κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων και το κυνήγι χαμηλών φορολογικών συντελεστών θα προσελκύσει νέες επιχειρήσεις.

1.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο παρόν κεφάλαιο μας απασχόλησε ο προσδιορισμός της θεωρητικής σημασίας του φορολογικού ανταγωνισμού μέσα από την προσέγγιση των βασικών συνιστωσών του δηλαδή του κράτους και των επιχειρήσεων. Ειδικότερα, αρχικά αποσαφηνίστηκε η έννοια του κράτους και ο σημαντικός ρόλος τον οποίο επιτελεί για την οικονομία και τους πολίτες των χωρών μέσω της άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής. Στην συνέχεια παρουσιάστηκε ο πυρήνας της οικονομικής δραστηριότητας, δηλαδή οι επιχειρήσεις καθώς η άμεση σχέση τους με το κράτος μέσω της φορολογίας. Παρατηρούμε ότι το εκάστοτε φορολογικό σύστημα των κρατών αποτελεί τον τρόπο σύνδεσης κράτους και επιχειρήσεων. Το φορολογικό σύστημα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για τον καθορισμό του φορολογικού προφίλ κάθε κράτους τόσο γιατί όταν αποτελεί σωστή επιλογή οδηγεί σε κοινωνική ευημερία όσο και γιατί συνήθως οι όποιες αλλαγές λαμβάνουν χώρα πολύ δύσκολα. Επιπλέον, προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε και άλλες διαστάσεις του φορολογικού συστήματος όπως ο τρόπος αξιολόγησης του αλλά και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ανθίζει η παραβατική συμπεριφορά των φορολογούμενων που είναι γνωστή και ως φοροδιαφυγή. Πιο συγκεκριμένα όσο αφορά την φοροδιαφυγή ευθύνονται τόσο ενδογενείς παράγοντες όπως το αίσθημα δικαιοσύνης που αποπνέει από το ίδιο το φορολογικό σύστημα όσο και εξωγενείς παράγοντες όπως το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο των φορολογουμένων και το γενικότερο επίπεδο φοροδιαφυγής. Αφού αναλύσαμε τις έννοιες του κράτους, του ανταγωνισμού των επιχειρήσεων και του φορολογικού συστήματος εισαγάγαμε την έννοια του φορολογικού ανταγωνισμού υπό το

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

πρίσμα τους και προσπαθήσαμε να τον συνδέσουμε με τα σύγχρονα οικονομικά γεγονότα και επιδιώξει που έχει επιφέρει το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^{ο} : ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στην προσπάθεια μας για την πιο ολοκληρωμένη αποτύπωση του φορολογικού ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα αποτελούσε παράλειψη να μην αναζητήσουμε την θέση που καταλαμβάνει ανάμεσα στα κριτήρια που θέτουν οι επιχειρήσεις κατά την επιλογή του χώρου εγκατάστασης τους. Αποτελεί σύγχρονη γνώση ότι στο σύγχρονο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο καλούνται να δράσουν οι επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι πολυεθνικές, οι περιοχές εγκατάστασης τους επιλέγονται με γνώμονα ένα σύμπλεγμα παραγόντων, επιδιώκοντας πάντα το πιο αποτελεσματικό και το πιο κερδοφόρο περιβάλλον. Στο κεφάλαιο 2 αναζητούνται οι κύριοι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τις αποφάσεις των επιχειρήσεων και συνεπώς κατευθύνουν τις κεφαλαιακές ροές από τα λιγότερο ελκυστικά στα πιο ανταγωνιστικά κράτη. Η παρουσίαση των κυριοτέρων προσδιοριστικών παραγόντων προσέλκυσης επιχειρήσεων θα γίνει με βάση την κατηγορία και το επίπεδο επίδρασης του εκάστοτε παράγοντα και πάντα λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι ανά κλάδο προσδιοριστικοί παράγοντες διαφέρουν τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά.

2.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι επιχειρήσεις λαμβάνουν τις αποφάσεις τους σταθμίζοντας τα κριτήρια που οι ίδιες θέτουν με βάση τους στόχους τους. Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει μια προσπάθεια κατηγοριοποίησης των κριτηρίων αυτών. Είναι σχεδόν βέβαιο πως η παγκοσμιοποίηση έχει επιφέρει επιδράσεις σχεδόν σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας των ανθρώπων, η άσκηση της οικονομικής πολιτικής από τα κράτη δεν θα μπορούσε βεβαίως να αποτελεί εξαίρεση. Σύμφωνα με τους Gropp & Kostial (2001) η άσκηση οικονομικής πολιτικής από τους ηγέτες των κρατών απαιτεί την αντιμετώπιση αρκετών και αυξανόμενων προκλήσεων κυρίως λόγω της παγκοσμιοποίησης η οποία αντανακλά στην οικονομία μέσω της αυξανόμενης διασυνοριακής κινητικότητας των κεφαλαίων. Μια από τις σημαντικότερες αποφάσεις που λαμβάνει κάθε επιχείρηση σχετίζεται με τον τόπο εγκατάστασης της η οποία με την σειρά της εδράζεται κυρίως σε οικονομικούς παράγοντες. Η προσέλκυση των επιχειρήσεων έχει λάβει μεγάλη σημασία στις μέρες μας καθώς αποτελεί τον κινητήριο μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης την οποία αποζητούν όλο και περισσότερες χώρες. Οι Rolfe et al (1993) αναφέρουν πως έχει λάβει ιδιαίτερη σημασία η ανάδειξη των παραγόντων που καθιστούν μια χώρα ανταγωνιστική.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Από την μεριά των επιχειρήσεων θα μπορούσε κάνεις να ισχυριστεί πως οι επιχειρήσεις δεν διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό κατά την ιεράρχηση των κριτηρίων χωροθέτησης τους. Μακροχρόνια μάλιστα οι επιλογές που προσφέρουν στις επιχειρήσεις οι όμοιες αναπτυξιακά χώρες συγκλίνουν. Επιπρόσθετα, οι Rolfe et al (1993) αναφέρουν πως δεν αξιολογούν όλες οι επιχειρήσεις τα ίδια κριτήρια με τον ίδιο τρόπο και κατά συνέπεια παρατηρείται σύγκλιση μόνο όσο αφορά κάποια βασικά σημεία. Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως η μεγαλύτερη οικονομική μεγέθυνση επιταχύνεται σε περιοχές οι οποίες προσαρμόζονται στα πρότυπα των χωρών με υψηλότερη ανάπτυξη. Οι Gerking and Morgan (1991) και Rainey & McNarnara (2002) θεωρούν πως λόγω των άπειρων συνδυασμών κόστους αλλά και λόγω των πολλών διαθέσιμων περιοχών οι επιχειρήσεις επιλέγουν τον τόπο της εγκατάστασης τους αναλύοντας μόνο ένα υποσύνολο των διαθέσιμων επιλογών τους στηριζόμενες κυρίως σε δύο ή τρία βασικά κριτήρια. Επιπλέον, όπως αναφέρουν και οι Rolfe et al (1993) μέσα από τον προσδιορισμό των παραγόντων που καθιστούν μια χώρα ελκυστική ως προς την προσέλκυση επενδύσεων οι χώρες θα μπορούν να εστιάσουν και να συμπυκνώσουν στους βασικούς παράγοντες αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό την σπατάλη πόρων.

Οι Rainey & McNarnara (2002) και ο Boblett (1967) αναφέρουν πως η προσέλκυση επιχειρήσεων είναι σημαντική καθώς επηρεάζει την ποιότητα ζωής της κοινωνίας ιδίως όταν πρόκειται για επιχειρήσεις που συνδυάζουν επιχειρηματικότητας και τοπικά αξιοθέατα. Είναι χαρακτηριστικό, όπως αναφέρει και ο Groves (2009), το γεγονός πως η επέκταση του αστικού χώρου των πόλεων στις μέρες μας είναι ένα θέμα το οποίο απασχόλησε κυβερνήσεις και ακαδημαϊκούς τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα όσο αφορά την προοπτική εγκατάστασης επιχειρήσεων στον χώρο αυτό.

Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως μια επιχείρηση επιλέγει τον τόπο εγκατάστασης της με βάση την μεγιστοποίηση των κερδών της .Οι επιχειρήσεις δίνουν σημασία στα κέρδη καθώς εάν μια επιχείρηση δεν είναι ικανή να παράγει κέρδη σε μακροχρόνια βάση θα μείνει εκτός ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τον Shaffer (1989) και τους Rainey & McNarnara (2002) μια επιχείρηση πλησιάζει την μεγιστοποίηση των κερδών της όταν μεγιστοποιούνται οι πωλήσεις σε συνδυασμό με το χαμηλότερο συνολικό κόστος .

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι Rainey & McNarnara (2002) πιστεύουν ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που εξετάζει η επιχείρηση κατά την χωροθέτηση της . Οι Rainey & McNarnara (2002) και ο Goetz (1997) στήριξαν την θεωρία τους στην υπόθεση ότι οι επιχειρήσεις επιλέγουν την τοποθεσία χωροθέτησής τους σε μια διαδικασία δύο βημάτων. Ειδικότερα αναφέρουν πως υπάρχουν δύο στάδια επιλογής του τόπου εγκατάστασης της επιχείρησης , το πρώτο το οποίο αφορά την έρευνα της περιοχής η οποία θα καλύπτει τους αντικειμενικούς στόχους πού έθεσε η επιχείρηση και περιλαμβάνει κυρίως την εγγύτητα σε αγορές προμηθειών και καταναλωτών , την έρευνα όσο αφορά το εργατικό κόστος , το επίπεδο εργατικού δυναμικού , την χαμηλή φορολογία και την σωστή τους μίξη. Στο πρώτο στάδιο περιλαμβάνονται επίσης η αναζήτηση για κατάλληλες υποδομές (δρόμους, συστήματα ύδρευσης, επικοινωνιακά δίκτυα). Στο δεύτερο στάδιο περιλαμβάνεται η στάθμιση των ανωτέρω παραγόντων προκειμένου η επιχείρηση να προβεί σε μια αντικειμενική αξιολόγηση τους με βάση τα πραγματικά ζητούμενα σύμφωνα πάντα με τους στόχους που έχει θέσει.

2.1.1ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Κυρίαρχη θέση ανάμεσα στους οικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες κατέχει ο φορολογικός ανταγωνισμός. Ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί ένα σύγχρονο εργαλείο άσκησης οικονομικής πολιτικής με κύριο σκοπό την προσέλκυση επιχειρήσεων και την ενδυνάμωση της εγχώριας οικονομίας. Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως στο διεθνοποιημένο περιβάλλον που διαμορφώθηκε στην σημερινή εποχή είναι πολύ δύσκολο για τις περισσότερο αποκεντρωμένες περιοχές να προσελκύσουν επενδύσεις και πως ένα σημαντικό εργαλείο προς την προσέλκυση επενδύσεων είναι η εκάστοτε φορολογία. Από την άλλη πλευρά ο Guntram (2005) υποστηρίζει ότι στην περίπτωση του φορολογικού ανταγωνισμού των επιχειρήσεων επικρατεί μεγάλη διαμάχη. Από την μία πλευρά υποστηρίζεται ότι τα υψηλά επίπεδα των φόρων αποτελούν φορολογικά εμπόδια εισόδου των ξένων επιχειρήσεων στην οικονομία ενώ από την άλλη πλευρά υποστηρίζεται ότι η φορολογία είναι σχετική όσον αφόρα την προσέλκυση επιχειρήσεων όταν κυμαίνεται σε μέσα επίπεδα.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως εξαιτίας της εισαγωγής νέων τεχνολογιών, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται το ηλεκτρονικό εμπόριο αυξάνεται ο φορολογικός

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ανταγωνισμός. Επιπλέον, οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως η εισαγωγή της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών στην καθημερινότητα καθιστούν λιγότερο σημαντικό ανταγωνιστικό κριτήριο, την φυσική τοποθεσία μιας επιχείρησης αυξάνοντας την κινητικότητα των επιχειρήσεων οι οποίες μπορούν πιο εύκολα να λάβουν υπόψη τους το φορολογικό κριτήριο χωροθέτησης όπως για παράδειγμα η νεοσύστατη επιχείρηση Airbus Company η οποία εγκαταστάθηκε στην Ολλανδία μια χώρα η οποία δεν συμμετέχει καθόλου στην παραγωγική διαδικασία της σε αντίθεση με την Γερμανία, την Αγγλία, την Ιταλία και την Ισπανία. Επιπλέον οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως όμοιες παρατηρήσεις έχουμε και στον τραπεζικό τομέα όπου αμερικανικές και ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν μεταφέρει την κεντρική διοίκηση σε χώρες της Ασίας (Ινδία).

Οι Rainey & McNarnara (2002) επίσης αναφέρουν πως η χρήση της φορολογίας υπήρξε σημαντικό εργαλείο στην προσέλκυση επιχειρήσεων στις ΗΠΑ κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα. Οι Becker & Fuest (2005), ο Lipsey (2001) καθώς και οι Ottaviano & Thisse (2003) ανέλυσαν την φύση των πολυεθνικών επιχειρήσεων και τη συσχέτισαν με τον φορολογικό ανταγωνισμό. Οι Rainey & McNarnara (2002) και ο Goetz (1997) σημειώνουν πως το επίπεδο των φόρων καθορίζει τον αριθμό των εγκατεστημένων επιχειρήσεων σε μια περιοχή. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου των φόρων και του αριθμού των επιχειρήσεων όταν οι λοιποί παράγοντες διατηρούνται σταθεροί. Επιπρόσθετα, σημειώνεται πως η επίδραση των φόρων είναι πιο άμεση όταν πρόκειται για γειτονικές περιοχές παρά για πιο απομακρυσμένες, αυτό δεν είναι κάτι μη αναμενόμενο αφού γειτονικές περιοχές είναι πιθανότερο να προσφέρουν παρόμοιο επίπεδο παροχών όπως κλίμα, πρόσβαση σε αγορές, επίπεδα μισθών, και προσφορά εργασία. (Bartik, 1991).

Οι Gropp & Kostial (2001) αναφέρουν ότι μπορεί κάνεις να ισχυριστεί ότι η Γερμανία προέβη σε μια φορολογική αναμόρφωση μειώνοντας τους φορολογικούς της συντελεστές από το επίπεδο 47% το 1990 σε 35% σήμερα και με τον τρόπο αυτό κέρδισε 1% του ΑΕΠ της από την προσέλκυση επιχειρήσεων

Οι Gerken et al (2001) κατατάσσουν τις κατηγορίες κεφαλαίων που προσπαθούν οι χώρες να προσελκύσουν μέσω του φορολογικού ανταγωνισμού ως ακολούθως:

1. Ξένες άμεσες επενδύσεις (οι οποίες σε συνδυασμό με τις εγχώριες επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν τον εθνικό πλούτο).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

2. Ξένα κινούμενα κεφάλαια (για ενδυνάμωση των εθνικών αγορών κυρίως σε μικρότερες χώρες).

3. Ταμειακές ροές οι οποίες μπορούν να καθοδηγηθούν από τις προελκυόμενες επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τον Guntram (2005) η επίδραση των φορολογικών συντελεστών στην επιλογή του χώρου εγκατάστασης των επιχειρήσεων αποδεικνύεται και από εμπειρικές μελέτες. Οι Heinemann et al (2008) αναφέρουν πως αυξημένη δεκτικότητα επιχειρήσεων από πλευρά του κράτους συσχετίζεται θετικά με τα χαμηλά επίπεδα φόρων και καταλήγουν στο συμπέρασμα πως ο ρόλος του φορολογικού ανταγωνισμού καθορίζει τις φορολογικές πολιτικές.

Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως η υψηλή φορολογία συσχετίζεται αρνητικά με την προσέλκυση των επιχειρήσεων. Αν και στο πρόσφατο παρελθόν δεν δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στις φορολογικές πολιτικές που ασκούσε το κάθε κράτος προκειμένου να προσελκύσει επενδύσεις (Groves, 2009) οι Kellermann & Kammer (2009) πιστεύουν ότι ο διεθνοποιημένος χαρακτήρας του φορολογικού ανταγωνισμού είναι στενά συνδεδεμένος με την χωροθέτηση των επιχειρήσεων.

Η αρνητική επίδραση μιας σχετικά υψηλής φορολογίας είναι χαρακτηριστική στον αριθμό των επιχειρήσεων που επενδύουν σε μια δεδομένη χώρα. Οι Rainey & McNarnara (2002) έδειξαν πως οι περισσότερες επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικό κριτήριο τον φορολογικό ανταγωνισμό και με βάση αυτόν επιλέγουν την εγκατάσταση τους. Οι Groves (2009) διαπίστωσαν πως όσο υψηλότερος τείνει να είναι ο φόρος που αντιστοιχεί στα κέρδη των επιχειρήσεων τόσο πιο πολύ τείνει να μειώνεται το κεφάλαιο που επενδύεται ανά μονάδα εδάφους στην χώρα. Επιπλέον, οι Groves (2009) διαπίστωσαν πως μια αύξηση της τάξης του 1% όσο αφορά την φορολογία μειώνει την χωροταξική κατανομή των επιχειρήσεων στην πόλη κατά 0.45%. Το παραπάνω γεγονός επιβεβαιώνει και ο McMillen (1990) , καθώς παρατήρησε πως μια αναπάντεχη αύξηση των φόρων σε μια περιοχή οδηγεί σε χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης ενώ μια αναμενόμενη μείωση των φόρων οδηγεί σε πιο γρήγορη ανάπτυξη εξαιτίας της μελλοντικής αύξησης των κερδών και της επίσπευσης των οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, ο Groves (2009) έδειξε την μακροχρόνια επίδραση του φορολογικού ανταγωνισμού σε μια χώρα. Σύμφωνα με τον Groves (2009) οι περιοχές όπου προβλέπεται να έχουν υψηλή φορολογία για μακρά χρονική περίοδο παρουσιάζουν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

χαμηλή οικονομική ανάπτυξη συγκριτικά με περιοχές όπου αναμένεται να έχουν υψηλή φορολογία για πιο βραχύ χρονικό διάστημα.

Ωστόσο, οι Gerken et al (2001) δεν θεωρούν ότι η προσέλκυση επιχειρήσεων είναι αυτοσκοπός των κρατών, αντίθετα οι κυβερνήσεις οφείλουν πρωτίστως να στοχεύουν στην άμεση αύξηση των φορολογικών εσόδων, την καταπολέμηση της ανεργίας και την οικονομική μεγέθυνση του κράτους και δευτερευόντως στην έμμεση καταπολέμηση της ανεργίας και της αύξησης των φορολογικών εσόδων μέσω της προσέλκυσης πολυεθνικών επιχειρήσεων. Πράγματι, ο βαθμός οικονομικής ανταγωνιστικότητας μιας χώρας καθορίζεται από αρκετούς παράγοντες.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται και οι Pomerleau & Lundeen (2014) οι οποίοι αναφέρουν πως ενώ το επίπεδο της φορολογίας είναι μια σημαντική μεταβλητή που προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας μιας χώρας, ωστόσο δεν αποτελεί την μόνη παράμετρο που μετράει. Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως τα όποια πλεονεκτήματα προκύπτουν από αλλαγές στην φορολογική πολιτική έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα καθώς όλες οι ανταγωνίστριες χώρες έχουν την δυνατότητα αναπροσαρμογής της. Έτσι μια χώρα που μειώνει τους φόρους της δεν θα καρπωθεί μακροχρόνια ανταγωνιστικά οφέλη αλλά αντιθέτως μπορεί να παρατηρήσει βραχυπρόθεσμη και άμεση αρνητική προσαρμογή των δημόσιων παροχών της σε επίπεδο ποσότητας και ποιότητας που θα απωθήσει τις επενδύσεις.

Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως τα έσοδα μιας επιχείρησης θα μειωθούν εάν αυξηθεί το φορολογικό βάρος που της αναλογεί. Ωστόσο, δεν είναι ξεκάθαρο το εάν τα έσοδα της επιχείρησης θα υποστούν την ίδια μείωση εάν το κόστος της αύξησης της φορολογίας περάσει στον καταναλωτή. Μια αύξηση της τιμής του προϊόντος θα οδηγήσει σε πτώση το συνολικό τζίρο του κλάδου και έτσι με έμμεσο τρόπο θα μειωθούν τα έσοδα των επιχειρήσεων του κλάδου.

Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως η φορολογία είναι μόνο ένα από τα πολλά κόστη που αντιμετωπίζει η σύγχρονη επιχείρηση και συνήθως είναι το ελάχιστο. Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως το κόστος εργασίας είναι συνήθως δεκατρείς φορές μεγαλύτερο από το κόστος της φορολογίας (Bartik, 1991).Επομένως το κόστος εργασίας θα

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στην επιλογή του χώρου εγκατάστασης μιας επιχείρησης , ιδιαίτερα όταν πρόκειται για επιχειρήσεις εντάσεως εργασίας.

Οι Rainey & McNarnara (2002) προτείνουν πως οι φόροι των επιχειρήσεων δεν πρέπει να αντιλαμβάνονται ως επιπλέον κόστος των επιχειρήσεων αλλά ως ωφέλεια για αυτές. Θεωρούν ότι οι επιχειρήσεις λαμβάνουν ωφέλεια καθώς οι φόροι χρησιμοποιούνται για την αύξηση της κοινωνικής ευημερίας και την βελτίωση της ποιότητας ζωής του κοινωνικού συνόλου (αύξηση δημόσιας ασφάλειας, βελτίωση μεταφορών, βελτίωση μορφωτικού επιπέδου πολιτών κτλ). Το ερώτημα τώρα δεν είναι ποια χώρα διατηρεί τους χαμηλότερους φόρους αλλά ποια χώρα προσφέρει το άριστο περιβάλλον για την αδιάλειπτη και αποδοτική λειτουργία της.

Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως παρότι ο φορολογικός ανταγωνισμός χρησιμοποιείται σε πολλές χώρες η αποτελεσματικότητα του δέχεται μεγάλη κριτική. Επισημαίνουν πως πολλοί αναλυτές , όπως και ο Bartik (1991), αμφισβητούν την ικανότητα των φορολογικών κινήτρων στην προσέλκυση επενδύσεων γιατί υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις εγκαθίστανται σε περιοχές αξιολογώντας περισσότερα κριτήρια. Επιπρόσθετα υποστηρίζουν πως όσο τα κράτη αναλώνονται σε μείωση των φορολογικών εσόδων τους από τις επιχειρήσεις τόσο πιο αρνητική είναι η αντανάκλαση στο επίπεδο των κοινωνικών παροχών προς τους πολίτες τους. Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως μελέτες κυρίως κατά την δεκαετία του 1970 υπέθεταν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός είχε μικρή επίπτωση όσο αφορά την χωροθέτηση των επιχειρήσεων. Επιπλέον οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν την αντίστροφη σχέση που συνδέει τους φορολογικούς συντελεστές και την προσέλκυση επιχειρήσεων αλλά επισημαίνουν πως η σχέση υφίσταται εφόσον οι λοιποί προσδιοριστικοί παράγοντες χωροθέτησης των επιχειρήσεων κυμαίνονται σε όμοια επίπεδα μεταξύ των χωρών. Έτσι η προσέλκυση επιχειρήσεων με μοναδικό κίνητρο την φορολογία φαίνεται να είναι πιο σπάνια.

Αν και είναι γεγονός πως οι φόροι επηρεάζουν την οικονομική υγεία μιας χώρας οι Pomerleau & Lundeen (2014) πιστεύουν πως μια χώρα δεν χαρακτηρίζεται ως ανταγωνιστική κρινόμενη μόνο από το επίπεδο των φόρων της .Αντιθέτως, πρέπει να ληφθούν υπόψη πολλοί παράγοντες ,άσχετοι πολλές φορές με τους φόρους, οι οποίοι επηρεάζουν τον δείκτη οικονομικής απόδοσης της χώρας και την ανταγωνιστικότητα της. Οι Rainey & McNarnara

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

(2002) επισημαίνουν πως η αυξανόμενη φορολογία με σκοπό την χρήση των φορολογικών εσόδων για την βελτίωση της υποδομής και την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο ενδεχομένως να ενισχύσει την ελκυστικότητα μιας χώρας.

2.2 ΥΠΟΔΟΜΗ

Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως στους παράγοντες που επιδρούν στην χωροθέτηση των επιχειρήσεων συγκαταλέγεται και το επίπεδο της υφιστάμενης υποδομής. Ο όρος υποδομή περιλαμβάνει την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών, το οδικό δίκτυο, οι υποδομές ύδρευσης, τα συστήματα διανομής , τα συστήματα μαζικής μεταφοράς μιας χώρας. Σύμφωνα με τους Rainey & McNarnara (2002) οι συγκεντρωμένες οικονομίες συγκεντρώνουν ένα άριστο επίπεδο υποδομής που συνεπάγεται μείωση του κόστους λειτουργίας και εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων και υπό την έννοια αυτή είναι πιο ελκυστικές οικονομίες. Πράγματι οι συγκεντρωμένες οικονομίες παρέχουν ευρύτερη πρόσβαση στις αγορές καθώς και στις παροχές των υπολοίπων επιχειρήσεων, επιπλέον συνήθως η πρόσβαση σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό είναι άφθονη.

Ο Eberts (1991) αναφέρει πως προσφέρονται τρεις οικονομικοί παράγοντες μέσω της κατάλληλης υποδομής:

1. πρόσβαση σε παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών

2. αύξηση του επιπέδου ανάπτυξης των επενδύσεων και της εργασίας

3. αύξηση της παραγωγικότητας του συνόλου των παραγωγικών δραστηριοτήτων

Τα παραπάνω οφέλη μειώνουν την διάθεση κεφαλαίου από μέρους των επιχειρήσεων και επομένως οι περιοχές που έχουν κατάλληλο επίπεδο υποδομής είναι προτιμότερες από αντίστοιχες με κατώτερο επίπεδο.

Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως εκτός από τη φορολογία πολλοί άλλοι παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση εγκατάστασης μιας επιχείρησης .Η συγκέντρωση επιχειρήσεων, η υπάρχουσα υποδομή, η ποιότητα και η διαθεσιμότητας του

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

εργατικού δυναμικού, το κόστος εργασίας καθώς και το επίπεδο ζωής αποτελούν παράγοντες που σταθμίζονται από τις επιχειρήσεις κατά την επιλογή του χώρου εγκατάστασης τους

Πολλές φορές μάλιστα οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως τα προαναφερθέντα κριτήρια υπερισχύουν της φορολογίας. Μπορούμε να ισχυριστούμε πως το επίπεδο των φόρων αποτελεί υποσύνολο της υποδομής μιας χώρας με την έννοια ότι τα κρατικά φορολογικά έσοδα χρησιμοποιούνται ειδικά για την βελτίωση της. Όταν οι φόροι ανεβαίνουν με σκοπό να βελτιωθεί η υποδομή που παρέχει κάθε κράτος συνήθως οι χώρες γίνονται ελκυστικότερες όσο αφορά την προτίμηση των επιχειρήσεων για εγκατάσταση (Eberts 1986, Gerking and Morgan, 1991). Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως η αύξηση των φόρων δεν είναι πάντα θετική. Αντιθέτως με τους λοιπούς παράγοντες σταθερούς μια αύξηση των φόρων επιφέρει αρνητικό αντίκτυπο στο επίπεδο ανταγωνιστικότητας της οικονομίας (Rainey & McNarnara, 2002) .Ωστόσο, εάν η υψηλή φορολογία έχει στόχο την χρησιμοποίηση των φορολογικών εσόδων για την προσέλκυση των επιχειρήσεων μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας τότε η αρνητική επίδραση μπορεί να αντισταθμιστεί μέσω των ωφελειών της αυξημένης παραγωγικότητας.

Ο Eberts (1986) καθώς και οι Gerking & Morgan (1991) αναφέρουν πως οι δημόσιες δαπάνες για κοινωνικές παροχές και άλλες μεταβιβαστικές πληρωμές επηρεάζουν αρνητικά την προσέλκυση των επιχειρήσεων καθώς οι επιχειρήσεις δεν έχουν κάποιο όφελος από τις δαπάνες αυτές. Ωστόσο όταν οι δημόσιες δαπάνες πραγματοποιούνται για την βελτίωση της εκπαίδευσης, των υποδομών, της υγείας ή γενικότερα κατευθύνονται προς την βελτίωση του βιοτικού και κοινωνικού επιπέδου του κοινωνικού συνόλου και του ευρύτερου επιχειρηματικού και όχι μόνοι περιβάλλοντος τότε συσχετίζονται θετικά με την προσέλκυση επενδύσεων.

2.3 ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ(R&D)

Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως μια επιχείρηση δεν εξετάζει μεμονωμένα το κριτήριο του κόστους όταν πρόκειται να εγκατασταθεί σε ένα τόπο , ειδικότερα εξετάζει την προοπτική εξέλιξης της αλλά και παράγοντες όπως η εγγύτητα στα κέντρα παραγωγής τεχνολογίας και τις νέες αγορές. Ο Mohnen (1999) σημειώνει πως η έρευνα και ανάπτυξη αποτελεί σημαντικό κίνητρο το οποίο αξιολογούν οι επιχειρήσεις ως κριτήριο εγκατάστασης τους σε μια χώρα.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Παρόλα αυτά ο Mohnen (1999) αναφέρει πως η R&D μιας επιχείρησης περιορίζεται από ποικίλους λόγους. Ειδικότερα , αναφέρουν πως μια επιχείρηση μπορεί να περιορίζει την R&D της εξαιτίας οικονομικών λόγων , επιπρόσθετα οι επιχειρήσεις διστάζουν να αποκαλύψουν τα μυστικά τους στις τράπεζες προκειμένου να λάβουν δανειοδότηση, υπό τον φόβο της διαρροής τους στους ανταγωνιστές της και έτσι οι τράπεζες αρνούνται να δανειοδοτήσουν ενδεχομένως επισφαλείς ενέργειες.

Εκτός από την άμεση επίδραση της χαμηλής φορολογίας στην προσέλκυσης των επιχειρήσεων ο Mohnen (1999) παρουσιάζει τον φορολογικό ανταγωνισμό υπό το πρίσμα της ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα ο Mohnen (1999) θεωρεί ότι οι κυβερνήσεις μέσω της χαμηλής φορολογία που ενδεχομένως να παρέχουν προσελκύουν επιχειρήσεις οι οποίες προσανατολίζονται στην έρευνα και ανάπτυξη ως κύριο αναπτυξιακό μοντέλο τους. Σύμφωνα με τον Mohnen (1999) τα μέτρα που έχουν ως στόχο τις επιχειρήσεις οι οποίες προσανατολίζονται στην έρευνα και ανάπτυξη μπορούν να λάβουν τις ακόλουθες μορφές:

1. Φορολογικές πιστώσεις ανάλογες με το επίπεδο των δαπανών της επιχείρησης για έρευνα και ανάπτυξη

2. Επιστροφή φόρων

Ο Mohnen (1999) σημειώνει πως για να αξιολογηθεί επαρκώς η συμβολή των φορολογικών κινήτρων στην προσέλκυση επιχειρήσεων με προσανατολισμό στην R&D πρέπει να γίνει μια ανάλυση κόστους οφέλους και ακριβή πληροφόρηση μέσω της οποίας να προσεγγίζονται με ακρίβεια τα οφέλη της μείωσης της φορολογίας στις επιχειρήσεις.

Ο Mohnen (1999) σημειώνει πως εάν για ένα δολάριο χαμένων φορολογικών εσόδων προστίθεται ένα δολάριο R&D στον ιδιωτικό τομέα, τότε η φορολογική πολιτική κρίνεται αποτελεσματική. Από την άλλη πλευρά εάν προστίθεται στην οικονομία λιγότερο από ένα δολάριο τότε είναι προτιμότερο η R&D να γίνεται χωρίς την παρέμβαση του κράτους.

2.4 ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας είναι εξίσου σημαντικός παράγοντας προσέλκυσης επιχειρήσεων. Οι Rainey & McNarnara (2002) θεωρούν πως η αγορά εργασίας

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

χαρακτηρίζεται από τρία χαρακτηριστικά: την ποιότητα, την διαθεσιμότητα και το κόστος του εργατικού δυναμικού.

Η ποιότητα της εργασίας αντανακλά την γενική ικανότητα του εργατικού δυναμικού της περιοχής καθώς και την δυνατότητα του να χρησιμοποιεί τις ικανότητες του αποδοτικά. Υψηλή ποιότητα εργασία σημαίνει ότι το εργατικό δυναμικό είναι πιο αποδοτικό και κατ επέκταση το παραγωγικό κόστος της επιχείρησης μειώνεται (Rainey & McNarnara , 2002). Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως οι επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου απαιτούν εργατικό δυναμικό με μεγαλύτερο μορφωτικό επίπεδο. Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως οι παράγοντες που επηρεάζουν την εργασία είναι το επίπεδο της μόρφωσης, τα μέσα μεταφοράς και το επίπεδο υγείας του εργατικού δυναμικού. Η διαθεσιμότητα της εργασίας αντανακλά το επίπεδο της ικανότητας που έχει η επιχείρηση να εντοπίζει και να προσλαμβάνει υπαλλήλους με τις επιθυμητές ικανότητες και δεξιότητες και εντός του κόστους (μισθού) το οποίο έχει θέσει ως όριο.

Σαφώς όπως έγινε και αντιληπτό από τα προαναφερόμενα το εργατικό δυναμικό δεν αποτιμάται μονάχα σε επίπεδο κόστους εργασίας. Οι Mendoza et al (1994) δεν παραβλέπουν τον αρνητικό αντίκτυπο του φθηνού εργατικού δυναμικού το οποίο ενδέχεται να είναι προϊόν χαμηλής ανάπτυξης. Υπό το πρίσμα αυτό η προσέλκυση ξένων κεφαλαίων πιθανότητα να αποθαρρύνεται και όχι να προωθείται.

2.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αρχικά παρουσιάσαμε μια οικονομική επισκόπηση των κινήτρων χωροθέτησης μιας επιχείρησης. Παρατηρήσαμε ότι η παγκοσμιοποίηση τείνει να δημιουργεί όμοιες ιδανικές συνθήκες χωροθέτησης για τις επιχειρήσεις με την έννοια πως μακροχρόνια οι στρατηγικές εγκατάστασης των επιχειρήσεων συγκλίνουν αν και πολλές φορές τα αρχικά ζητούμενα τους διαφέρουν. Η παραπάνω διαπίστωση αναδεικνύει περαιτέρω την καθοριστική σημασία της φορολογίας ως κριτηρίου εγκατάστασης των επιχειρήσεων καθώς αποτελεί ένα χαρακτηριστικό το οποίο απορρέει από την άσκηση της εκάστοτε δημοσιονομικής πολιτικής κάθε κράτους. Πράγματι, οικονομική ανάπτυξη και προσέλκυση επιχειρήσεων τείνουν να συσχετίζονται αρνητικά με το επίπεδο των φόρων μιας δεδομένης χώρας. Επιπλέον, αναφερθήκαμε στον παράδοξο της υψηλής ευαισθησίας του φόρου στις συμπεριφορές μεταξύ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

γειτνιαζόντων κρατών. Οι χώρες τείνουν να προσαρμόζονται και να ακολουθούν τις φορολογικές πρακτικές των γειτονικών τους χωρών. Ακόμα, παρατηρήσαμε πως τα οικονομικά κίνητρα και ο φορολογία ειδικότερα δεν αποτελούν τα μοναδικά κριτήρια εγκατάστασης επιχειρήσεων καθώς μια σειρά λοιπών παραγόντων όπως το επίπεδο της υποδομής, το επίπεδο και οι προοπτικές της έρευνας και ανάπτυξης αλλά και το γενικότερα το μορφωτικό επίπεδο και οι ικανότητες του εκάστοτε εργατικού δυναμικού κάθε χώρας καθορίζουν εξίσου σημαντικά την ροή επενδύσεων και κεφαλαίων στις οικονομίες διεθνώς.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^{ο} :ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει σημαντικά θεωρητικά στοιχεία για τον φορολογικό ανταγωνισμό. Προκειμένου να μπορεί κανείς να αναφερθεί στην σημασία και την διαδικασία που λαμβάνει χώρα κατά την εξέλιξη του φορολογικού ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνει τους παράγοντες που τον υποκινούν. Πιο συγκεκριμένα στο παρόν κεφάλαιο εντοπίζονται και αναλύονται τόσο οι προσδιοριστικοί παράγοντες του φορολογικού ανταγωνισμού οι παράγοντες δηλαδή από τους οποίους εξαρτάται ο βαθμός και η ένταση του όσο και οι πιθανοί τρόποι αποτίμησης του. Επιπλέον, εντοπίζεται η συνεισφορά (ή όχι) του φορολογικού ανταγωνισμού στην επίτευξη του άριστου επιπέδου άσκησης της φορολογικής πολιτικής των κρατών.

3.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός στην σημερινή παγκόσμια οικονομία. Οι Pomerleau & Lundeen (2014) υποστηρίζουν πως σύμφωνα με τα σύγχρονα οικονομικά δεδομένα που απαιτούν μεγάλη κινητικότητα ανθρώπινου κεφαλαίου, επενδυτικών κεφαλαίων και επιχειρήσεων ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί αδιαμφισβήτητο πλεονέκτημα κάθε οικονομίας. Όπως φαίνεται και από τον ακόλουθο πίνακα ανάμεσα στις πιο υγιείς οικονομίες παγκοσμίως πάνω από τις μισές (οι 11 από τις 16 χώρες) αποτελούν τις λεγόμενες χώρες φορολογικούς – παραδείσους, γεγονός που υπερτονίζει την θετική επίδραση του φορολογικού ανταγωνισμού για μια οικονομία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 ΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΤΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

World's Wealthiest Jurisdictions

(Tax Havens in Bold)

1. Bermuda	9. Denmark
2. Luxembourg	10. Iceland
3. Switzerland	11. San Marino
4. Norway	12. Cayman Islands
5. Liechtenstein	13. United Kingdom
6. United States	14. Sweden
7. Japan	15. Hong Kong
8. Channel Islands	16. Monaco

Πηγή : World Bank, World Development Indicators (2003)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι Gropp & Kostial (2001) σημειώνουν πως η οικονομική πολιτική σήμερα είναι προσανατολισμένη στην προσέλκυση πολυεθνικών επιχειρήσεων καθώς επικεντρώνεται σε βελτίωση παραγόντων όπως η υποδομή, η ικανότητα και η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού. Αν και σύμφωνα με τους Gropp & Kostial (2001) το επίπεδο των φόρων αποτελεί ξεκάθαρα μόνο ένα από τους προσδιοριστικούς παράγοντες των κεφαλαιακών ροών στην οικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα σύνηθες και εκφράζεται μέσω του έντονου φορολογικού ανταγωνισμού.

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν πως στο σημερινό διεθνοποιημένο περιβάλλον το κεφάλαιο, ως συντελεστής παραγωγής, είναι μεταβλητό σε υψηλό βαθμό. Ο Mitchell (2004) αναφέρει ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός εντοπίζεται όταν μετακινούνται το κεφάλαιο και η εργασία από χώρες με υψηλή φορολογία σε χώρες με χαμηλή φορολογία. Αυτή η μετανάστευση οδηγεί τα κράτη να μειώνουν τους φορολογικούς συντελεστές τους και τα εισαγάγει στον φορολογικό ανταγωνισμό. Η διαπίστωση αυτή σε συνδυασμό με την υψηλή κινητικότητα των κεφαλαίων αναδεικνύουν την σημασία του φορολογικού ανταγωνισμού. Ο Mitchell (2004) αναφέρει ότι είναι επόμενο οι χώρες υψηλής φορολογίας να μην επιθυμούν τον φορολογικό ανταγωνισμό καθώς η εμπλοκή τους θα έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση των κρατικών εσόδων τους. Πράγματι οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν την περιοχή εγκατάστασης τους ανάμεσα σε πάρα πολλές χώρες μεγιστοποιώντας την απόδοση της επένδυσης τους. Αυτό σε όρους φορολογικού ανταγωνισμού μεταφράζεται στο ότι οι επιχειρήσεις θα αναζητούν τις χώρες με τα χαμηλότερα φορολογικά επίπεδα γιατί εάν μια χώρα διατηρεί υψηλή φορολογία θα απωθήσει την επένδυση των επιχειρήσεων και θα αναπτυχθεί με βραδύτερο ρυθμό.

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν τη Νέα Ζηλανδία ως χώρα πρότυπης συμπεριφοράς για την βελτίωση του φορολογικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Το 2010 η κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας αποφάσισε ότι πρέπει να ακολουθήσει την διεθνή τάση και να προβεί σε μειώσεις της φορολογίας προκειμένου να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της. Προς την κατεύθυνση αυτή ο φόρος του εισοδήματος μειώθηκε από το 38% στο 33% και ο φόρος των επιχειρήσεων μειώθηκε από το 30% στο 28%.

Μετά την ανάδειξη της σημασίας του φορολογικού ανταγωνισμού, ο εντοπισμός των παραγόντων που καθορίζουν τον φορολογικό ανταγωνισμό είναι σημαντικός γιατί γίνονται ξεκάθαρα τα κίνητρα που έχει μια χώρα ώστε να προβεί σε αυτόν. Οι Pomerleau & Lundeen (2014) σημειώνουν πως οι παράγοντες που επιδρούν στον φορολογικό ανταγωνισμό ανάμεσα

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

στις χώρες κατηγοριοποιούνται δύο μεγάλες ομάδες. Η πρώτη ομάδα παραγόντων πυροδοτείται από εξωτερικές δυνάμεις όπως οι πολιτικές των γειτνιαζουσών χωρών όσο αφορά το επίπεδο των φορολογικών συντελεστών ενώ η δεύτερη ομάδα πυροδοτείται από εσωτερικές δυνάμεις όπως η ιδεολογία της εκάστοτε κυβέρνησης, την εκάστοτε πολιτική περίοδο ή κοινωνικό οικονομικούς παράγοντες όπως η δημογραφική σύνθεση.

3.1.1 ΜΕΓΕΘΟΣ ΧΩΡΑΣ

Οι Heinemann et al (2008) θεωρούν πως το μέγεθος μιας χώρας αποτελεί σημαντικό παράγοντα καθορισμού της φορολογικής πολιτικής μιας χώρας. Το μέγεθος της χώρας επηρεάζει τόσο την επιρροή που ασκεί μια χώρα στις γειτονικές χώρες όσο και το επίπεδο των φορολογικών συντελεστών. Πιο συγκεκριμένα, εντοπίζεται θετική συσχέτιση ανάμεσα στο μέγεθος μιας χώρας και το επίπεδο επιρροής που αυτή ασκεί όσο αφορά τον φορολογικό ανταγωνισμό των γειτονικών χωρών. Ειδικότερα οι μεγαλύτερες χώρες ασκούν ισχυρότερη επιρροή στις φορολογικές πολιτικές των γειτνιαζουσών χωρών συγκριτικά με τις μικρότερες χώρες (Heinemann et al ,2008).

Επιπρόσθετα, οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως υπάρχει σημαντική σχέση ανάμεσα στο μέγεθος μιας χώρας και το επίπεδο του φορολογικού βάρους στις επιχειρήσεις. Έτσι, οι μικρότερες χώρες επιλέγουν ελκυστικότερα φορολογικά επίπεδα συγκριτικά με τις μεγαλύτερες χώρες καθώς το όφελος από την προσέλκυση επιχειρήσεων είναι μεγαλύτερο κατ άτομο. Επιπλέον, οι μικρότερες χώρες μειώνοντας τον φόρο των επιχειρήσεων συγκεντρώνουν περισσότερες επιχειρήσεις και έχουν πολλαπλά οφέλη για την κοινωνία. Ουσιαστικά η μείωση των φορολογικών εσόδων λόγω φορολογικού ανταγωνισμού αντισταθμίζεται από την αυξημένη συγκέντρωση ξένων επιχειρήσεων.

3.1.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΧΩΡΑΣ

Ένας ακόμη ισχυρός παράγοντας που καθορίζει την έκταση και το βαθμό του φορολογικού ανταγωνισμού είναι η γεωγραφική θέση μιας χώρας. Οι Heinemann et al (2008) σημειώνουν πως η γεωγραφική απόσταση ανάμεσα στις χώρες είναι εξίσου σημαντική με δεδομένο ότι μια μεγάλη χώρα επηρεάζει πιο εύκολα την φορολογική πολιτική μια γειτνιάζουσας μικρής χώρας σε σύγκριση με μια πιο απομακρυσμένη μικρή χώρα, δηλαδή η γεωγραφική απόσταση συσχετίζεται αρνητικά με τον φορολογικό ανταγωνισμό. Μια μείωση κατά 1% στο μέσο

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

επίπεδο φορολογικών συντελεστών μιας γειτονικής χώρας αυξάνει κατά 1,5% την πιθανότητα για μείωση των φορολογικών συντελεστών στην εκάστοτε χώρα αναφοράς (Heinemann et al ,2008).

Οι Heinemann et al (2008) εντόπισαν ότι τα φορολογικά επίπεδα ενός κράτους συσχετίζονται θετικά με τα φορολογικά επίπεδα γειτονικών κρατών. Οι Mendoza et al (1994) εξέτασαν την επίδραση της κινητικότητας του κεφαλαίου πάνω στην αναλογία φορολογίας και της φορολογίας της εργασίας και βρήκαν ότι η σχετική αναλογία της φορολογίας σε μια χώρα αναπτύσσεται σύμφωνα με το παγκόσμιο επίπεδο φορολογίας στο πέρασμα του χρόνου. Παρατηρούμε δηλαδή ότι μακροχρόνια τα φορολογικά επίπεδα , μέσω του φορολογικού ανταγωνισμού συγκλίνουν.

3.1.3 ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Επιπρόσθετα , εντοπίζονται και αρκετοί πολίτικο – οικονομικοί παράγοντες καθορισμού του φορολογικού ανταγωνισμού. Ένας διφορούμενος παράγοντας προσδιορισμού του φορολογικού ανταγωνισμού είναι η χρονική περίοδος που ονομάζεται προεκλογική περίοδος. Είναι σύνηθες φαινόμενο σε περιπτώσεις προεκλογικών περιόδων η τάση για μείωση των φορολογικών συντελεστών είναι πιθανότερη και εντονότερη καθώς έτσι αντανακλάται η προσπάθεια της κυβέρνησης στο να προσελκύσει επενδύσεις και να προσφέρει οικονομική ανάπτυξη στο κράτος. Από την άλλη πλευρά, οι Heinemann et al (2008) θεωρούν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός όσο αφορά την προσέλκυση επενδύσεων είναι λιγότερο έντονος κατά τις προεκλογικές περιόδους γιατί υπάρχει ο κίνδυνος να προκληθεί δυσαρέσκεια από την πλευρά των ψηφοφόρων λόγω της διάκρισης αυτής που είναι σε βάρος τους.

Όπως αναφέρει και ο Mitchell (2004) , ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν αποτελεί τον μόνο τρόπο μείωσης των φορολογικών συντελεστών των κρατών. Η εκάστοτε πολιτική συγκυρία μπορεί να επηρεάσει την έκταση και την απόδοση του. Οι αναμορφώσεις των ελεύθερων αγορών που συνέβησαν κατά την διακυβέρνηση της Θάτσερ (1979) στην Αγγλία και του Ρήγκαν (1981) στις ΗΠΑ, για παράδειγμα, οδήγησαν στην μείωση των φορολογικών συντελεστών με θετικές επιπτώσεις.

Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως στην περίπτωση της Ευρώπης οι πολιτικοί παράγοντες που συνοψίζονται στην είσοδο νέων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πυροδότησαν την

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

έναρξη του φορολογικού ανταγωνισμού. Αυτό συνέβη μετά την είσοδο της Λετονίας , της Λιθουανίας και της Εσθονίας οι οποίες εφάρμοσαν φορολογικό συντελεστή κοντά στο 13%.

3.1.4 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΧΩΡΑΣ

Ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν αποτελεί απλώς μια μονοδιάστατη έκφραση των φορολογικών συντελεστών καθώς οι προεκτάσεις του επιδρούν στο σύνολο της κοινωνίας για το λόγο αυτό οι παράγοντες προσδιορισμού του δεν πρέπει να προσδιορίζονται μόνο ποσοτικά. Για την ακρίβεια σύμφωνα με τους Pomerleau & Lundeen (2014) ο φορολογικός ανταγωνισμός μπορεί να εκφραστεί σε δυο επίπεδα, το πρώτο είναι το επίπεδο της φορολογίας και το δεύτερο είναι το επίπεδο της ουδετερότητας του.

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) με τον όρο ουδετερότητα αναφέρονται σε ένα φορολογικό σύστημα το οποίο είναι προσανατολισμένο στην μεγιστοποίηση των φορολογικών εσόδων κινούμενο στα όρια της πρόκλησης των ελάχιστων οικονομικών στρεβλώσεων. Μια άλλη εκδοχή της φορολογικής ουδετερότητας προκύπτει από τον ορισμό του εισοδήματος των επιχειρήσεων. Για μια επιχείρηση τα κέρδη προκύπτουν από τα έσοδα με αφαίρεση του κόστους ωστόσο για το κράτος ο ορισμός του εισοδήματος των επιχειρήσεων διαφέρει. Τα περισσότερα κράτη δεν επιτρέπουν να συμπεριληφθεί το ακριβές κόστος εγκατάστασης μιας επιχείρησης αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό το φορολογήσιμο κέρδος τους. Όσο πιο ουδέτερο είναι ένα φορολογικό σύστημα τόσο πιο κοντά βρίσκεται στον ορισμό του εισοδήματος των επιχειρήσεων Οι Pomerleau & Lundeen (2014) σημειώνουν πως ένα φορολογικό σύστημα είναι πιο αποδοτικό όταν είναι ταυτόχρονα ανταγωνιστικό και ουδέτερο. Με τον τρόπο αυτόν αυξάνει την οικονομική ανάπτυξη του συνόλου της οικονομίας μέσω της ενίσχυσης της εργασίας και της έναρξης του λεγόμενου ενάρετου κύκλου της οικονομίας.

Η παγκόσμια τάση για μείωση των φορολογικών επιπέδων δεν επιδρά το ίδιο έντονα στις χώρες. Οι Heinemann et al (2008) παρατήρησαν πως οι χώρες με υψηλή φορολογία είναι πιθανότερο να προβούν σε φορολογικό ανταγωνισμό δηλαδή σε μειώσεις φόρων όσο αφορά την αγορά κεφαλαίων και άμεσων ξένων επενδύσεων συγκριτικά με τις χώρες που διατηρούν σχετικά χαμηλά επίπεδα φορολογίας. Εξίσου σημαντικά είναι τα ευρήματα του Mitchell (2004) όπου αναφέρει ότι είναι επόμενο οι χώρες υψηλής φορολογίας να μην επιθυμούν τον φορολογικό ανταγωνισμό καθώς η εμπλοκή τους θα έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση των κρατικών εσόδων τους

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.2 ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Οι Kellermann & Kammer (2009) πιστεύουν ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός έχει δύο όψεις. Από την μία πλευρά αποτελεί σκληρή πραγματικότητα που ασκεί πίεση στα εκάστοτε εθνικά φορολογικά συστήματα ενώ από την άλλη χρησιμοποιεί αρκετούς τρόπους ώστε να δημιουργήσει ένα πιο προσιτό και άνετο περιβάλλον για τις επιχειρήσεις.

Οι Rainey & McNarnara (2002) αναφέρουν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός μπορεί να επηρεάσει μια επιχείρηση είτε άμεσα είτε και έμμεσα (Gerking et al, 2001). Επιπλέον οι Rainey & McNarnara (2002) επισημαίνουν πως η σημασία του φορολογικού ανταγωνισμού διαφέρει τόσο από επιχείρηση σε επιχείρηση όσο και από κλάδο επιχειρήσεων σε κλάδο επιχειρήσεων.

3.2.1 ΜΕΙΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

Και ενώ κάποιος μπορεί με βεβαιότητα να ισχυριστεί πως η παγκοσμιοποίηση επηρέασε την οικονομία διεθνώς δεν υπάρχει η σχετική βεβαιότητα για τον προσδιορισμό του κατάλληλου τρόπου δράσης από μέρους των κρατών. Στο επίπεδο του φορολογικού ανταγωνισμού η μορφή που λαμβάνει η νέα οικονομική πρόκληση είναι φορολογική εναρμόνιση ή συνέχιση του φορολογικού ανταγωνισμού. Η σύγχρονη πρόκληση των πολιτικών είναι η επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ των κοινωνικών παροχών προς τους πολίτες και την δημιουργία ενός ελκυστικού φορολογικού συστήματος ως προς τους επενδυτές και τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Οι Gropp & Kostial (2001) σημειώνουν ότι στο παρόν σημείο δεν είναι καθόλου ξεκάθαρο εάν ο φορολογικός ανταγωνισμός θα οδηγήσει σε αναποτελεσματικά επίπεδα φορολογίας των επιχειρήσεων ή εάν θα υπάρξει σύγκλιση σε ένα λογικό επίπεδο φόρων. Παρά την αβεβαιότητα για την εφαρμογή ή όχι της φορολογικής σύγκλισης ανάμεσα στα κράτη οι Gropp & Kostial (2001) επισημαίνουν πως τα αποτελέσματα από μια λάθος επιλογή θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο σε όλη την οικονομία. Πιο συγκεκριμένα οι Gropp & Kostial (2001) αναφέρουν ότι εάν οι κυβερνήσεις δεν εφαρμόσουν κατάλληλη φορολογική πολιτική στις επιχειρήσεις τότε το φορολογικό βάρος θα μετακυλήσει στην εργασία και την κατανάλωση με αποτέλεσμα να προκληθεί μείωση στα έσοδα των επιχειρήσεων ως αντιστάθμισμα. Οι Halkos & Kyriazis (2006) διερωτώνται εάν με την φορολογική απελευθέρωση τα κράτη διατηρήσουν στα ίδια επίπεδα την φορολογία βλέποντας τα εγχώρια κεφάλαια να μεταναστεύουν και οι ξένες επενδύσεις να είναι ανύπαρκτες ή από την άλλη

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

πλευρά μειώσουν την φορολογία και πιθανότατα θα οδηγηθούν σε ανεπάρκεια των δημόσιων αγαθών και σε μη άριστη αναδιανομή του πλούτου που αποτελεί δευτερεύοντα στόχο της φορολόγησης. Ο Rohac (2006) αναφέρει πως το κυριότερο μειονέκτημα του φορολογικού ανταγωνισμού είναι η χειροτέρευση της φορολογικής βάσης η οποία τελικά οδηγεί σε μη άριστη παροχή κοινωνικών αγαθών.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως οι επιπτώσεις του φορολογικού ανταγωνισμού στην κοινωνική ευημερία αποτελούν το σημαντικότερο επιχείρημα κατά του φορολογικού ανταγωνισμού. Ωστόσο η εγκυρότητα του παραπάνω ισχυρισμού βασίζεται σε δυο βασικές υποθέσεις σχετικά με τις προτιμήσεις των καταναλωτών όσο αφορά τα δημόσια και τα ιδιωτικά αγαθά αλλά και την μεταστροφή της συμπεριφοράς τους πριν και μετά τον φορολογικό ανταγωνισμό. Και οι δύο υποθέσεις είναι εμπειρικά προβληματικές καθώς οι καταναλωτές δεν έχουν την πιθανότητα να επιλέξουν την κατανάλωση δημόσιων αγαθών όπως το κάνουν με τα ιδιωτικά. Επομένως, μια πολιτική φορολογικού ανταγωνισμού ενδεχομένως να μειώνει την κοινωνική ευημερία.

3.2.2 ΣΤΡΕΒΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΚΑΣΤΟΤΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως το πρωταρχικό μειονέκτημα της φοροαπαλλαγής των επιχειρήσεων είναι η μετακύληση του φορολογικού τους βάρους στην υπόλοιπη φορολογική βάση που συνεπάγεται είτε την αύξηση της φορολογικής βάσης είτε την περαιτέρω επιβάρυνση της.

Οι Kellermann & Kammer (2009) πιστεύουν πως η διάσταση που έχει πάρει ο φορολογικός ανταγωνισμός τόσο μεταξύ των χωρών της Ευρώπης όσο και μεταξύ των χωρών έξω από την Ευρώπη ευθύνεται για την συνεχή αύξηση του Φόρους Προστιθέμενης Αξίας των προϊόντων, για την συνεχή μείωση του φορολογικού βάρους των επιχειρήσεων καθώς και για την συνεχή μείωση του φόρου εισοδήματος σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως τα προβλήματα του φορολογικού ανταγωνισμού είναι γνωστά εδώ και πολλά έτη. Στην περίπτωση της Ευρώπης τα προβλήματα του φορολογικού ανταγωνισμού συνδέονται στενά με τα προβλήματα της οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης. Ενώ στην ΕΕ η ανάγκη για δράση είχε επισημανθεί

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

από τι αρχές της δεκαετίας του 1960 και το 2008 ιδρύθηκε η Κοινή Ενσωματωμένη Εταιρική Φορολογική Βάση (Common Consolidated Corporate Tax Base, CCCTB)

3.2.3 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΤΑΘΕΙΑ

Επίσης οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν ένα άλλο πρόβλημα του φορολογικού ανταγωνισμού που είναι η δύσκολη αναμόρφωση του εκάστοτε φορολογικού συστήματος των χωρών κάτω από την επιρροή του ανταγωνισμού επειδή θέτει υπό αμφισβήτηση την εθνική κυριαρχία των χωρών. Τα κράτη νιώθουν αναγκασμένα να αντιδράσουν στην φορολογική μείωση προκειμένου συμβαδίζουν με την συμπεριφορά των επιχειρήσεων και να προσελκύσουν επενδύσεις. Στην συνέχεια τα κράτη που επιθυμούν να διατηρήσουν σταθερό το επίπεδο των φορολογικών τους εσόδων θα πρέπει να διευρύνουν την φορολογική τους βάση προκαλώντας αναταράξεις από την μεριά των πολιτών. Είναι ξεκάθαρο ότι οι ηττώμενοι κατά τον φορολογικό ανταγωνισμό είναι οι καταναλωτές , τα μεσαία και μικρά εισοδήματα καθώς και οι ντόπιες μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις. Έτσι , η πολιτική που ακολουθείται από τα κράτη και έχει ως στόχο το σταθερό επίπεδο φορολογικών εσόδων από την μία πλευρά αυξάνει την ελκυστικότητα του κράτους όσο αφορά την εγκατάσταση των επιχειρήσεων αλλά από την άλλη αναπόφευκτα πυροδοτεί πολιτικές διαμάχες και κοινωνικές αντιπαραθέσεις.

3.2.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Όσο αφορά την επίπτωση του φορολογικού ανταγωνισμού σε επίπεδο απασχόλησης αυτή διαφέρει ανάλογα με το επίπεδο του εκάστοτε κράτους. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως η επίπτωση του φορολογικού ανταγωνισμού στην απασχόληση δεν έχει αποσαφηνιστεί ακόμη. Επιπρόσθετα, ο Mitchell (2004) αναφέρει πως ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας ο οποίος επηρεάζει την απασχόληση. Η εκάστοτε νομοθεσία, η άσκηση νομισματικής πολιτικής, το επίπεδο του εμπορίου μπορούν να επηρεάσουν εξίσου την απασχόληση τόσο σε τοπικό όσο και σε υπερεθνικό χαρακτήρα.

Εάν ο φορολογικός ανταγωνισμός οδηγεί σε μείωση του δημόσιου τομέα και την αύξηση του ιδιωτικού τομέα και εάν ο ρυθμός ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα είναι υψηλότερος τότε μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη αυξάνοντας την απασχόληση. Οι χώρες που έχουν το φορολογικό κριτήριο αναπτυγμένο μπορούν να προσελκύσουν νέες επενδύσεις και

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ως εκ τούτου να επιτύχουν ανάπτυξη και απασχόληση. Ο Mitchell (2004) σημειώνει πως ο φορολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των επενδύσεων και κατ επέκταση σε αύξηση της απασχόλησης με πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα.

3.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Μέρος μιας εικόνας για το επίπεδο του φορολογικού ανταγωνισμού εκτός από τον προσδιορισμό των παραγόντων που επιδρούν στις πολιτικές αποφάσεις αποτελεί και η μέτρηση του επιπέδου του σε κάθε χώρα. Κατά καιρούς έχουν προταθεί πολλοί τρόποι μέτρησης του επιπέδου του φορολογικού ανταγωνισμού μιας χώρας από αυτούς κάποιοι είναι απόλυτοι – σχετιζόμενοι δηλαδή άμεσα με την υπό εξέταση χώρα- ενώ κάποιοι άλλοι είναι σχετικοί καθώς μετρούν τον φορολογικό ανταγωνισμό σε συνάρτηση με άλλες χώρες.

Σύμφωνα με τον Guntram (2005) ο κατάλληλος προσδιορισμός του φορολογικού ανταγωνισμού αποτέλεσε θέμα μελέτης πολλών ακαδημαϊκών και πολιτικών. Ο Guntram (2005) αναφέρει πως η μέτρηση του φορολογικού ανταγωνισμού αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα. Τα προβλήματα εντοπίζονται κυρίως στην σύνθεση και την ποικιλία των υπολογισμών και των εξαιρέσεων που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να προσδιοριστεί με ακρίβεια η επιρροή των φόρων στην οικονομική δραστηριότητα μιας χώρας και ειδικότερα το πότε η φορολογική πολιτική προκαλεί εμπόδια εισόδου νέων επιχειρήσεων στην οικονομία.

Η μέτρηση του φορολογικού ανταγωνισμού μπορεί να γίνει λαμβάνοντας διαφορετικά κριτήρια ανάμεσα στα οποία είναι το επίπεδο των φόρων, η αναλογία φόρων και ΑΕΠ, οι φόροι στην κατανάλωση, την εργασία και το κεφαλαιακό (Mendoza et al, 1994). Ειδικότερα, οι Mendoza et al (1994) θεωρούν ότι η οικονομία αποτελείται από τρία αγαθά την εργασία, το κεφάλαιο και την κατανάλωση για τα οποία υπάρχουν τιμές προ και μετά επιβολής φόρων και το γεγονός αυτό καθιστά ιδιαίτερα δύσκολο τον υπολογισμό του επιπέδου του φορολογικού ανταγωνισμού.

Στα απόλυτα μέτρα του φορολογικού ανταγωνισμού συγκαταλέγεται σύμφωνα με τους Rainey & McNarnara (2002) το ποσοστό των κερδών που πληρώνει μια επιχείρηση στο κράτος, μάλιστα το μέτρο αυτό βρέθηκε στατιστικά σημαντικό. Επιπλέον στα απόλυτα κριτήρια μέτρησης του φορολογικού ανταγωνισμού συγκαταλέγονται, σύμφωνα με τον

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Guntram (2005) , το επίπεδο των φορολογικών συντελεστών καθώς και η αναλογία φόρων προς το ΑΕΠ. Αυτοί οι τρόποι μέτρησης του φορολογικού ανταγωνισμού συγκεντρώνουν τα πλεονεκτήματα της εύκολης πρόσβασης από το κοινό καθώς και του γρήγορου υπολογισμού και για αυτό το λόγο χρησιμοποιούνται ευρέως κατά τον προσδιορισμό της θέσης του φορολογικού ανταγωνισμού μιας χώρας από τις επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε αυτή.

Από την άλλη πλευρά όμως οι φορολογικοί συντελεστές δεν περιλαμβάνουν τυχόν φορολογικές εξαιρέσεις και επομένως αντανακλούν μερικώς την επιρροή της φορολογίας στην εγκατάσταση των επιχειρήσεων (Guntram, 2005). Επιπρόσθετα, ο Guntram (2005) όσο αφορά το κριτήριο της αναλογίας φόρων προς ΑΕΠ για τον προσδιορισμό του επιπέδου του φορολογικού ανταγωνισμού μιας χώρας θεωρούν πως είναι δύσκολο να ερμηνευτεί σαν αναλογία και πως μπορούμε να δεχτούμε ότι εκτιμά κατά προσέγγιση την συνολική επιρροή των φόρων στην οικονομία.

Ένας ακόμα απόλυτος τρόπος υπολογισμού του φορολογικού ανταγωνισμού σύμφωνα με τους Mendoza et al (1994) είναι ο προσδιορισμός των φορολογικών εμποδίων σε μια κοινωνία μέσω των τιμών των αγαθών πριν και μετά την επιβολή των φόρων και στην συνέχεια ο συσχετισμός τους με την αντίστοιχη επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο Devereux and Griffith (2003) επικεντρώνονται σε ένα πιο περίπλοκο τρόπο προσδιορισμού των φορολογικών εμποδίων και κατ επέκταση του φορολογικού ανταγωνισμού σε μια οικονομία. Πρόκειται για ένα σχετικό τρόπο μέτρησης που γίνεται σαφής μέσω του αριθμού των πολυεθνικών επιχειρήσεων που εγκαθίστανται σε μια χώρα. Το κύριο πλεονέκτημα του συγκεκριμένου τρόπου μέτρησης του φορολογικού ανταγωνισμού είναι ότι προσδίδει στον παρατηρητή την ακριβή επίδραση των φόρων στην χωροθέτηση επιχειρήσεων και ειδικότερα τον τρόπο –θετικό ή αρνητικό – που η φορολογική πολιτική επιδρά στις επενδύσεις και την ανάπτυξη. Ένα σημαντικό μειονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι η ακριβή πληροφόρηση που απαιτείται καθώς η μέτρηση είναι ιδιαιτέρως πολύπλοκη αν αναλογιστεί κανείς ότι δεν έχει υπολογιστεί πλήρως και για τις 25 χώρες της ΕΕ.

Οι Heinemann et al (2008) σημειώνουν πως η μέτρηση του φορολογικού ανταγωνισμού πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη πολλά και αρκετές φορές μη παρατηρήσιμα χαρακτηριστικά. Παρόλα αυτά οι Heinemann et al (2008) μετρούν τον φορολογικό

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ανταγωνισμό με τον καθορισμό του βαθμού που μία χώρα μπορεί να μειώσει τους φορολογικούς της συντελεστές συγκριτικά με τους φορολογικούς συντελεστές των γειτονικών της χωρών. Το πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι το ότι είναι αποτέλεσμα σύνθετων πολιτικών αποφάσεων και επομένως υπάρχει αδράνεια (inertia) έτσι είναι πιο δύσκολο να αλλάξει.

Ο προσδιορισμός των φορολογικών συντελεστών είναι σύμφωνα με τους Heinemann et al (2008) περισσότερο πρόβλημα λήψης αποφάσεων παρά πρόβλημα συνεχούς προσαρμογής στα άριστα επίπεδα. Οι Heinemann et al (2008) πιστεύουν ότι η φορολογία στα κέρδη των επιχειρήσεων αποτελεί το βασικότερο μέτρο προσδιορισμού του επιπέδου του φορολογικού ανταγωνισμού επειδή σχετίζεται με τις αποφάσεις μιας επιχείρησης σχετικά με την τοποθεσία και τις αποφάσεις επένδυσης.

Ο Ράπανος (2012) αναφερόμενος στον φορολογικό ανταγωνισμό προσδιορίζει το επίπεδο μέσω του δείκτη International Tax Competitiveness Index (ITCI) ο οποίος προκύπτει από την στάθμιση 40 μεταβλητών οι οποίες συνοψίζονται σε πέντε ευρύτερες κατηγορίες: Φόρος επιχειρήσεων, φόρος κατανάλωσης , Φόρος ακίνητης περιουσίας, ατομικοί φόροι και διεθνής φορολογικοί κανόνες.

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) προτείνουν τον οριακό δείκτη φορολογίας ο οποίος μετρά τον φόρο που αντιστοιχεί σε κάθε δολάριο κέρδους της εκάστου επιχείρησης. Χώρες με υψηλό οριακό δείκτη φορολογίας τείνουν να αποθαρρύνουν τις επενδύσεις επιχειρήσεων και παρουσιάζουν βραδύς ρυθμούς ανάπτυξης. Οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν πως χώρες με οριακό δείκτη φορολογίας επιχειρήσεων συγκριτικά με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (25,4%) έχουν χαμηλότερους δείκτες ανταγωνιστικότητας από χώρες με υψηλότερους φορολογικούς δείκτες.

Πιο συγκεκριμένα οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν πως οι ΗΠΑ έχουν τον υψηλότερο οριακό δείκτη φορολόγησης στο 39,1% ακολουθεί η Ιαπωνία (37%) η Γαλλία με 34,4% και η Πορτογαλία με 31,5%.Ο χαμηλότερος οριακός δείκτης φορολογίας ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ εμφανίζεται στην Ιρλανδία με 12,5% ενώ Τσεχία , Πολωνία και Ουγγαρία με 19% καθώς και η Σλοβενία με 17% ακολουθούν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) δίνουν έμφαση στα φορολογικά κίνητρα τονίζοντας πως μια φορολογική πολιτική είναι καλή όταν οδηγεί σε ανεπηρέαστες οικονομικές αποφάσεις τις επιχειρήσεις. Οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν πως τα φορολογικά κίνητρα περιλαμβάνουν πρακτικές όπως φορολόγηση κατά κλάδο δραστηριοποίησης, μειώσεις και φοροαπαλλαγές σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν ότι τα φορολογικά κίνητρα οδηγούν σε οικονομικές στρεβλώσεις διαταράσσοντας την ουδετερότητα του φορολογικού συστήματος. Για παράδειγμα, όταν μια επιχείρηση λαμβάνει φορολογική ελάφρυνση για την παραγωγή συγκεκριμένου προϊόντος πιθανότατα να επιλέξει να υπερεπενδύσει στην παραγωγή του συγκεκριμένου προϊόντος το οποίο υπό άλλες συνθήκες να μην ήταν κερδοφόρο. Μια άλλη περίπτωση διαστρέβλωσης της αγοράς είναι η δημιουργία ομάδων πίεσης (lobby) στην αγορά τα οποία με την σειρά τους δημιουργούν επιπρόσθετα προβλήματα στις υπόλοιπες επιχειρήσεις του κλάδου που τελικά καταλήγουν στην επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Πολλές φορές χρησιμοποιείται η καμπύλη Laffer για τον προσδιορισμό του άριστου επιπέδου της φορολογίας. Η καμπύλη Laffer βασίζεται στην αρχή ότι όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι μηδέν όσο και όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι 100% το κρατικά έσοδα είναι μηδενικά. Μετά από την διαπίστωση αυτή κατανοούμε την ανάγκη ύπαρξης ενός ιδανικού φορολογικού συντελεστή ο οποίος να μεγιστοποιεί τα φορολογικά έσοδα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1:Η ΚΑΜΠΥΛΗ LAFFER

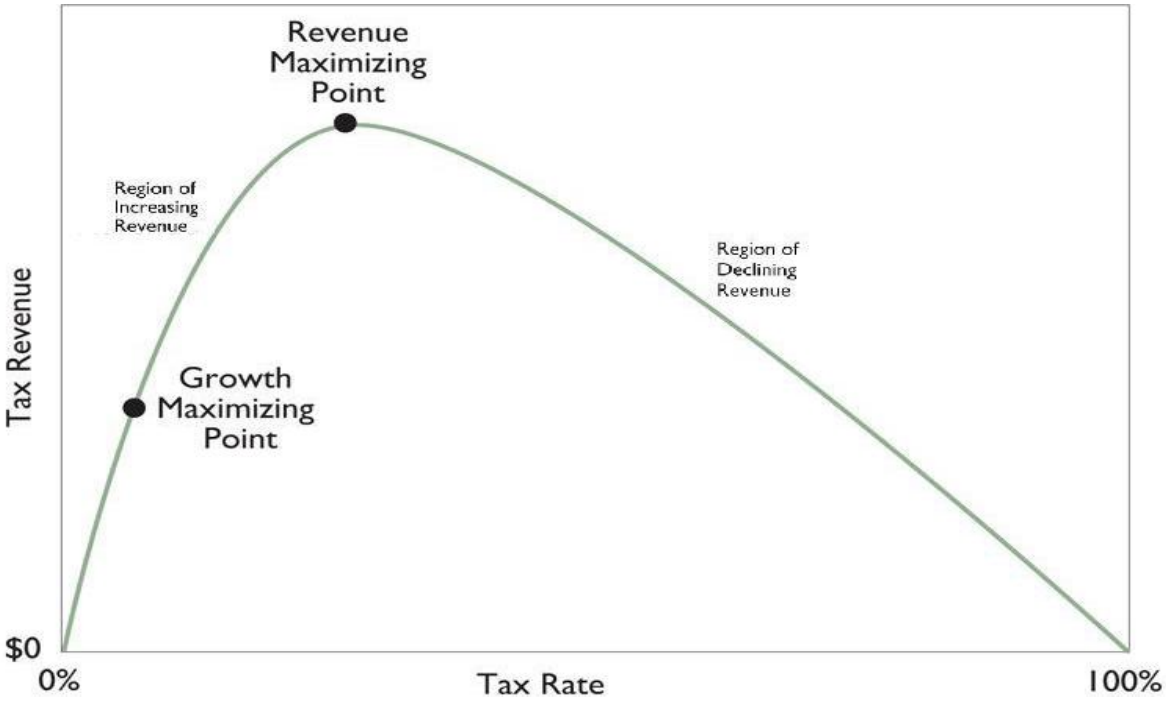

Πηγή: Παππάς (2006)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.4 ΑΡΙΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Σε κάθε περίπτωση απώτερος σκοπός μετά τον προσδιορισμό των παραγόντων αλλά και την μέτρηση του επιπέδου του φορολογικού ανταγωνισμού αποτελεί η επιδίωξη του άριστου επιπέδου άσκησης του από τα κράτη.

3.4.1 ΑΡΙΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως μια ισορροπία σε επίπεδο φορολογικού ανταγωνισμού σημαίνει μια κατάσταση κατά την οποία έκαστο κράτος επιλέγει το φορολογικό επίπεδο του μεγιστοποιώντας την ωφέλεια του με δεδομένα τα φορολογικά επίπεδα των άλλων κρατών.

Σύμφωνα με τους Becker & Fuest (2005) η θεωρία του άριστου επιπέδου φόρων προτείνει ότι οι μικρές οικονομίες δεν πρέπει να φορολογούν τις μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις που τις επιλέγουν ως χώρο εγκατάστασης, με φόρους που τίθενται στην βάση της λειτουργίας τους, γιατί εάν το κεφάλαιο φορολογηθεί στην βάση λειτουργίας της πολυεθνικής επιχείρησης τότε η οικονομία θα διαταραχθεί και η είσοδος των πολυεθνικών επιχειρήσεων στην οικονομία θα μειωθεί μακροχρόνια. Προκειμένου να αποφευχθεί αυτό έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορα φορολογικά συστήματα τα οποία δεν θα διαταράσσουν την οικονομία στο σύνολο της και ονομάζονται καταναλωτικά φορολογικά συστήματα. Το κύριο χαρακτηριστικό των καταναλωτικών φορολογικών συστημάτων είναι πως μια πολυεθνική επιχείρηση δεν έχει υποχρέωση να πληρώσει φόρους εφόσον τα κέρδη της ισοσταθμίζονται από το κόστος της.

Οι Becker & Fuest (2005) αναφέρουν πως η άριστη στρατηγική εγκατάστασης επιχειρήσεων εξαρτάται από την δυνατότητα κινητικότητας τους διεθνώς. Όπως παρατηρούμε και στο ακόλουθο διάγραμμα, η κινητικότητα των επιχειρήσεων αυξάνεται ραγδαία χρόνο με το χρόνο γεγονός που αναδεικνύει περαιτέρω την σημασία της φορολόγησης ως κριτήριο χωροθέτησής τους.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΡΟΗ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

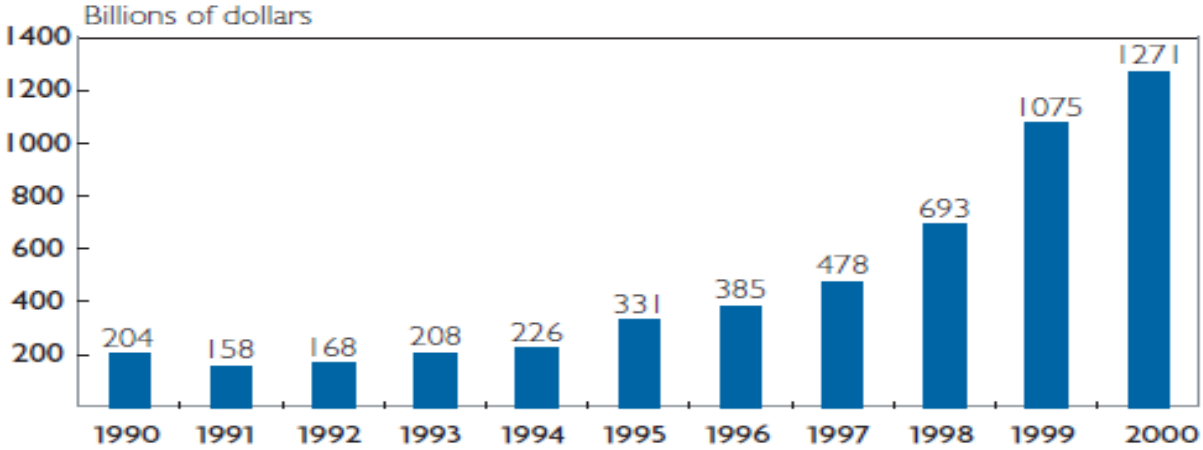

πηγή: United Nations Conference On Trade And Development, World Investment Report,1996-2001

Οι Becker & Fuest (2005) αναφέρουν πως παρατηρείται το φαινόμενο το φορολογικό βάρος να αναδιανέμεται από τις κινητές στις μη – κινητές επιχειρήσεις. Ειδικότερα, οι Becker & Fuest (2005) αναφέρουν πως η άριστη στρατηγική προσέλκυσης των επιχειρήσεων σε ένα περιβάλλον με αυξημένη κινητικότητα εναπόκειται στην περαιτέρω μείωση των φόρων με ταυτόχρονη διεύρυνσης της φορολογικής βάσης.

3.4.2 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΑΡΙΣΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Becker & Fuest (2005) έδειξαν ότι η άριστη φορολογική πολιτική εξαρτάται από το ποσοστό κερδοφορίας των πολυεθνικών επιχειρήσεων σε σύγκριση με τις εγχώριες. Ειδικότερα, μια φορολογική πολιτική μείωσης των φορολογικών συντελεστών και ταυτόχρονης διεύρυνσης της φορολογικής βάσης είναι άριστη όταν το οριακό κέρδος μια πολυεθνικής επιχείρησης είναι μεγαλύτερο από το μέσο κέρδος μιας εγχώριας επιχείρησης. Αυτό ισχύει γιατί η φορολογική πολιτική αναδιανέμει το φορολογικά εμπόδια εισόδου από τις πολυεθνικές στις εγχώριες επιχειρήσεις και με τον τρόπο αυτό οι πολυεθνικές επιχειρήσεις αποτρέπονται από το να εγκαταλείψουν την χώρα γιατί δεν θα έχουν φορολογικό κίνητρο για να το κάνουν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Το κράτος εφαρμόζοντας αυτήν την φορολογική πολιτική ουσιαστικά μπορεί να αυξήσει τα συνολικά φορολογικά έσοδα του χωρίς να χάσει την πολυεθνική επιχείρηση, εναλλακτικά το κράτος μπορεί να εξισώσει το οριακό του έξοδο από την διατάραξη της επένδυσης και το οριακό έσοδο του από τα επιπλέον φορολογικά έσοδα του. Στην αντίθετη περίπτωση σύμφωνα με τους Becker & Fuest (2005) , όταν δηλαδή το οριακό κέρδος μια πολυεθνικής επιχείρησης είναι μικρότερο από το μέσο κέρδος μιας εγχώριας επιχείρησης μια φορολογική πολιτική μείωσης των φορολογικών συντελεστών και ταυτόχρονης διεύρυνσης της φορολογικής βάσης θα μειώσει τον πλούτο και τότε το κράτος θα πρέπει να αυξήσει τους φορολογικούς συντελεστές. Στην περίπτωση που το κράτος θέλει να αναδιανείμει τα φορολογικά του έσοδα από τις λιγότερο κερδοφόρες επιχειρήσεις στις περισσότερο κερδοφόρες, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με μείωση της φορολογικής του βάσης και με αύξηση των φορολογικών συντελεστών.

Παρόλα αυτά το μοντέλο της φορολογίας δύο επιχειρήσεων των Becker & Fuest (2005) μπορεί να δεχθεί σφοδρή κριτική καθώς στην πραγματικότητα επικρατούν πιο ρεαλιστικές υποθέσεις μιας και το κράτος επιθυμεί την παρουσία τόσο των κερδοφόρων όσο και των λιγότερο κερδοφόρων επιχειρήσεων στην οικονομία του. Επιπλέον εφαρμόζοντας αυτό το φορολογικό μοντέλο το κράτος δυνητικά μπορεί να οδηγήσει εγχώριες επιχειρήσεις να μετακινηθούν σε άλλα κράτη.

Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως όταν ο φορολογικός ανταγωνισμός οδηγεί σε μείωση των φορολογικών συντελεστών κατά 0,5% τότε παρατηρείται αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης κατά 10% στην εκάστοτε οικονομία. Θεωρητικά, σύμφωνα με τους Becker & Fuest (2005) θα ανέμενε κανείς ότι οι χώρες λαμβάνοντας υπόψη την θεωρία άριστης επιβολής φόρων θα έπρεπε να αναμορφώσουν τα φορολογικά τους συστήματα και να μειώσουν τους φόρους που εισπράττουν από τις επιχειρήσεις, στην πράξη όμως οι χώρες κατά μέσο όρο επέλεξαν την αντίθετη άσκηση φορολογικής πολιτικής ως προς τις επιχειρήσεις.

Ο Mitchell (2004) αναφέρει το παράδειγμα της Ιρλανδίας προκειμένου να αναδείξει την συσχέτιση φορολογικού ανταγωνισμού και κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, κατά την δεκαετία του 1980 η Ιρλανδία υπήρξε μια προβληματική οικονομία με υψηλή ανεργία και αναιμική ανάπτυξη κυρίως λόγω του υψηλού φορολογικού της βάρους που κυμαινόταν σε φόρος εισοδήματος κοντά στο 65%, φόρο επιχειρήσεων στο 50% συντελεστές οι οποίοι παρά την μικρή μείωση τους συνεχίστηκαν μέχρι την δεκαετία του

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

1990.Η αλλαγή πλεύσης όμως όσο αφορά το επίπεδο φορολογικών συντελεστών μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 με μείωση του φορολογικού συντελεστή εισοδήματος στο 42% ενώ ο φόρος επιχειρήσεων μειώθηκε στο 12% προκάλεσε θετικές εκπλήξεις με την οικονομική ανάπτυξη να είναι κοντά στο 7,7% ετησίως λαμβάνοντας την μέγιστη τιμή της κατά το τέλος του 1999 (9%) όμοια θετικά αποτελέσματα παρατηρήθηκαν και στο ποσοστό ανεργίας.

Η συσχέτιση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων με τους χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές αντανακλούν και στα φορολογικά έσοδα του κράτους. Όπως παρατηρούμε και στο ακόλουθο διάγραμμα όσο περισσότερο μειώνονται οι φορολογικοί συντελεστές των επιχειρήσεων στην Ιρλανδία τόσο περισσότερο τείνουν να αυξάνονται τα φορολογικά έσοδα του κράτους .

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3 ΦΟΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ 1970-2000

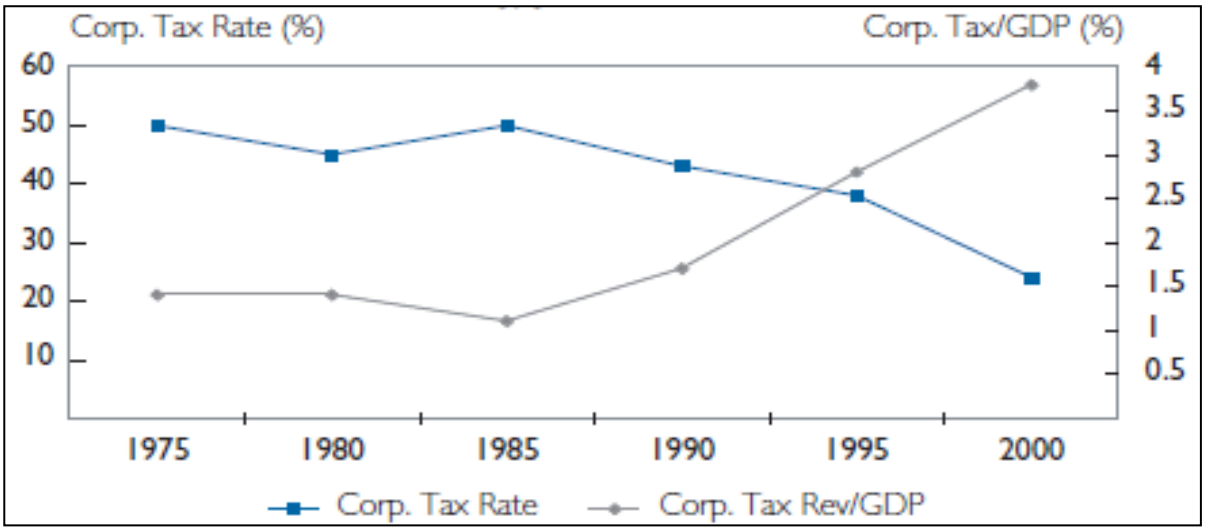

πηγη:Eric Engen and Kevin Hassett (2003)

Ειδικότερα, όταν το ποσοστό της φορολογίας των επιχειρήσεων κυμαινόταν στο 50% τότε τα φορολογικά έσοδα του κράτους μετά βίας ξεπερνούσαν το 1% ενώ όταν η φορολογία έπεσε στο 12,5% τότε τα φορολογικά έσοδα του κράτους ξεπέρασαν το εντυπωσιακό 4%.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.4.3 ΑΡΙΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η τμηματοποίηση των επιχειρήσεων οι οποίες συνεισφέρουν σημαντικά στα φορολογικά έσοδα οδηγεί στην άριστη φορολογική στρατηγική μια χώρα. Σύμφωνα με τους Khwaja et al (2011) οι οποίοι προσεγγίζουν τον φορολογικό ανταγωνισμό και την τμηματοποίηση των επιχειρήσεων με μια μέθοδο του μάρκετινγκ η τμηματοποίηση είναι ουσιαστική καθώς οδηγεί σε μια βαθύτερη κατανόηση των φορολογικών αναγκών από το κράτος και με τον τρόπο αυτό ανταποκρίνεται καλύτερα στις προσδοκίες και τις μελλοντικές απαιτήσεις του. Μέσω της τμηματοποίησης δηλαδή το φορολογικό σύστημα γίνεται πιο αποδοτικό, στοχευόμενο και μειώνει τα ρίσκο που λαμβάνει.

Η σημασία της τμηματοποίησης των επιχειρήσεων γίνεται εμφανής αν αναλογιστεί κανείς την συνεισφορά των επιχειρήσεων στα φορολογικά έσοδα σύμφωνα με το διάγραμμα 3.4. Οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν πως κατά μέσο όρο ένα μικρό μέρος μεγάλων επιχειρήσεων (σχεδόν λιγότερο από 1%) ευθύνεται για το 60-70% των φορολογικών εσόδων, ενώ ένα μεγάλο μέρος μικρών επιχειρήσεων ευθύνεται για ένα ποσοστό της τάξης των 5-10% των φορολογικών εσόδων του κράτους και οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις συνεισφέρουν στο 20-30% των φορολογικών εσόδων. Ο Bird (2010) αναφέρει πως η κατανομή αυτή είναι όμοια στις περισσότερες χώρες. Με βάση την παρατήρηση αυτή συμπεραίνουμε πως το άριστο επίπεδο φορολογικού ανταγωνισμού σχετίζεται άρρηκτα με την λειτουργία και την φορολόγηση των μεγάλων επιχειρήσεων κάθε χώρας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4: ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

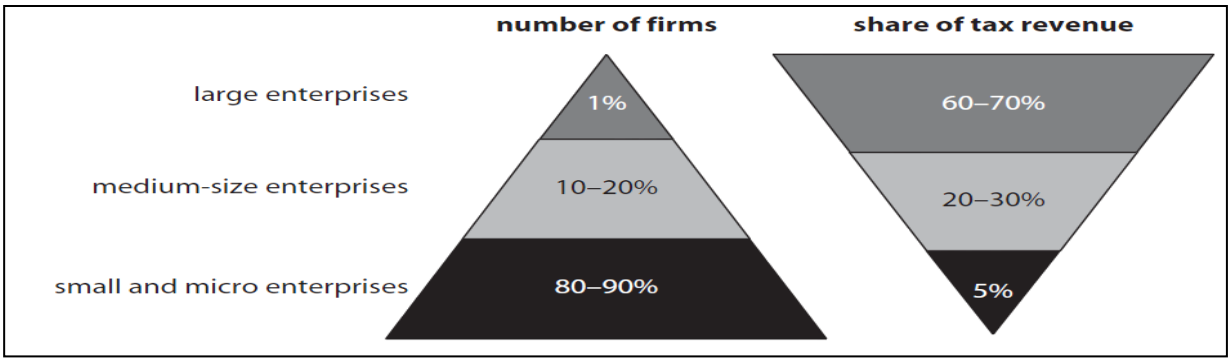

πηγή:World Bank (2010)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Η σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο κράτος και τις επιχειρήσεις είναι αμφίδρομη. Ιδιαίτερα το επίπεδο της φορολογικής ευαισθησίας είναι ιδιαίτερα υψηλό για τις επιχειρήσεις οι οποίες είτε προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα είτε μεταναστεύουν εκμεταλλευόμενες την υψηλή κινητικότητα του κεφαλαίου. Συνέπεια των ανωτέρω είναι πως ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν επιδρά μόνο στην φορολογική πολιτική των κρατών αλλά και επιφέρει επιπτώσεις και στην οργανωτική λειτουργία και συμπεριφορά τόσο των εγχώριων όσο και των πολυεθνικών επιχειρήσεων.

3.5.1 ΑΠΟΦΥΓΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η επικρατέστερη ίσως μέθοδος που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις είναι η αποφυγή της καταβολής των φόρων που της αναλογούν. Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν πως για την αποφυγή της διεθνούς διπλής φορολόγησης υπάρχουν οι ακόλουθες μέθοδοι οι οποίες εφαρμόζονται από την πλευρά των επιχειρήσεων:

1. Η μέθοδος της έκπτωσης του φόρου.

2. Είναι μια μέθοδος που έχει υιοθετηθεί από την Ελλάδα. Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή για το εισόδημα μιας επιχείρησης που φορολογείται τόσο στην χώρα εγκατάστασης της όσο και στη χώρα προέλευσης της η επιχείρηση καταβάλλει μόνο στην χώρα εγκατάστασης φόρο.

3. Η μέθοδος της εξαίρεσης ή της απαλλαγής φόρου.

4. Σύμφωνα με την πρακτική αυτή οι επιχειρήσεις που ‘’παράγουν’’ εισοδήματα ενώ προέρχονται από άλλες χώρες απαλλάσσονται από την φορολογία του συνόλου των εισοδημάτων τους και φορολογούνται μόνο για όσα αποκτήθηκαν στην επικράτεια της. (Καραγιώργος, 2003).

5. Η μέθοδος της διαίρεσης ή κατανομής φόρου

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

6. Τα κράτη που ακολουθούν τη μέθοδο αυτή χωρίζουν το εισόδημα σε δύο μέρη. Το ένα μέρος φορολογείται από την χώρα που κατοικεί ο φορολογούμενος και το άλλο από τη χώρα στην οποία αποκτάται το εισόδημα.

7. Υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς : φοροδιαφυγή

Ενώ με τον όρο φοροαποφυγή, εννοούμε την προσπάθεια των φορολογούμενων μέσω νόμιμων ενεργειών να μειώσουν το φορολογικό βάρος που τους αναλογεί με τον όρο φοροδιαφυγή εννοούμε την προσπάθεια για απόκρυψη του φορολογητέου εισοδήματος με σκοπό την διαφυγή της φορολόγησης που τους αναλογεί. Δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει το γεγονός ότι η φοροδιαφυγή αποτελεί μια σύγχρονη μάστιγα της οικονομίας με αρνητικό αντίκτυπο σε όλο το κοινωνικό σύνολο.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι η φοροδιαφυγή εντοπίζεται στην συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων ωστόσο οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν πως οι μεγάλες επιχειρήσεις απαιτούν ιδιαίτερη φορολογική μεταχείριση καθώς είναι ένα τομέας χαμηλού ρίσκου όσο αφορά την φοροδιαφυγή και μεγάλου ρίσκου όσο αφορά την φοροαπαλλαγή και συχνά οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων κυμαίνονται ανάμεσα στην φοροαπαλλαγή και την φοροδιαφυγή σαν αποτέλεσμα της χρήσης του φορολογικού τους σχεδίου.

Οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν ότι οι κυριότερες κατηγορίες επιχειρήσεων που φοροδιαφεύγουν ανά τομέα είναι οι ακόλουθες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2: ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Australia	*Belgium*	*Canada*	*Sweden*	*United States*
Construction	Construction	Construction	Construction	Car sales
Transport	Gambling	Hospitality	Restaurants	Construction
Restaurants	Transport	Agriculture	Hairdressers	Health care
Hairdressing, beauty salons	Car sales	Real estate agents	Taxi firms	Medical professions
Cleaning services	Diamond industry	Taxi firms	Scrap metals	Restaurants
Clothing and textiles	Dentists	Hair stylists	E-commerce	Real estate agents
Motor vehicle retailers	E-commerce		Labor agents	
Art and antique dealers	Heating oil			

Πηγή: Khwaja et al (2011)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Όπως παρατηρούμε και στον παραπάνω πίνακα 3.2 ο κατασκευαστικός τομέας συγκαταλέγεται στην κορυφή των κλάδων των επιχειρήσεων με έφεση στην φοροδιαφυγή ενώ οι μεταφορές και οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών έπονται.

Η φοροδιαφυγή πρέπει να προσεγγιστεί τόσο ανά κλάδο επιχειρήσεων όσο και ανά χώρα δράσης των επιχειρήσεων καθώς η συνεισφορά των επιχειρήσεων στα κρατικά έσοδα είναι σημαντική σε όλα τα κράτη αλλά η αναλογία και το ποσοστό επιβάρυνσης κάθε κλάδου διαφέρει σε κάθε χώρα. Οι Khwaja et al (2011) αναφέρουν ότι στον αναπτυσσόμενο και ανεπτυγμένο κόσμο οι μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (SMEs) αποτελούν το 80-90% της φορολογικής βάσης αλλά η συνεισφορά τους στα συνολικά φορολογικά έσοδα των επιχειρήσεων μετά βίας ξεπερνά το 10% των συνολικών φορολογικών εσόδων.

Το φορολογικό σύστημα κάθε κράτους και οι επιχειρήσεις σε αυτό έχουν αποκλίνοντες στόχους και προτεραιότητες αλλά οφείλουν και οι δύο να αναγνωρίζουν την σημασία του καθένα για την λειτουργία της οικονομίας. Σαφώς λοιπόν και κάθε κράτος θα πρέπει να λάβει τα αντίστοιχα μέτρα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής όπως άλλωστε γίνεται και σε πολλές περιπτώσεις. Οι Khwaja et al (2011) σημειώνουν πως πολλές χώρες έχουν υιοθετήσει ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις προκειμένου να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα φορολογικά έσοδα από τις μεγάλες επιχειρήσεις επιτυγχάνοντας φορολογική συμμόρφωση.

Οι Khwaja et al (2011) υποστηρίζουν ότι το κράτος διατρέχει υψηλό ρίσκο κατά την συλλογή φορολογικών εσόδων από τις επιχειρήσεις. Μερικά ρίσκα μπορούν δυνητικά να επηρεάσουν την συλλογή μεγάλων ποσών φορολογικών εσόδων από τις επιχειρήσεις. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται η εφαρμογή κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου. Κατά την αξιολόγηση των επιχειρήσεων όσον αφορά το φορολογικό τους βάρος το κράτος θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι οι επιχειρήσεις διοικούνται από εξειδικευμένα στελέχη και όχι από ομάδες ιδιοκτητών γεγονός που αυξάνει την πιθανότητα επιδίωξης χαμηλών φορολογικών βαρών. Επιπλέον, το κράτος έχει την ικανότητα να φορολογήσει μια επιχείρηση με βάση δεδομένα προερχόμενα από προηγούμενες χρήσεις ή με βάση την πληροφόρηση από τους πελάτες ελαχιστοποιώντας με τον τρόπο αυτό κάθε πιθανότητα φοροδιαφυγής.

Οι Khwaja et al (2011) σημειώνουν πως είναι βασικό το κράτος να εμπλέξει τους πελάτες των επιχειρήσεων κατά την φορολογική αξιολόγηση των επιχειρήσεων καθώς έτσι θα αντιληφθεί βαθύτερα τα απώτερα κίνητρα της επιχείρησης για φοροδιαφυγή. Επιπρόσθετα, το

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

κράτος κατά την λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού ,είναι σημαντικό να λαμβάνει πληροφόρηση σχετικά με τις εξελίξεις κάθε κλάδου όπως λόγου χάριν τις εκάστοτε συγχωνεύσεις ή αποκτήσεις των επιχειρήσεων καθώς και την κατάσταση της κάθε επιχείρησης.

3.5.2 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εκτός από την προσπάθεια για προσαρμογή των επιχειρήσεων στις φορολογικές απαιτήσεις κάθε κράτους μέσω νόμιμων και παράνομων διαδικασιών υπάρχουν οι ακόλουθες αλλαγές στην οργάνωση που μπορεί να υιοθετήσει:

1. Επιλογή του χώρου εγκατάστασης

Η μετεγκατάσταση μιας επιχείρησης λόγω φορολογίας αποτελεί ίσως έσχατο μέτρο παρόλα αυτά συμβαίνει όλο και πιο συχνά στις μέρες μας ιδιαίτερα όπου το έδαφος είναι πρόσφορο για κάτι τέτοιο όπως στην περίπτωση των ενοποιημένων αγορών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο μπορεί να λειτουργήσει και ως αρχική στρατηγική επιλογή των νεοσύστατων επιχειρήσεων. Οι Rainey & McNarnara (2002) σημειώνουν πως άμεσο αποτέλεσμα του φορολογικού ανταγωνισμού στη οργανωτική λειτουργία των επιχειρήσεων είναι το γεγονός ότι οι νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις είναι πιθανότερο να αποφεύγουν την εγκατάσταση τους σε χώρες με υψηλή φορολογία επιχειρήσεων.

2. Διαχείριση Διοικητικού Κόστους

Ακόμα ένας τρόπος προσαρμογής των επιχειρήσεων στην φορολογία με πιο εσωστρεφή προσανατολισμό αποτελεί ο εξορθολογισμός της διοίκησης της. Οι επιχειρήσεις καλούνται να εξοικονομήσουν τους οικονομικούς πόρους έτσι ώστε να προσλάβουν το κατάλληλο διοικητικό προσωπικό αλλά και να απολύσουν το διοικητικό προσωπικό που δεν συμβαδίζει με τις αρχές της διοίκησης.

Οι κυριότεροι παράγοντες που οδηγούν τις επιχειρήσεις στην πρόσληψη εξειδικευμένων φορολογικών συμβούλων σύμφωνα με τους Khwaja et al (2011):

1. Η παγκοσμιοποίηση και το λεγόμενο άνοιγμα των συνόρων που εμπεριέχει την κινητικότητα των επιχειρήσεων και την εκτέλεση διασυνοριακών συναλλαγών.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

2. Τα διαφορετικά επίπεδα φορολογικών συντελεστών ανάμεσα σε γειτνιάζοντα κράτη

3. Οι εκάστοτε επιχειρησιακές στρατηγικές όσον αφορά τον φορολογικό σχεδιασμό κάθε επιχείρησης απαιτούν την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού

4. Κενά στις φορολογικές αρχές όσο αφορά την προσέγγιση των επιχειρήσεων και την εφαρμογή συνεπών και λογικών αποφάσεων

5. Η χρήση σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων

6. Οι πολυπρόσωπες συναλλαγές που αυξάνουν την αναγκαιότητα νομικής ολοκλήρωσης

7. Ο μεγάλος όγκος συναλλαγών καθώς και η εμπλοκή επιχειρήσεων διαφορετικής δραστηριότητας

8. Συναλλαγές οι οποίες αυξάνουν το μεταφορικό κόστος των προϊόντων

Η πρόσληψη εξειδικευμένων φορολογικών συμβούλων σύμφωνα με τους Khwaja et al (2011) αποσκοπεί στην σύνταξη φορολογικού προγραμματισμού με προσανατολισμό στην μείωση των φορολογικών βαρών της επιχείρησης κυρίως μέσω νομικών διαδικασιών (φοροαπαλλαγή) αλλά και μέσω παράνομων διαδικασιών όπου δεν γίνεται διαφορετικά (φοροδιαφυγή).

Είναι σαφές πως η συμπεριφορά των επιχειρήσεων επηρεάζεται από την εκάστοτε μεταβολή στην διοικητική λειτουργία τους και στο γενικότερη πλαίσιο δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση και η φορολογική συμπεριφορά της. Οι Khwaja et al (2011) επισημαίνουν πως οι επιχειρήσεις οφείλουν να μειώσουν τα διοικητικά τους κόστη , τις άσκοπες συναλλαγές και την φορολογική ασυνέπεια του και να προωθήσουν την αυτοαξιολόγηση τους όσο αφορά την φορολογική συμμετοχή τους καθώς και να καλλιεργήσουν την φορολογική τους συνείδηση.

Οι Khwaja et al (2011) τονίζοντας την σημασία του ευρύτερου περιβάλλοντος για την λειτουργία των επιχειρήσεων θεωρούν πως το φαινομενικό εσωτερικό κόστος που θα επωμιστούν οι επιχειρήσεις με την εφαρμογή των διοικητικών μεταρρυθμίσεων θα

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

αποτελέσει μελλοντικό κοινωνικό κεφάλαιο το οποίο θα επιστρέψει ως κέρδος σε αυτές σε μακροχρόνιο επίπεδο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.5: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ (%ΑΕΠ)

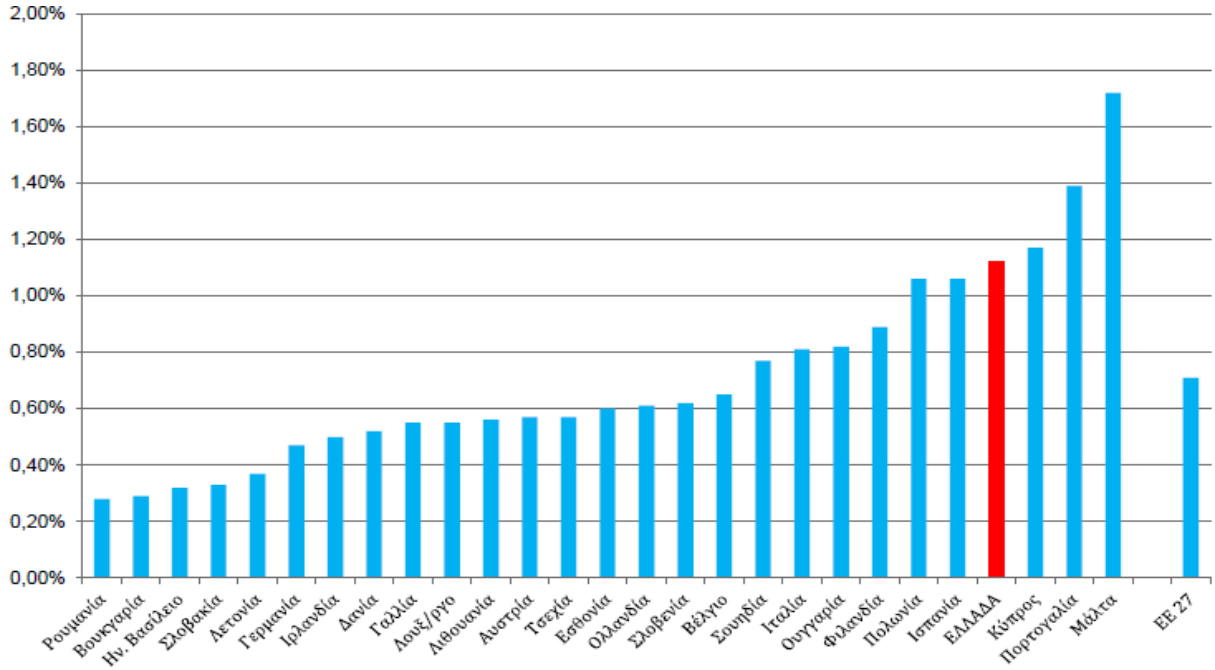

Πηγή :Eurostat(2011)

Οι Khwaja et al (2011) αναφέρει πως λόγω των περιπλοκότερων φορολογικών καταστάσεων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις διεθνώς η κατάλληλη διοίκηση είναι ακόμα πιο επιτακτική ανάγκη. Ωστόσο, ο στόχος μείωσης του διοικητικού κόστους δεν συμβαδίζει πάντοτε με την ανάγκη για πρόσληψη εξειδικευμένου διοικητικού προσωπικού με αυξημένο κόστος. Η διοίκηση μιας επιχείρησης καλείται να λάβει όχι μόνο αποφάσεις όσο αφορά την χωροθέτηση της επιχείρησης αλλά και να εντάξει στο δυναμικό της επιχείρησης εξειδικευμένο οικονομικό προσωπικό το οποίο θα διασφαλίσει ότι η επιχείρηση θα επωμιστεί το ελάχιστο δυνατό φορολογικό βάρος.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

3.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο σημείο αυτό της ανάλυσης μας προσδιορίσαμε τους παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν το επίπεδο και την έκταση του φορολογικού ανταγωνισμού. Μεταξύ άλλων εντοπίσαμε πως το μέγεθος της χώρας σε συνδυασμό με την γεωγραφική θέση της συντελούν σε μεγάλο βαθμό στο φορολογικό προφίλ της κάθε χώρας, επιπλέον το υφιστάμενο φορολογικό καθεστώς που ακολουθεί κάθε κράτος και αντανακλά τις αρχικές συνθήκες του φορολογικού ανταγωνισμού επηρεάζει σημαντικά την εξέλιξη του φορολογικού ανταγωνισμού.

Στην συνέχεια καθορίσαμε τους τομείς του κράτους τους οποίους επηρεάζει ο φορολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγονται κοινωνικές και πολιτικές στρεβλώσεις. Η πρόκληση πολιτικής αστάθειας, η διατάραξη της κοινωνικής ευημερίας καθιστούν επιτακτική την επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ άριστου επιπέδου φορολογίας και κοινωνικών παροχών. Επιπλέον, παρουσιάσαμε τους τρόπους μέτρησης του φορολογικού ανταγωνισμού δίνοντας έμφαση στα πλεονεκτήματα της κάθε μεθόδου αλλά και των μειονεκτημάτων τους. Όσο αφορά το άριστο επίπεδο φορολογίας επιχειρήσαμε να το προσεγγίσουμε σε συνάρτηση με παράγοντες όπως η κινητικότητα των επιχειρήσεων όπου το ζητούμενο είναι η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ κοινωνικών παροχών και προσέλκυσης επιχειρήσεων , η φορολόγηση με βάση την τμηματοποίηση των επιχειρήσεων και την εκάστοτε συνεισφορά τους .

Τέλος, στο κομμάτι αυτό της ανάλυσης μας μελετήσαμε και τους τρόπους με τους οποίους προσαρμόζονται οι επιχειρήσεις στον φορολογικό ανταγωνισμό. Η χρήση νόμιμων μέσων αλλά και η υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς που συμπυκνώνονται στην φοροαπαλλαγή και την φοροδιαφυγή αντίστοιχα καθώς και οι αλλαγές στην οργάνωση τους όπως μετεγκαταστάσεις , πρόσληψη εξειδικευμένου διοικητικού προσωπικού αποτελούν σύνηθες απόκριση τους κατά την φορολόγηση τους.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^{ο} :ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το κεφάλαιο αυτό εξειδικεύεται στην μελέτη του φορολογικού ανταγωνισμού στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρχικά μελετάμε τα υφιστάμενα φορολογικά συστήματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ιδιαίτερη έμφαση στις διαφορές τους που είναι αρκετές και ουσιαστικές στην συνέχεια μετράμε την αποδοτικότητα των φορολογικών συστημάτων μέσα από την μέτρηση των φορολογικών εσόδων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1970 μέχρι και σήμερα έτσι ώστε να διακρίνουμε το βαθμό και την έκταση του φορολογικού ανταγωνισμού. Ακολουθεί η μελέτη των αναπροσαρμογών των φορολογικών συστημάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πέρασμα των χρόνων με σκοπό τον φορολογικό ανταγωνισμό μαζί με δεδομένα για τις ροές κεφαλαίων (επενδύσεις) στις χώρες που προέβησαν στις φορολογικές αναπροσαρμογές για να διακρίνουμε εάν τελικά ο φορολογικός ανταγωνισμός προσέλκυσε τις επιχειρήσεις που στόχευαν τα κράτη.

4.1 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται σήμερα από 28 χώρες οι οποίες παρά τους κοινούς στόχους που θεσπίζουν και την προσπάθεια για εναρμόνιση σε πολιτικό, οικονομικό και εθνικό επίπεδο επιδεικνύουν σημαντικές αποκλίσεις σε ένα βασικό εργαλείο άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής τους , το φορολογικό τους σύστημα.

Σύμφωνα με τον Bernardi (2003) τα εθνικά φορολογικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση τις χώρες στις οποίες εφαρμόζονται ως ακολούθως:

1. Το φορολογικό σύστημα των χωρών της Νορμανδίας. Οι χώρες της Νορμανδίας παρουσιάζουν υψηλή οικονομική πίεση και η φορολογία τους αποτελούνταν κυρίως από μεγάλη ποσότητα άμεσων φόρων και αντιστοίχως μικρότερη ποσότητα έμμεσων φόρων οι οποίοι πληρώνονταν για την εξασφάλιση ενός προηγμένου και σταθερού επιπέδου διαβίωσης των πολιτών τους.

2. Το φορολογικό σύστημα των χωρών του Ρήνου. Στις χώρες του Ρήνου η οικονομική πίεση ήταν σε μικρό ποσοστό αυξημένη συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

μέσο όρο. Οι άμεσοι και οι έμμεσοι φόροι παρατηρούνται σε αναλογία που εξαρτιόταν από την χώρα εξέτασης όμως το κοινό σημείο αναφοράς του φορολογικού συστήματος αυτών των χωρών ήταν οι υψηλές κοινωνικές εισφορές προκειμένου να χρηματοδοτείται ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης των πολιτών στα πρότυπα του ασφαλιστικού συστήματος υγείας Bismarck.

3. Το φορολογικό σύστημα των χωρών των Αγγλοσαξονικών χωρών. Στις Αγλλοσαξωνικές χώρες η δημοσιονομική πολιτική ασκούνταν κοντά στα ευρωπαϊκά πρότυπα , επιπλέον το μερίδιο των φόρων ήταν αρκετά μεγαλύτερο από τις κοινωνικές εισφορές και τα έξοδα της δημόσιας υγείας καλυπτότανε από τα γενικά φορολογικά έσοδα. Η δημόσια σύνταξη του Beveridge αρκούσε μόνο για να καλύψει χαμηλά έξοδα των πολιτών.

4. Το φορολογικό σύστημα των χωρών της Μεσογείου. Στις χώρες της Μεσογείου, η καθυστερημένη ανάπτυξη κράτησε την άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής σε χαμηλά επίπεδα. Τα φορολογικά έσοδα ήταν κοντά στο μέσο όρο των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών αλλά κυρίως οι άμεσοι φόροι υπολειπόταν κατά πολύ της ευρωπαϊκής νόρμας.

Επιπρόσθετα, οι Kellermann & Kammer (2009) προέβησαν σε μια ανάλυση της φορολογικής κατάστασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση διακρίνοντας τέσσερα γκρουπ κρατών τα οποία εφαρμόζουν διαφορετικές φορολογικές πολιτικές και έχουν διαφορετικές επιδιώξεις και στόχους :

1. Το πρώτο γκρουπ ,Group 1, αποτελείται από τις χώρες Βουλγαρία (BG), Κύπρο(CY) ,Τσεχία (CZ), Ισπανία (ES), Ελλάδα (GR), Λετονία (LV),Λιθουανία (LT), Λουξεμβούργο (LU), Κάτω Χώρες (NL), Πολωνία (PL), Πορτογαλία (PT), Ρουμανία (RO),Σλοβακία (SK).Περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο τα νέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που χαρακτηρίζονται από χαμηλά φορολογικά έσοδα κυρίως μέσα από φορολογία εισοδήματος των καταναλωτών. Η κατηγορία αυτή παρουσιάζει χαμηλό μέσο όρο αναλογίας φόρων προς ΑΕΠ (TAX/GDP). Συνήθως τα φορολογικά συστήματα αυτών των χωρών προσανατολίζονται στην αποδοτικότητα η οποία αντανακλάται από τα υψηλά φορολογικά έσοδα και την διεθνή ανταγωνιστικότητα.

2. Το δεύτερο γκρουπ ,Group 2, αποτελείται από χώρες της Δανίας (DE),Γαλλίας (FR), Ουγγαρίας (HU) και Σλοβενία (SI). Στο συγκρότημα των χωρών αυτών

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

παρατηρείται χαμηλή συνεισφορά των φόρων από επιχειρήσεις στα συνολικά έσοδα του κράτους. Η χαμηλή αναλογία των φόρων προς το ΑΕΠ (TAX/GDP) εξηγείται από τον μεγάλο αριθμό οικογενειακών επιχειρήσεων που δεν είναι πλήρως ενσωματωμένες σαν μεγάλες επιχειρήσεις, επιπλέον οι φόροι στις χώρες αυτές είναι ιδιαίτερα υψηλοί πράγμα που σημαίνει διαρροή φορολογικών εσόδων από την κινητικότητα των φορολογούμενων. Για τους παραπάνω λόγους, οι χώρες αυτές κρίνονται ηττημένες σε επίπεδο φορολογικού ανταγωνισμού και επιθυμούν την φορολογική σύγκλιση.

3. Το τρίτο γκρουπ ,Group 3, αποτελείται από χώρες της Ιρλανδίας (IE), Μάλτα (MT), Μεγάλης Βρετανίας (UK). Περιλαμβάνει τις Αγγλοσαξονικές χώρες που η θέση τους στον φορολογικό ανταγωνισμό είναι δύσκολο να προσδιοριστεί. Εφαρμόζουν ποικιλία φορολογικών πρακτικών όπως την περίπτωση της φορολογίας επιχειρήσεων στην Μ. Βρετανία. Οι χώρες αυτές δεν επιθυμούν την φορολογική σύγκλιση καθώς μέσω της φορολογικής εναρμόνισης δεν θα διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητα που τις προσδίδουν τα πολλαπλά καινοτόμα δομικά χαρακτηριστικά των φορολογικών συστημάτων τους.

4. Το τέταρτο και τελευταίο γκρουπ ,Group 4, αποτελείται από χώρες της Αυστρίας (AT),του Βελγίου (BE), της Δανίας (DK), της Φιλανδίας (FI) και της Ιταλίας (IT). Οι χώρες αυτές έχουν ιδιαίτερα υψηλά έσοδα και υψηλή αναλογία φόρων προς ΑΕΠ. Οι χώρες αυτές φοβούνται μια μετακίνηση των εδραιωμένων επιχειρήσεων τους προς περισσότερο ανταγωνιστικές οικονομίες και επιθυμούν την φορολογική σύγκλιση. Προσπάθησαν να καταπολεμήσουν τις αρνητικές συνέπειες που επέφερε ο φορολογικός ανταγωνισμός μέσω εσωτερικών φορολογικών μεταρρυθμίσεων.

4.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τα φορολογικά έσοδα για τις χώρες της Ευρώπης αντιστοιχούν σε σημαντικό ποσό των συνολικών κρατικών εσόδων. Όπως αναφέρει ο Wahrig (2011) το 2009 τα φορολογικά έσοδα αντιστοιχούσαν στο 39,7% του παραγόμενου ΑΕΠ και επιπλέον απεικόνιζαν το 90% των συνολικών κρατικών εσόδων. Ο Wahrig (2011) επίσης, σημειώνει, ότι τα φορολογικά έσοδα μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις κύριες

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

κατηγορίες. Ειδικότερα ο Wahrig (2011) διακρίνει τους έμμεσους φόρους (φόροι που συνδέονται με την παραγωγή και τις εισαγωγές) , τους άμεσους φόρους (φόροι στο εισόδημα και τον πλούτο) και τις κοινωνικές εισφορές. Λόγω της διαφορετικότητας κάθε χώρας ως προς το φορολογικό της σύστημα οι έμμεσοι φόροι, οι άμεσοι φόροι καθώς και οι κοινωνικές εισφορές λαμβάνουν διαφορετικής σημασία και έκταση σε κάθε χώρα.

Στην Ευρώπη οι δύο βασικοί τύποι των φόρων, οι φόροι από εισόδημα και οι κοινωνικές εισφορές συνεισέφεραν στο 30,9% και το 35,5% αντίστοιχα των συνολικών φορολογικών εσόδων ενώ τα φορολογικά έσοδα από την φορολόγηση των εισαγωγών και των επιχειρήσεων αντιστοιχούν στο 33,1% των φορολογικών εσόδων το 2009. Επιπλέον, το μερίδιο των κοινωνικών εισφορών αυξήθηκε από το 2008 έως το 2009 ενώ το αντίστοιχο των φόρων μειώθηκε.

Μπορεί κανείς να ισχυριστεί πως τα φορολογικά έσοδα υφίστανται αρκετές μεταβολές με το πέρασμα των χρόνων και ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές συγκυρίες και επιδιώξεις παγκοσμίως. Ο Bernardi (2003) αναφέρει πως από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 μέχρι το τέλος σχεδόν της δεκαετίας του 1990 τα δημόσια έσοδα των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών (προερχόμενα κυρίως μέσω φορολογίας) υπήρξαν ιδιαίτερα αυξημένα όπως φαίνεται και στο πίνακα 4.1 εκτός από τις χώρες της Μ. Βρετανίας και της Ιρλανδίας. Κυρίως κατά την δεκαετία του 1970 τα φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν έξι μονάδες κατά μέσο όρο. Το 2000 η αναλογία δημοσίων εσόδων προς το ΑΕΠ ανέρχεται στις 42% αφήνοντας πίσω την Ιαπωνία (27,9 %) και τις ΗΠΑ (28,3%). Επισημαίνεται ότι μέχρι το 1997 μόνο μικρές και διασκορπισμένες μειώσεις φορολογικών συντελεστών συνέβησαν στις χώρες της ΕΕ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1: ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΑΠΟ ΤΟ 1970 - 1997.

	1970								1997							
	D	E	F	IRL	IT	NL	UK	EU	D	E	F	IRL	IT	NL	UK	EU
Direct Taxes	*10.9*	*7.1*	*7.3*	*9.4*	*5.3*	*12.9*	*17.4*	*8.9*	*10.1*	*11.9*	*11.3*	*14.7*	*16.5*	*13.4*	*15.6*	*13.7*
Personal income	8.2	4.8	4.4	7.0	0.1	9.7	11.1	5.5	7.8	8.3	8.1	10.4	9.6	6.8	9.3	9.3
Corporation income	1.7	1.2	2.1	1.5	2.4	3.0	2.9	2.2	1.9	2.1	2.2	3.7	4.3	4.6	4.3	3.0
Indirect taxes	*13.2*	*6.6*	*15.0*	*19.4*	*10.5*	*10.9*	*14.2*	*13.0*	*12.7*	*10.9*	*15.8*	*14.8*	*12.7*	*13.5*	*14.6*	*13.9*
VAT	5.9	0.0	8.9	0.0	0.0	5.4	0.0	5.1	6.6	5.8	7.9	7.3	5.7	7.0	7.1	7.0
Excise duties	3.4	1.5	2.9	10.2	4.9	3.0	6.6	3.5	2.9	3.0	3.0	5.1	4.0	3.4	4.0	3.5
TOTAL TAXES	24.1	13.7	22.3	28.8	15.8	23.8	31.6	21.9	22.8	22.8	27.1	29.5	29.2	26.9	30.2	27.6
Social contributions	*11.6*	*11.8*	*12.7*	*2.8*	*11.7*	*13.5*	*5.6*	*11.7*	*19.0*	*12.8*	*19.2*	*4.5*	*14.9*	*18.9*	*7.0*	*15.0*
Employers	5.4	9.3	9.3	1.4	7.9	6.1	2.8	7.2	8.2	8.9	12.2	2.8	10.3	3.6	3.7	8.2
Employees	4.9	1.9	2.4	1.3	1.7	5.7	2.6	3.5	7.2	2.24	5.6	1.5	2.9	11.9	3.1	5.0
Self employed	1.4	0.7	1.0	0.0	0.4	16.5	0.2	1.0	3.6	1.7	1.6	0.2	1.7	3.7	0.2	1.9
TOTAL REVENUES	35.7	25.6	35.1	34.7	27.5	36.0	36.9	33.5	41.8	35.5	46.6	34.0	44.1	45.8	37.2	42.1
Administrative level																
Central government	95.9	94.9	96.5	96.0	97.8	99.4	95.5	96.4	94.7	89.3	4.6	95.2	94.4	96.5	98.2	95.8
Local governments	4.1	5.1	3.5	4.0	2.2	0.6	4.5	3.6	5.3	10.7	5.4	4.8	5.6	3.5	1.8	4.2

Πηγή:Eurostat(2000)

Όπως παρατηρούμε και από τον παραπάνω πίνακα 4.1 οι διαφορές στα φορολογικά έσοδα ανάμεσα στα έτη 1970 και 1997 είναι μεγάλες. Το 1970 ο λόγος των κρατικών εσόδων προς ΑΕΠ για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν 33,5% ενώ ο αντίστοιχος λόγος το 1997 ήταν 42,1% .Επίσης παρατηρούμε διαφορετική συνεισφορά των φορολογικών εσόδων στην διαμόρφωση των συνολικών κρατικών εσόδων. Πιο συγκεκριμένα, οι άμεσοι φόροι στα άτομα και τις επιχειρήσεις αυξήθηκαν από το 8,9% το 1970 στο 13,7% το 1997.Ειδικότερα, οι φόροι των επιχειρήσεων σημείωσαν κατά μέσο όρο αύξηση καθώς από το 2,2% το 1970 ανήλθαν σε 3% το 1997 , παράλληλα παρατηρείται και αύξηση του γενικότερου συνόλου των φόρων καθώς από το 21,9% του ΑΕΠ το 1970 ανήλθαν σε 27,6% το 1997.Μετά από όλα τα παραπάνω παρατηρούμε πως ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν υπήρξε τόσο έντονος κατά τα πρώτα χρόνια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορεί κανείς να αποδώσει την αύξηση των φορολογικών εσόδων την περίοδο εκείνη στα συνολικά κρατικά έσοδα στην προσπάθεια των κρατών να αναπτύξουν τις κοινωνικές παροχές και να προσφέρουν όμοια επίπεδα κοινωνικών υπηρεσιών στους πολίτες των κρατών μελών της.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Όσο αφορά τα αποτελέσματα του παραπάνω Πίνακα 4.1 ο Bernardi (2003) αναφέρει πως η μεγάλη διασπορά των φορολογικών επιπέδων ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν εμφανής από το 1970 όπως απεικονίζεται και στο διαφορετικό επίπεδο φορολογικών εσόδων ανάμεσα στις χώρες. Η ανάπτυξη των άμεσων φόρων ήταν πολύ γρήγορη ενώ οι έμμεσοι φόροι σε αρκετές χώρες έμειναν στάσιμοι. Έτσι τα σχηματισθέντα φορολογικά συγκροτήματα στην Ευρώπη δεν υπέστησαν δραματικές αλλαγές. Ακόμα, διαχρονικά, δεν παρατηρήθηκαν μεγάλες αλλαγές στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο αφορά τα δημοσιονομικά έσοδα των χωρών ούτε ποσοτικά ούτε δομικά ενώ ο προσανατολισμός της φορολογικής πολιτικής παρέμεινε υπέρ των άμεσων φόρων. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν αλλαγές όσο αφορά τις νεοεισερχόμενες χώρες που επικεντρώνονται στην αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων κατά 10-15% .

Στην συνέχεια και πιο συγκεκριμένα από την περίοδο 1999 έως 2009 μπορούμε να πούμε πως ξεκινά μια περίοδος έντονου φορολογικού ανταγωνισμού ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης. Όπως φαίνεται από το παρακάτω Διάγραμμα 4.2 τα συνολικά έσοδα των κρατών από φόρους και κοινωνικές εισφορές κατά την δεκαετία 1999-2009 μειώθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, η πτωτική πορεία των φορολογικών εσόδων ξεκίνησε από το 1999 μέχρι το 2002, σε αυτό το χρονικό διάστημα τα φορολογικά έσοδα σαν ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν από το 42% στο 40% , στην συνέχεια από το χρονικό διάστημα 2002 έως 2004 σταθεροποιήθηκαν στο σχεδόν 40% του ΑΕΠ. Το χρονικό διάστημα από το 2004 έως το 2006 σημείωσαν πρόσκαιρη αύξηση μέχρι το 40,8% του ΑΕΠ αλλά από το 2007 ξεκίνησε εκ νέου μια πτωτική πορεία μέχρι το 2009 (39,5%) που οφείλεται εν μέρει στην παγκόσμια οικονομική κρίση.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1 : ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΩΣ ΠΟΣΟΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΑΠΟ ΤΟ 1999-2009

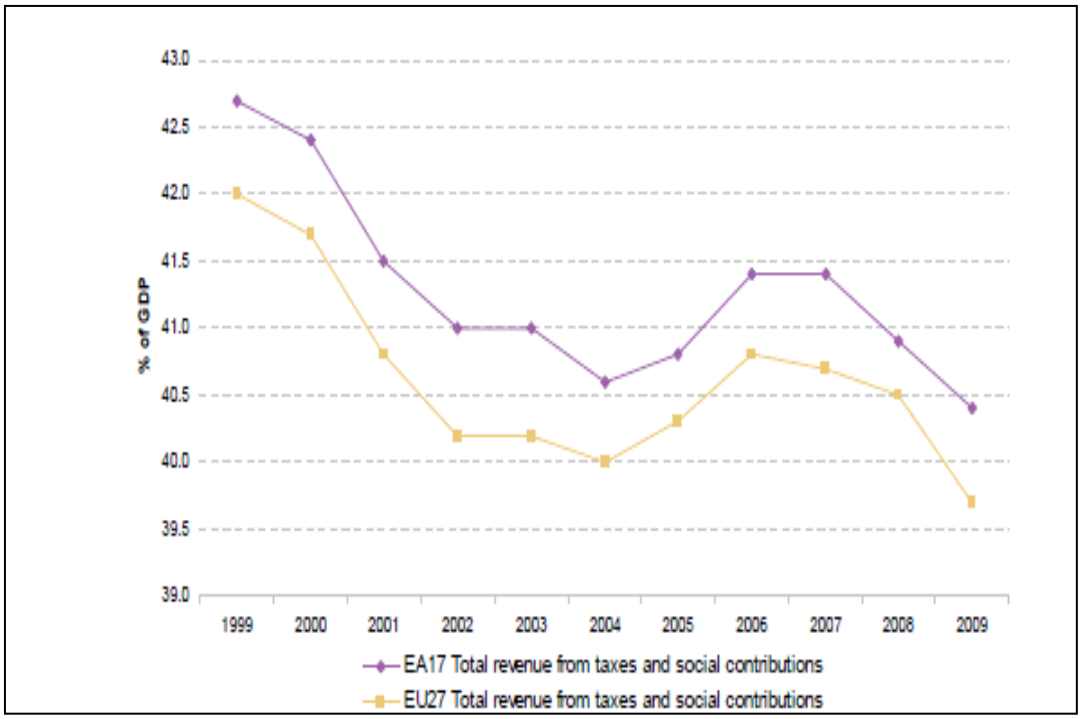

πηγή: Eurostat (2009)

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4.1 ποιο κάτω κατά την δεκαετία 1999-2009 τα φορολογικά έσοδα σημείωσαν πτώση σε 16 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2008 στο 2009 ενώ αυξήθηκαν ή παρέμειναν σταθερά σε 11 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την άλλη πλευρά η αναλογία φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 3,8% στην Εσθονία, παρά την μείωση σε απόλυτους όρους . Η αύξηση αυτή οφείλεται σε αλλαγές οικονομικής πολιτικής λόγω της οικονομικής κρίσης του 2009

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2: ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ - ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΟ ΤΟ 1999-2009

	Tax revenue in % of GDP											Tax revenue in millions of euro										
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU27	42	41.7	40.8	40.2	40.2	40.0	40.3	40.8	40.7	40.5	39.7	3607135	3843771	3918093	4002783	4068842	4248831	4467239	4774380	5054384	5059617	4679035
EA17	42.7	42.4	41.5	41.0	41.0	40.6	40.8	41.4	41.4	40.9	40.4	2756787	2881433	2940519	3011830	3098723	3198568	3331736	3546264	3742884	3791565	3619784
BE	47.7	47.4	47.4	47.6	47.1	47.2	47.1	46.7	46.2	46.7	45.9	113762	119441	122987	127642	129854	137265	142672	148659	154680	161024	155735
BG	31.1	31.5	30.8	28.5	31.0	32.5	31.3	30.7	33.3	32.3	28.9	3869	4426	4787	4853	5700	6633	7270	8133	10254	11431	10121
CZ	34.1	33.9	34.0	34.8	35.8	37.5	37.2	36.7	37.3	35.6	34.5	19237	20839	23496	27878	28971	33071	37239	41765	47455	52573	47321
DK	50.9	50.2	49.4	48.8	49.0	50.0	51.7	50.5	49.8	48.9	49.0	83142	87181	88459	90094	92275	98444	107312	110502	113240	114194	109060
DE	43.2	43.3	41.4	41.0	41.1	40.2	40.2	40.5	40.6	40.7	41.1	868890	893080	875070	879230	889290	888040	900510	942010	988620	1010820	984560
EE	32.6	31.0	30.3	31.1	30.8	30.6	30.7	30.8	32.0	32.2	36.0	1745	1911	2109	2418	2690	2968	3437	4121	5066	5192	4993
IE	33.2	32.8	31.0	29.7	30.3	31.6	32.2	33.6	32.9	31.3	29.6	29979	34428	36319	38787	42373	47151	52198	59650	62394	56385	47233
EL	35.4	36.6	35.2	35.7	34.1	33.4	34.1	33.4	34.2	34.0	32.9	46642	50415	51561	55885	58844	61956	66386	70649	77609	80626	77341
ES	34.4	34.8	34.3	34.7	34.7	35.3	36.4	37.2	37.9	34.0	31.3	199716	219035	233424	253263	271901	296987	330988	366585	399390	370109	330391
FR	46.7	45.9	45.6	44.9	44.7	45.0	45.4	45.7	44.9	44.7	43.5	639119	661989	682440	695718	713635	747116	784264	825412	851286	870419	829031
IT	42.9	42.1	41.8	41.2	41.7	40.9	40.7	42.3	43.3	43.2	43.4	483084	501825	522357	533676	556264	568903	581668	628097	670094	677266	660744
CY	28.0	30.0	30.9	31.2	33.0	33.4	35.5	36.5	40.9	39.1	35.1	2564	3022	3339	3484	3885	4255	4851	5350	6520	6763	5955
LV	32.3	29.7	28.7	28.5	28.7	28.7	29.2	30.7	30.7	29.5	27.0	2199	2523	2673	2824	2865	3208	3803	4924	6484	6794	5002
LT	31.7	30.1	28.7	28.4	28.1	28.6	28.8	29.7	30.0	30.5	29.8	3262	3730	3892	4271	4641	5185	6009	7124	8583	9858	7899
LU	39.2	40.0	40.6	40.2	39.0	38.2	38.5	36.7	36.5	36.2	38.0	7794	8798	9172	9634	10081	10496	11644	12448	13678	14336	14457
HU	38.4	39.0	38.2	37.9	37.9	37.5	37.6	37.4	40.0	40.1	39.6	17668	20076	22815	26846	28159	31022	33320	33542	40303	42678	36764
MT	28.7	29.3	31.9	33.0	32.8	34.4	35.2	35.4	36.0	34.7	35.5	1050	1237	1371	1481	1452	1549	1696	1795	1967	2048	2078
NL	41.5	40.9	39.4	38.7	38.4	38.5	38.6	39.8	39.5	39.8	39.0	160138	171149	176355	180173	183075	189192	197945	214890	225627	237219	222793
AT	46.2	45.3	47.1	45.7	45.5	44.9	43.9	43.4	43.6	44.2	44.4	91409	93978	100148	100004	101665	104610	107030	111495	118468	125070	121729
PL	34.9	32.6	32.2	32.7	32.2	31.5	32.8	33.8	34.8	34.3	31.8	54956	60490	68340	68563	61739	64265	80152	91892	108290	124574	98727
PT	33.4	33.7	33.4	34.3	34.7	33.9	35.0	35.7	36.0	35.7	33.9	39559	42839	44867	48051	49687	50431	53808	57183	60709	61473	57031
RO	31.3	30.6	28.9	28.5	28.1	27.7	28.5	29.2	29.8	28.8	27.8	10581	12420	13099	13857	14794	16941	22722	28499	37161	40242	32676
SI	38.4	37.7	37.9	38.2	38.4	38.6	38.9	38.6	38.0	37.5	37.9	7949	8075	8610	9363	9877	10463	11186	11976	13130	13977	13405
SK	24.2	24.1	23.1	23.4	24.0	23.8	24.5	23.8	26.2	28.3	28.9	6803	7528	7820	8604	9743	10770	12106	13101	16149	18968	18251
FI	46.3	47.4	44.9	44.9	44.3	43.7	44.1	44.0	43.1	43.3	43.3	56586	62684	62569	64416	64408	66416	69349	72844	77497	79872	74058
SE	52.0	52.1	49.9	47.9	48.3	48.5	49.3	48.7	47.8	46.9	47.4	126324	139861	126544	127820	134655	141520	147210	155071	161564	156451	137833
UK	37.5	38.1	37.9	36.5	36.2	36.7	37.6	38.3	37.9	39.1	36.7	529112	610794	623470	623948	596319	649974	690465	746667	778167	709259	573848
IS	36.8	37.1	35.3	35.2	36.7	37.9	40.6	41.4	40.5	36.7	33.7	3016	3497	3118	3338	3560	4035	5324	5513	6049	3771	2930
NO	42.3	42.7	42.9	43.1	42.3	43.3	43.6	44.0	43.9	43.1	41.4	63158	77896	81926	88043	84270	90235	105809	118094	124266	131797	112960
CH	28.6	30	29.5	29.8	29.3	28.9	29.3	29.2	29.0	29.3	29.6	72097	81152	83936	88348	84273	84495	87751	91027	92038	100448	104880

Eurostat Statistics in focus — 26/2011

πηγή: Eurostat (2009)

Από τον παραπάνω Πίνακα 4.2 μπορούμε να συνάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα για την φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αρχικά, παρατηρώντας την φορολογική συμπεριφορά των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης γίνεται αντιληπτό ότι οι χώρες αυτές χαρακτηρίζονται από τα χαμηλότερα επίπεδα φορολογικών εσόδων και ειδικότερα φορολογικά έσοδα κάτω του μέσου ευρωπαϊκού όρου τόσο το 1999 όσο και το 2009. Πιο συγκεκριμένα , η Βουλγαρία (BG) το 1999 είχε φορολογικά έσοδα ίσα με 31,1% του ΑΕΠ της και το 2009 ίσα με 28,9% του ΑΕΠ της, τα φορολογικά έσοδα της Ελλάδα (EL) για το 1999 και το 2009 ήταν αντίστοιχα 35,4% και 32,9% του ΑΕΠ της, για την Κύπρο ήταν 28% και 35,1% ,για την Ουγγαρία (HU) 38,4% και 39,6%. Παρατηρούμε ότι οι οικονομίες έχουν σχετικά χαμηλή συνεισφορά των φορολογικών εσόδων στα συνολικά κρατικά έσοδα αυτό όμως αποτελεί μόνο μια

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ένδειξη χαμηλής φορολογίας καθώς μπορεί να οφείλεται και σε άλλους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες όπως η φοροδιαφυγή και το επίπεδο διαφθοράς.

Από τον παραπάνω πίνακα 4.2 επιπλέον παρατηρούμε την φορολογική συμπεριφορά των νέων κρατών μελών. Πιο συγκεκριμένα, το 2004 είχαμε την ένταξη αρκετών κρατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα οποία , στην πλειοψηφία τους διατηρούσαν χαμηλότερη αναλογία φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ από τον μέσο όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο το 1999 όσο και το 2009. Πιο συγκεκριμένα, η αναλογία φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ της Λετονίας ήταν το 1999 32,3% και το 2009 27% , αντιστοίχως της Λιθουανίας 31,7% το 1999 και 29,8% το 2009 και της Πολωνίας 34.9% το 1999 και 31.8% το 2009. Μπορούμε να πούμε ότι ο χαμηλός προσανατολισμός αυτών των νεοεισερχόμενων οικονομιών προς την συγκέντρωση των φορολογικών εσόδων έδωσε ευκαιρία για ανάπτυξη του φορολογικού ανταγωνισμού ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιτάχυνε σημαντικά την εμφάνιση του. Η επίδραση του φορολογικού ανταγωνισμού στις ισχυρές οικονομίες της Ευρώπης υπήρξε έντονη. Οι χώρες αυτές παρουσιάζουν υψηλότερη αναλογία φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ συγκριτικά με τις πιο αδύναμες οικονομίες αλλά παρατηρούμε μια διαχρονική τάση για μείωση των φορολογικών εσόδων η οποία εμπεριέχει ενδεχομένως μια πολιτική βούληση για απαγκίστρωση της οικονομίας από τα φορολογικά έσοδα και την αλλαγή προσανατολισμού προς την προσέλκυση επενδύσεων. Ειδικότερα, στη Γερμανία το 1999 το ποσοστό φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ ανερχόταν σε 43,2% ενώ το 2009 σε 41,1% , στην Γαλλία η ίδια αναλογία ήταν το 1999 46,7% και το 2009 43,5%, ενώ στην Αγγλία το 1999 ήταν 37,5% και το 2009 ήταν 36,7%.Το επιπλέον σημαντικό στοιχείο που διακρίνουμε είναι πως οι ισχυρές οικονομίες είχαν τις υψηλότερες αναλογίες φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση που ήταν αρκετά πάνω από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο τόσο το 1999 (42%) όσο και το 2009 (39,7%) παρά την μείωση των φορολογικών εσόδων. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως τα νεοεισερχόμενα κράτη όπως η Λιθουανία και η Λετονία έχουν χαμηλή φορολόγηση στο 15%, η Ουγγαρία 16%, η Βουλγαρία 15%, η Ρουμανία 16%.Το 2005 η Γερμανία μείωσε τον φόρο επιχειρήσεων από το 25% στο 19% και ακόμα και η Ελλάδα με το τεράστιο δημόσιο χρέος μείωσε το φόρο επιχειρήσεων από το 35% το 2004 στο 25% το 2007.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2: ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2009

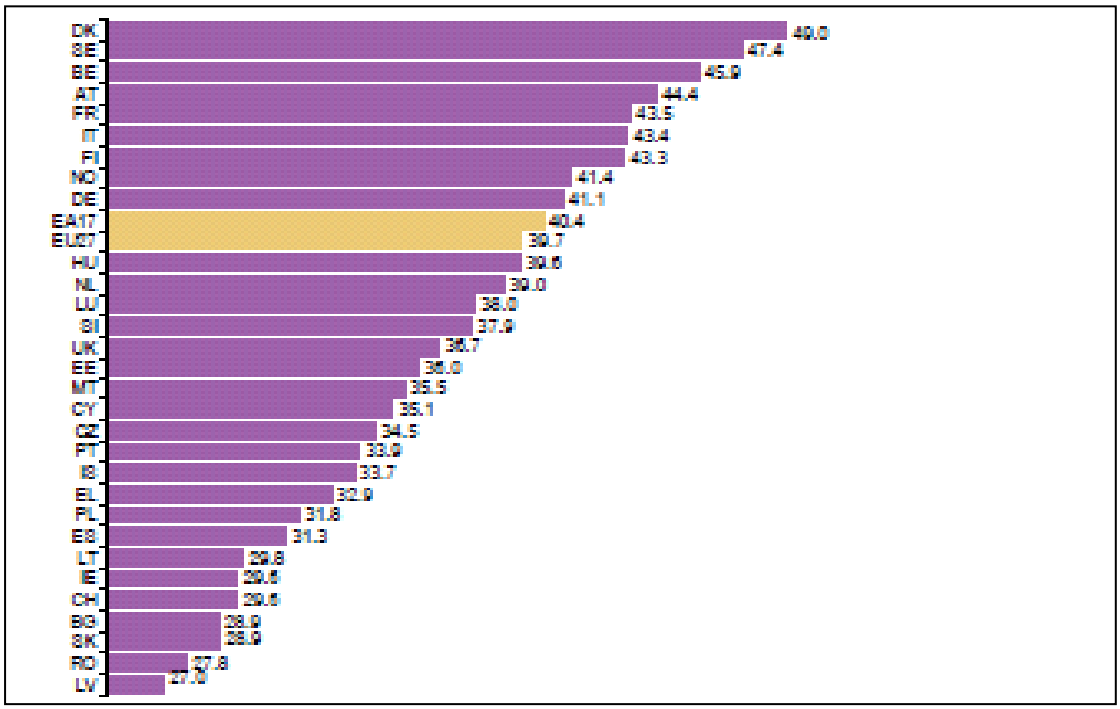

πηγή:

Eurostat (2009)

Όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 4.2 η αναλογία φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ της Δανίας και της Σουηδίας ήταν η υψηλότερη για την Ευρωπαϊκή Ένωση με ποσοστό 49% και 47,4% αντίστοιχα το 2009 ενώ για τις χώρες που εντάχθηκαν πρόσφατα στην Ευρωζώνη κινούνταν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα για την ακρίβεια το χαμηλότερο ποσοστό σημειώθηκε στην Λετονία (27%) και στην Ρουμανία (27,8%) με εξαίρεση την Ουγγαρία (45,9%).Επιπλέον ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο αφορά την αναλογία φορολογικά έσοδα προς ΑΕΠ ανέρχεται στο 39,7%.

Αδιαμφισβήτητα η οικονομική κρίση επηρέασε την συγκέντρωση των φορολογικών εσόδων στις χώρες της ΕΕ. Η αναλογία φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,8% το 2008 (ήταν 39,7%), δηλαδή η αναλογία ήταν η μικρότερη από το 1995 και μετά.

Ο Wahrig (2011) αναφέρει πως το 2009 τα φορολογικά έσοδα σημείωσαν πτώση στο 39,7% του ΑΕΠ διατηρώντας για τρίτη συνεχόμενη χρονιά πτωτική πορεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο μέσος όρος της αναλογίας φορολογικά έσοδα προς ΑΕΠ βρίσκεται στο χαμηλότερο σημείο για το διάστημα από το 1995 μέχρι το 2009 για το σύνολο των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Εντοπίζονται πολλοί λόγοι για την μείωση αυτή των φορολογικών εσόδων και την παρατηρούμενη απόκλιση χρόνο με χρόνο. Παρότι απαιτείται περαιτέρω ανάλυση για την εξακρίβωση των λόγων που οδηγούν σε μείωση των φορολογικών εσόδων γενικά οι λόγοι είναι οι αλλαγές στην οικονομική δραστηριότητα (ανεργία, μειώσεις στις πωλήσεις αγαθών κτλ) καθώς και αλλαγές στην φορολογική νομοθεσία (φορολογικοί συντελεστές, φορολογική βάση, φοροαπαλλαγές) ωστόσο οι αλλαγές είναι εμφανής με υστέρηση στην συγκέντρωση φορολογικών εσόδων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3 : ΕΞΕΛΙΞΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1999-2009.

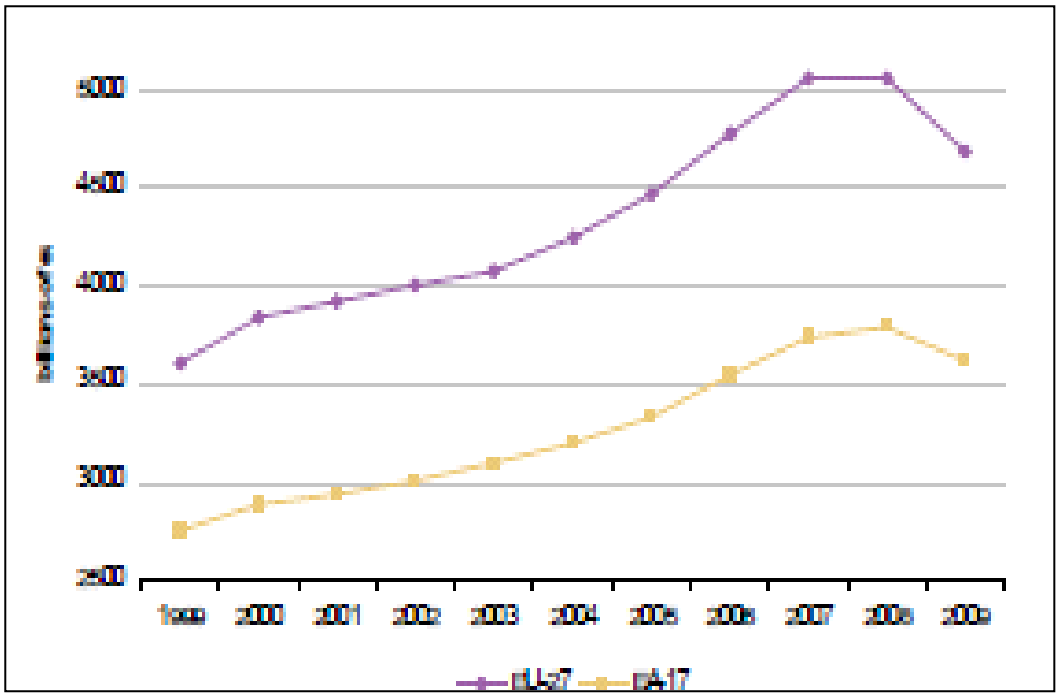

πηγή: Eurostat (2009)

Σε απόλυτους αριθμούς τα φορολογικά έσοδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σημείωσαν πτώση κατά το 2008-2009 για πρώτη φορά από το 1995 και μετά όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 4.3 .Η μείωση των φορολογικών εσόδων υπήρξε σφοδρότερη από την μείωση του ΑΕΠ για τις χώρες της Ευρώπης. Σε γενικές γραμμές η πτώση στα φορολογικά έσοδα ανήλθε στο 73,5% με μόνες εξαιρέσεις την Μάλτα , το Λουξεμβούργο και την Ελβετία .Οι χώρες με την μεγαλύτερη μείωση φορολογικών εσόδων ήταν η Λετονία (-26,4%), η Ισλανδία (-22,3%) και η Πολωνία (-20,7%) σε σχέση με τα φορολογικά έσοδα της προηγούμενης χρονιάς (2007).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Όσον αφορά την διάθρωση των φορολογικών εσόδων παρατηρούμε πως το 2009 σύμφωνα με το Διάγραμμα 4.4 αποτελούνταν μεσοσταθμικά στο μεγαλύτερο ποσοστό - κοντά στο 15% - από φόρους στην παραγωγή και τις εισαγωγές (D2) , φόρους στο εισόδημα και τον πλούτο (D5), κοινωνικές εισφορές (D511), φόρους κεφαλαίου (D91).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4: ΔΙΑΘΡΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ- ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2009.

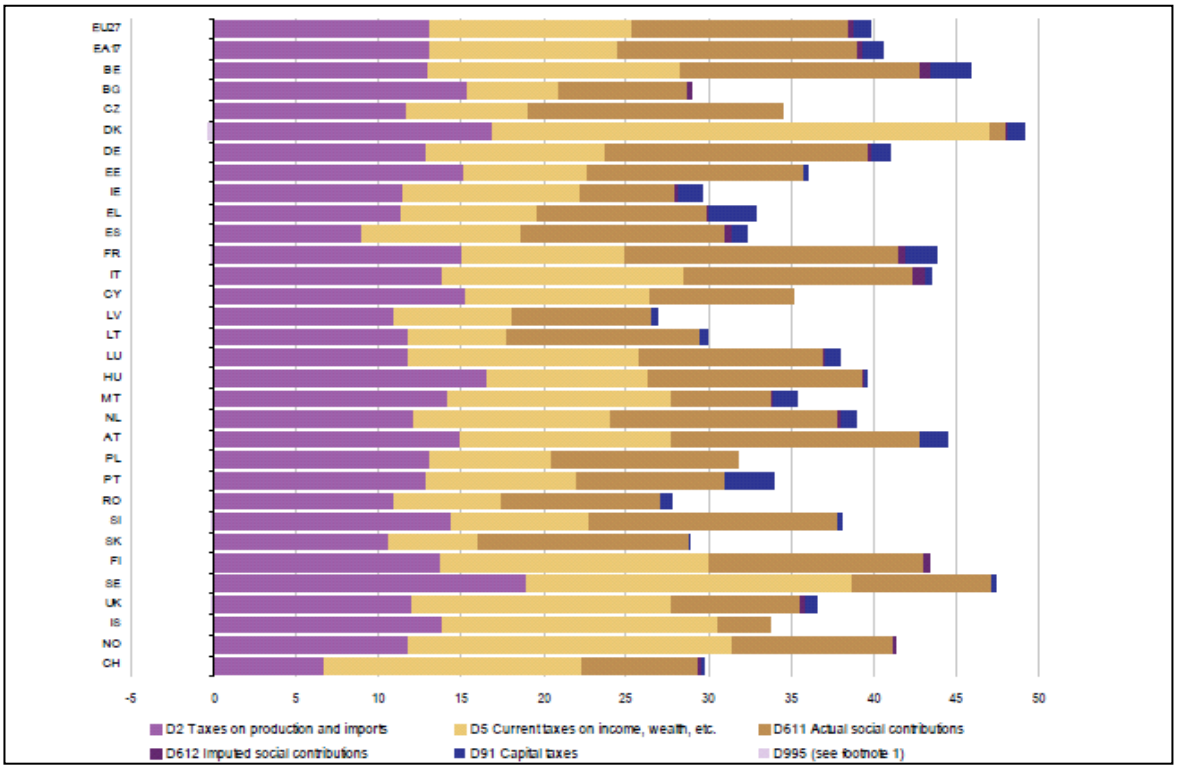

πηγή: Eurostat (2009)

4.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Η διαφορετικότητα ανάμεσα στα φορολογικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οξύνθηκε κυρίως με την ένταξη νέων χωρών. Πιο συγκεκριμένα, οι νεοεισερχόμενες χώρες έχουν αισθητά χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές από τις προϋπάρχουσες πυροδοτώντας την έναρξη φορολογικού ανταγωνισμού, κυρίως μεταξύ όμοιων οικονομιών, ανάμεσα στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόλα αυτά λίγοι ακαδημαϊκοί ασχολήθηκαν με την σύγκριση ανάμεσα στην φορολογία των

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

χωρών της ΕΕ καθώς τα δεδομένα των νεοεισερχόμενων χωρών δεν επιτρέπουν συγκρίσεις (Becker & Fuest ,2005)

Σύμφωνα με τον Bernardi (2003) όλες οι χώρες τις ΕΕ από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 έχουν πραγματοποιήσει πολλές αλλαγές στα φορολογικά τους συστήματα άλλες σε μικρότερο και άλλες σε μεγαλύτερο βαθμό. Σύμφωνα με τους Heinemann et al (2008) υπάρχει ένα μεγάλο ζήτημα ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ,(οδεύουν οι χώρες της ΕΕ σε φορολογική εναρμόνιση ή όχι ?) Το γεγονός όμως είναι πως οι κυβερνήσεις των χωρών της ΕΕ έχουν εμπλακεί σε μια διαδικασία βήμα-βήμα περικοπής των φορολογικών συντελεστών από τον μέσο όρο του 45% το 1980 στο 24% το 2007.

Το παρακάτω Διάγραμμα 4.5 παρουσιάζει σύμφωνα με τους Becker & Fuest (2005) τις φορολογικές αναπροσαρμογές που έγιναν στις χώρες του ΟΟΣΑ - στις οποίες περιλαμβάνονται και χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης - κατά το χρονικό διάστημα 1983-2003.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ ΑΠΟ ΤΟ 1983-2003

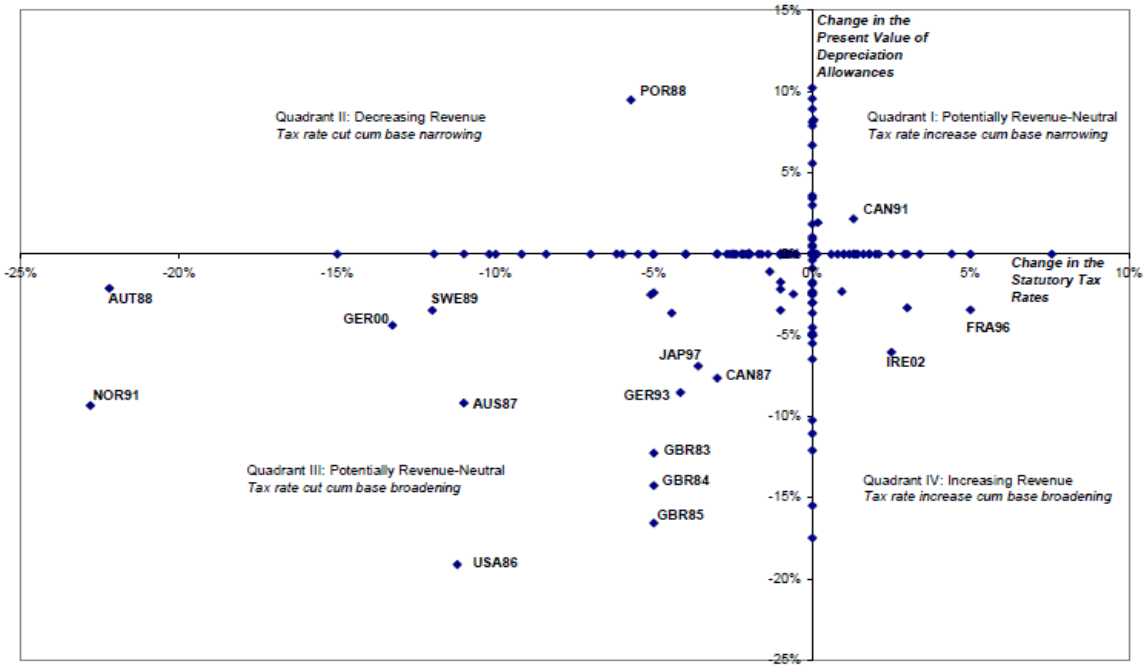

πηγή:Devereux et al.(2002)

Σχολιάζοντας το ανωτέρω Διάγραμμα 4.5 παρατηρούμε ότι χωρίζεται σε τέσσερα τεταρτημόρια σε καθένα από τα οποία απεικονίζονται οι αλλαγές στο φορολογικό

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

επίπεδο και στην φορολογική βάση καθώς και τα αποτελέσματα που επιφέρουν στα συνολικά φορολογικά έσοδα της οικονομίας των αντίστοιχων χωρών.

Παρατηρούμε ότι μόνο η χώρα του Καναδά κατά την αναπροσαρμογή του φορολογικού συστήματος το 1991 έχει τα αποτελέσματα που είναι συμβατά με την θεωρία της άριστης φορολογίας . Επιπλέον, η μόνη χώρα που εφάρμοσε φορολογικό σύστημα το οποίο μειώνει τα φορολογικά έσοδα είναι η Πορτογαλία το 1988 , ενώ η ΗΠΑ (1992) , η Φιλανδία (1995) , η Γαλλία (1996) και η Ιρλανδία (2002) εφήρμοσαν φορολογικά συστήματα που αύξησαν του φόρους αγνοώντας πρακτικά τον υφιστάμενο φορολογικό ανταγωνισμό.

Επιπλέον, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες αναμορφώσεις των φορολογικών συστημάτων βρίσκονται στο 3^{ο} τεταρτημόριο και συμβαίνουν όταν αλλάζει ταυτόχρονα η φορολογική βάση και οι φορολογικοί συντελεστές, οι αλλαγές αφορούν στη διεύρυνση της φορολογικής βάσης με μείωση των φορολογικών συντελεστών των επιχειρήσεων. Ανάμεσα σε αυτές υπάρχουν η Μ. Βρετανία , η Γερμανία και η Ιαπωνία οι ΗΠΑ (1996).Είναι δεδομένο ότι τα φορολογικά συστήματα των χωρών δεν αποτελούν στατικά αλλά δυναμικά κυκλώματα της οικονομικής δραστηριότητας και οι αλλαγές τους υπό το καθεστώς του υποφαινόμενου φορολογικού ανταγωνισμού είναι σχεδόν βέβαιες. Ο Bernardi (2003) προέβλεψε και επερχόμενες αλλαγές στα φορολογικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών στις επόμενες δεκαετίες.

Ο Bernardi (2003) αναφέρει πως οι δυνάμεις που σχηματοποίησαν τις φορολογικές αλλαγές στις ευρωπαϊκές χώρες είναι αρκετές και συχνά αντικρουόμενες. Τα οικονομικά συστήματα των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης επιζητούσαν να αυξήσουν τα έσοδα τους σύμφωνα με την συνθήκη του Μάαστριχ και μετά επιδίωκαν να διατηρήσουν το Σύμφωνο Σταθερότητας. Επιπλέον μια μείωση της οικονομικής πίεσης εφαρμόστηκε προκειμένου να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη και την εργασία, προκειμένου να διατηρηθεί αυτή η πρόταση δόθηκε ως παράδειγμα η χαμηλή φορολογία και η υψηλή ανάπτυξη στις ΗΠΑ. Στην ΕΕ η ανάγκη για να γίνουν τα φορολογικά συστήματα πιο απλά και ουδέτερα εντάθηκε και λόγω των πιέσεων της κοινής γνώμης όμως πολιτικοί παράγοντες όπως η πίεση των λόμπυ εμπόδισαν την διαδικασία.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Σύμφωνα με τους Becker & Fuest (2005) υπάρχουν δύο προσεγγίσεις που εξηγούν γιατί υφίσταται ο φορολογικός ανταγωνισμός. Αρχικά, οι Becker & Fuest (2005) αναφέρουν ότι οφείλεται στην θεωρία της πολιτικής μάθησης κατά την οποία, σύμφωνα με τους οι μικρότερες χώρες ακολούθησαν επιτυχημένες μεγάλες χώρες και προσάρμοσαν τα φορολογικά τους συστήματα ως προς τα δικά τους. Στην ουσία είναι σαν οι σχεδιαστές της οικονομίας των χωρών να μην έχουν κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο στο μυαλό τους και κατά συνέπεια να μην έχουν ξεκάθαρους στόχους αλλά μέσω της παρατήρησης αντιγράφουν και εφαρμόζουν ότι έχει θετικό αποτέλεσμα από τις εύρωστες χώρες και η φορολογική αναμόρφωση του 1986 των ΗΠΑ φέρεται να είχε τέτοια επιρροή.

Η δεύτερη επεξήγηση είναι πως η διεύρυνση της φορολογικής βάσης της οικονομίας με ταυτόχρονη μείωση των φορολογικών συντελεστών φέρεται να είναι μια αντίδραση των οικονομιών στο ταχύτατα μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τους Becker & Fuest (2005) εάν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν κέρδη τα οποία επενδύουν σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές είναι εύλογο οι χώρες να μειώνουν τους φορολογικούς συντελεστές τους προκειμένου να προσελκύσουν κεφάλαια με κόστος να αυξήσουν την φορολογική τους βάση και να προκληθεί μια διατάραξη της οικονομίας τους βραχυχρόνια.

Μια τρίτη ερμηνεία του λόγου που λαμβάνει χώρα ο φορολογικός ανταγωνισμός και κατά συνέπεια οι ανακατατάξεις στην φορολογική βάση εντοπίζεται σε μη οικονομικά κίνητρα. Οι Becker & Fuest (2005) αναφέρουν πως μια φορολογική πολιτική μείωσης φόρων και ταυτόχρονης αύξησης της φορολογικής βάσης μπορεί να είναι άριστη ακόμα και όταν δεν υπάρχουν καθαρά κέρδη για τις επιχειρήσεις λόγω της αναδιανομής των εισοδημάτων των πολιτών. Έτσι αντιλαμβανόμαστε πως οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις πραγματοποιούνται και για κοινωνικούς λόγους υπό την κατεύθυνση όμως του φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών.

Τέλος, οι Becker & Fuest (2005) επιχειρηματολογούν υπέρ της φορολογικής πολιτικής μείωσης φόρων και ταυτόχρονης αύξησης της φορολογικής βάσης καθώς αποτελεί την μόνη αντίδραση της οικονομίας στην παρουσία πολυεθνικών επιχειρήσεων με υψηλά κέρδη. Οι Becker & Fuest (2005) συμπεραίνουν ότι μια χώρα στο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον όπως αυτό έχει διαμορφωθεί σήμερα

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

οφείλει να αυξήσει τις εσωτερικές επενδύσεις τις εφαρμόζοντας την φορολογική πολιτική μείωσης φόρων και ταυτόχρονης αύξησης της φορολογικής βάσης ακόμα και όταν τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με αρνητικό αντίκτυπο για την κοινωνία.

Σε όμοιες παρατηρήσεις σχετικά με την έκταση του φορολογικού ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέβησαν και οι Heinemann et al (2008).Οι Heinemann et al (2008) σημειώνουν πως τις περασμένες δεκαετίες η μείωση των φορολογικών συντελεστών στην ΕΕ είχε γίνει κοινός τόπος για όλες τις χώρες της που την υιοθετούσαν σαν μόδα. Σημαντικό μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση αυτή αποτελούσαν τα νέα κράτη μέλη της τα οποία αποτελούσαν τους πρωτοπόρους της μείωσης των φορολογικών συντελεστών επειδή εφήρμοζαν επιθετική μείωση των φορολογικών συντελεστών. Οι Heinemann et al (2008) σημειώνουν μάλιστα την τάση για μείωση των φορολογικών συντελεστών σαν ένα ‘’αγώνα πάτου ‘’όσο αφορά το επίπεδο της φορολογίας. Ο Bernardi (2003) αναφέρει πως ο οικονομικός ανταγωνισμός καθώς και το ταχέως αναπτυσσόμενο παγκόσμιο περιβάλλον επηρεάζουν του φορολογικούς συντελεστές και τις κρατικές δομές Στον παρακάτω Πίνακα 4.3 παρατηρούμε τις αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3: ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

	Φόροι στο προσωπικό εισόδημα			**Φόροι στα εταιρικά κέρδη**			**Συντελεστές Φ.Π.Α.**		
Κράτη - Μέλη Ε.Ε. (27)	**2000**	**2011**	**2012**	**2000**	**2011**	**2012**	**2000**	**2011**	**2012**
Αυστρία	50.0	50.0	50.0	34.0	25.0	25.0	20.0	20.0	20.0
Βέλγιο	60.6	53.7	53.7	40.2	34.0	34.0	21.0	21.0	21.0
Γαλλία	59.0	46.7	46.8	37.8	34.4	36.1	19.6	19.6	19.6
Γερμανία	53.8	47.5	47.5	51.6	29.8	29.8	16.0	19.0	19.0
Ελλάδα	45.0	49.0	49.0	40.0	30.0	30.0	18.0	23.0	23.0
Εσθονία	26.0	21.0	21.0	26.0	21.0	21.0	18.0	20.0	20.0
Ιρλανδία	44.0	41.0	41.0	24.0	12.5	12.5	21.0	21.0	23.0

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Ισπανία	48.0	45.0	52.0	35.0	30.0	30.0	16.0	18.0	18.0
Ιταλία	45.9	45.6	47.3	41.3	31.4	31.4	20.0	20.0	21.0
Κύπρος	40.0	30.0	38.5	29.0	10.0	10.0	10.0	15.0	17.0
Λουξεμβούργο	47.2	42.1	42.1	37.5	28.8	28.8	15.0	15.0	15.0
Μάλτα	35.0	35.0	35.0	35.0	35.0	35.0	15.8	18.0	18.0
Ολλανδία	60.0	52.0	52.0	35.0	25.0	25.0	17.5	19.0	19.0
Πορτογαλία	40.0	50.0	49.0	35.2	29.0	31.5	17.0	23.0	23.0
Σλοβακία	42.0	19.0	19.0	29.0	19.0	19.0	23.0	20.0	20.0
Σλοβενία	50.0	41.0	41.0	25.0	20.0	20.0	19.0	20.0	20.0
Φινλανδία	54.0	49.2	49.0	29.0	26.0	24.5	22.0	23.0	23.0
Μ.Ο. Ευρωζώνης	47.1	42.2	43.2	34.4	25.9	26.1	18.1	19.7	20.0
Βουλγαρία	40.0	10.0	10.0	32.5	10.0	10.0	20.0	20.0	20.0
Δανία	62.9	55.4	55.4	32.0	25.0	25.0	25.0	25.0	25.0
Ηνωμένο Βασίλειο	40.0	50.0	50.0	30.0	26.0	24.0	17.5	20.0	20.0
Λετονία	25.0	25.0	25.0	25.0	15.0	15.0	18.0	22.0	22.0
Λιθουανία	33.0	15.0	15.0	24.0	15.0	15.0	18.0	21.0	21.0
Ουγγαρία	44.0	20.3	20.3	19.6	20.6	20.6	25.0	25.0	27.0
Πολωνία	40.0	32.0	32.0	30.0	19.0	19.0	22.0	23.0	23.0
Ρουμανία	40.0	16.0	16.0	25.0	16.0	16.0	19.0	24.0	24.0
Σουηδία	51.5	56.4	56.6	28.0	26.3	26.3	25.0	25.0	25.0
Τσεχία	32.0	15.0	15.0	31.0	19.0	19.0	22.0	20.0	20.0
Μ.Ο. Ε.Ε. (27)	44.8	37.5	38.1	31.9	23.4		19.2	20.7	21.0
Νορβηγία	47.5	40.0	40.0	28.0	28.0	28.0	:	:	:
Ισλανδία		46.1	31.8	30.0	20.0	20.0			

πηγή:Eurostat (2012)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Αξίζει να παρατηρήσουμε πως το σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μείωσαν ή τουλάχιστον διατήρησαν σταθερούς τους φορολογικούς συντελεστές των επιχειρήσεων. Επιπλέον, με βάση τα ανωτέρω δεδομένα μπορούμε να διακρίνουμε την συμπεριφορά των ευρωπαϊκών οικονομικών και το επίπεδο του φορολογικού ανταγωνισμού. Παρατηρούμε πως οι νεοεισερχόμενες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση όπως και οι λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες διατηρούν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές.

Πιο συγκεκριμένα, χώρες όπως η Εσθονία, η Κύπρος, η Μάλτα, η Σλοβενία, η Σλοβακία , η Βουλγαρία, η Ουγγαρία , η Τσεχία είχαν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές επιχειρήσεων τόσο πριν την ένταξη τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και το 2012 και μπορεί κανείς να αντιληφθεί την καταλυτική τους δράση στην ανάπτυξη του φορολογικού ανταγωνισμού στον ευρωπαϊκό χώρο. Αυτό αντανακλάται και από την μείωση των φορολογικών στις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες.

Ειδικότερα, μπορούμε να πούμε πως η Γερμανία από το 2000 έως το 2012 προέβη σε μείωση των φορολογικών συντελεστών σε επίπεδο επιχειρήσεων όπου σημειώθηκε μείωση από 51,6% το 2000 σε 29,8% το 2012 .Επιπλέον, Γαλλία μείωσε την φορολογία των επιχειρήσεων από 37,8% το 2000 σε 36,1 το 2012 όπως και η Ιταλία , η Ισπανία, η Αγγλία, το Βέλγιο χώρες δηλαδή με ισχυρές οικονομίες και ανεπτυγμένο επίπεδο βιομηχανίας.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6:ΜΕΣΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΠΟ ΤΟ 1980-2007.

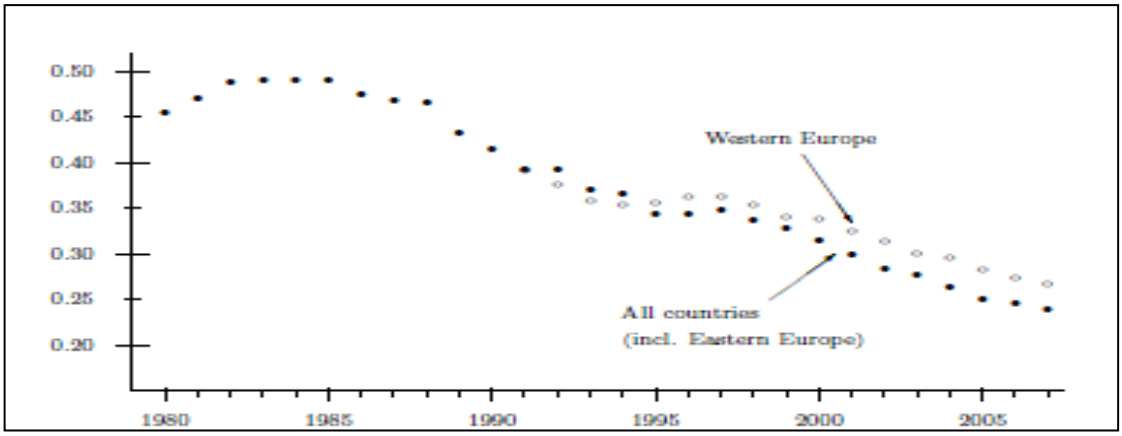

πηγή:

Heinemann et al (2008)

Το παραπάνω Διάγραμμα 4.6 απεικονίζει το μέσο επίπεδο φορολογίας των επιχειρήσεων από το 1980 και αφορά τριάντα δύο (32) χώρες συμπεριλαμβανομένων των είκοσι επτά (27) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρατηρούμε πως το 1980 ο μέσος όρος του θεσμοθετημένου φόρου των επιχειρήσεων ήταν στο 45,6%.Απο το 2007 όμως το επίπεδο του αντίστοιχου φόρου των επιχειρήσεων μειώθηκε στο 24,1% .Σύμφωνα με τους Heinemann et al (2008) στην μεγάλη μείωση της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων συνετέλεσε η είσοδος των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης οι οποίες διατηρούσαν χαμηλότερα επίπεδα φόρων και επηρέασαν τις γειτνιάζουσες ευρωπαϊκές χώρες σε ένα παιχνίδι φορολογικού ανταγωνισμού με συνεχή μείωση των φόρων. Η διαπίστωση αυτή είναι σύμφωνη και με τους Gropp & Kostial (2001) καθώς όπως σημειώνουν και αυτοί οι φορολογικές τακτικές που ακολουθούνται από μία χώρα μπορούν να επηρεάσουν μια άλλη με ποικίλους τρόπους. Έτσι, εάν μια χώρα διατηρεί υψηλή φορολόγηση της φορολογικής της βάσης σε σύγκριση με όμοιες χώρες μπορεί να προκληθεί μετακίνηση της φορολογικής βάσης προς τις χώρες με την πιο ανταγωνιστική φορολογία καθώς και να παρατηρηθεί υψηλότερη ροή επενδύσεων στις χώρες αυτές.. Ειδικότερα η Τσεχία έχει μειώσει το φορολογικό βάρος των επιχειρήσεων εννέα φορές από το 1992 ακολουθημένη από την Βουλγαρία, την Πολωνία με οχτώ και επτά πολιτικές αναμορφώσεις αντίστοιχα. Επιπρόσθετα αναφέρεται ότι κατά μέσο όρο οι έντεκα χώρες της Ανατολικής Ευρώπης μείωσαν τους φόρους από το 31,5% το 1996 στο 18,9% το 2007 ενώ για την ίδια περίοδο οι είκοσι μία χώρες της Δυτικής Ευρώπης

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

μείωσαν τα αντίστοιχα φορολογικά επίπεδα από το 36,3% στο 26,8% για την ίδια χρονική περίοδο.

Ο Mitchell (2004) σημειώνει ότι η φορολογική αναπροσαρμογή στην Ανατολική Ευρώπη βασίστηκε σε τρία βαλτικά κράτη, την Εσθονία, την Λιθουανία και την Λετονία οι οποίες υιοθέτησαν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές από την δεκαετία του 1990. Η Ρωσία ακολούθησε με φορολογικό συντελεστή κοντά στο 13% το 2001 όπως και η Ουκρανία. Η Σλοβακία εφαρμόζει φορολογία της τάξης του 19%, ο φορολογικός ανταγωνισμός επεκτάθηκε στην Ευρώπη. Ο φορολογικός ανταγωνισμός έδειξε τα οφέλη του στις πρώτες βαλτικές χώρες που τον εφήρμοσαν καθώς αυτές συγκαταλέγονται ανάμεσα στις πιο εύπορες χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης

Οι Gropp & Kostial (2001) σημειώνουν πως είναι πιθανό το επίπεδο ων φορολογικών συντελεστών να συσχετίζεται με μη παρατηρήσιμα χαρακτηριστικά τα οποία όμως επιδρούν στην γενικότερη ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας. Οι Gropp & Kostial (2001) προκειμένου να μετρήσουν την επίδραση των φόρων στα λοιπά ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά ενός κράτους μελέτησαν οικονομίες χωρίζοντας τες σε δύο κύριες ομάδες, τις χώρες οι οποίες φορολογούν το εισόδημα το οποίο προέρχεται από δραστηριότητα σε ξένες χώρες που είναι οι credit countries και τις χώρες οι οποίες εξαιρούν την φορολόγηση εισοδήματος το οποίο προέρχεται από δραστηριότητα ξένες χώρες, οι λεγόμενες και exemption countries. Η εγχώρια φορολογία θα έπρεπε να επηρεάζει την ροή επενδύσεων από το εσωτερικό μιας χώρας προς το εξωτερικό για τις exemption countries γιατί οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να την αποφύγουν μεταναστεύοντας στο εξωτερικό, αντιθέτως για τις credit countries η ροή επενδύσεων από το εσωτερικό προς το εξωτερικό θα έπρεπε να είναι λιγότερο ευαίσθητη στην φορολογία γιατί δεν υπάρχει περίπτωση να ξεφύγουν από την φορολόγηση εντελώς.

Οι Heinemann et al (2008) αναφέρουν πως αποδίδουν σε δύο αιτίες τον αγώνα για συνεχείς μειώσεις των φορολογικών συντελεστών στην Ευρώπη. Πρώτον, η ύπαρξη μιας στρατηγικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στις κυβερνήσεις των χωρών της ΕΕ όπου μια μείωση των φόρων σε μια χώρα πυροδοτούσε ένα κύμα μειώσεων που ξεκινούσε από τις γειτονικές και έφτασε τελικώς σε όλες τις ευρωπαϊκής χώρες. Πρόκειται δηλαδή για μια τάση , έναν φορολογικό ανταγωνισμό ή εναλλακτικά μια μόδα που ήταν παρατηρήσαμε στις χώρες της ΕΕ κατά τα τελευταία 25 έτη. Δεύτερον, και πιο ουσιαστικό ενδεχόμενο είναι πιθανότατα η μείωση των φορολογικών συντελεστών και γενικότερα η τάση που επικρατούσε στην ΕΕ για μείωση των

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

φόρων να ήταν μια κοινή διανοητική προσέγγιση στον ρόλο που προσδίδουν οι χώρες στην φορολογία. Ενδέχεται δηλαδή οι χώρες να αναθεώρησαν το ρόλο της φορολογίας και να είδαν την χαμηλή φορολογία ως ευκαιρία για εθνική ανάπτυξη και πλούτο. Αυτό ήταν ιδιαίτερα έντονο κατά την είσοδο πιο αδύνατων οικονομικά χωρών στην ΕΕ. Για τις οικονομίες αυτές με χαμηλό ιδιωτικό και δημόσιο κεφάλαιο η χαμηλοί συντελεστές φορολογίας αντανακλούσαν το γεγονός ότι οι επενδύτες θα αντιστάθμιζαν το έλλειμμα σε άλλα κρατικά χαρακτηριστικά.

Οι Heinemann et al (2008) έδειξαν ότι στην ΕΕ η πιθανότητα για μείωση της φορολογίας σε μια χώρα εξαρτάται από την σχετική θέση της χώρας όσο αφορά τον φορολογικό ανταγωνισμό. Ειδικότερα, οι χώρες με υψηλή φορολογία είναι πιθανότερο να προβούν σε μείωση της φορολογίας τους , μια χώρα είναι 2,1 έως 2,6 φορές πιθανότερο να μειώσει την φορολογία της ως προς τις επιχειρήσεις εάν το πραγματικό επίπεδο της φορολογίας της είναι 1% υψηλότερο από μια χώρα με τις όμοιες τις υπόλοιπες παραμέτρους της οικονομίας της .Επιπλέον, οι Heinemann et al (2008) εντόπισαν ένα άμεσο αποτέλεσμα στους φορολογικούς συντελεστές μιας χώρας προερχόμενο από τους φορολογικούς συντελεστές μιας ανταγωνίστριας χώρας, όταν οι ανταγωνίστριες χώρες περικόπτουν τους φορολογικούς συντελεστές κατά 1% η πιθανότητα η χώρα να αντιδράσει περικόπτοντας αντιστοίχως τους φορολογικούς της συντελεστές αυξάνεται κατά 1,5% με 3,2 % .

Σύμφωνα με τον Bernardi (2003) οι απόψεις των διεθνών οργανισμών πιέζουν προς την κατεύθυνση ώστε τα φορολογικά συστήματα να γίνουν πιο φιλικά ως προς τους φορολογούμενους ελαφρύνοντας το κεφάλαιο και την εργασία και επικεντρώνοντας προς την κατανάλωση, την ακίνητη περιουσία και τις αρνητικές περιβαλλοντολογικές εξωτερικότερες ενώ πρέπει να αποφευχθούν οι απώλειες από την φορολογία του κεφαλαίου.

Επιπλέον, ο Bernardi (2003) αναφέρει πως το κύριο χαρακτηριστικό των εκάστοτε εθνικών φορολογικών συστημάτων πρέπει να διευρυνθεί ώστε όλα τα φορολογικά συστήματα να έχουν ένα βασικό κοινό σημείο και επομένως το φορολογικό σύστημα της ΕΕ να είναι πιο ουδέτερο και πιο αποτελεσματικό προκειμένου η λειτουργία μιας κοινής αγοράς να βελτιωθεί.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι Heinemann et al (2008) θεωρούν πως η ευρωπαϊκή τάση για μείωση των φορολογικών συντελεστών παράγεται από την άμεση επίδραση ανάμεσα στις κυβερνήσεις με μια αρχική πυροδότηση μείωση της φορολογίας. Σύμφωνα με τους (Heinemann et al (2008)) το παρακάτω Διάγραμμα 4.7 απεικονίζει τις χώρες που προέβησαν σε μείωση των φορολογικών συντελεστών τους. Ιδιαίτερα έντονες προσπάθειες μείωσης των φόρων συνέβησαν ανάμεσα στο 1989 και το 1994 καθώς και από το 1998.Αντιθέτως κατά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 παρατηρήθηκαν μονάχα λίγες φορολογικές μειώσεις. Οι μεταβατικές οικονομίες υπήρξαν αυτές που προέβησαν σε πιο έντονο φορολογικό ανταγωνισμό αρχικά ενώ από το 1998 παρατηρείται μια γενική τάση προς τον φορολογικό ανταγωνισμό χωρίς ιδιαίτερο φορολογικό προσανατολισμό.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.7: ΚΛΑΣΜΑ ΧΩΡΩΝ ΠΟΥ ΜΕΙΩΣΑΝ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1981-2007.

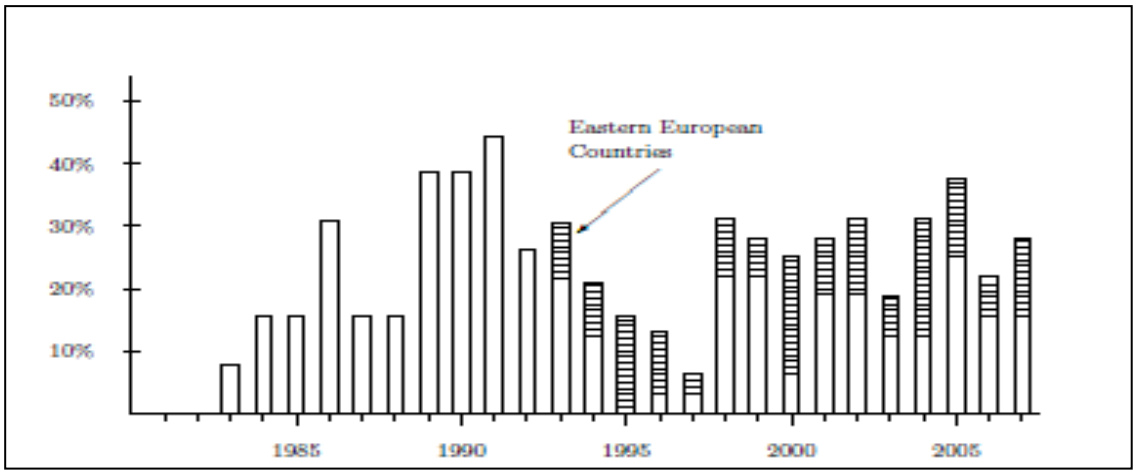

πηγή: **Heinemann et al (2008)**

Οι Heinemann et al (2008) προσπάθησαν να προσδιορίσουν τους παράγοντες που καθορίζουν την μείωση των φορολογικών συντελεστών στην ΕΕ. Γενικά οι Heinemann et al (2008) αναφέρουν πως η παγκοσμιοποίηση και το νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον στο οποίο καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι επιχειρήσεις καθώς και ο φορολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ επιδρούν στην μείωση των φορολογικών συντελεστών κυρίως από το 1980 και μετά. Οι Heinemann et al (2008) επαλήθευσαν δυο βασικές υποθέσεις τους σχετικά με την μείωση των φόρων στην ΕΕ δηλαδή το γεγονός ότι οι χώρες

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

επηρεάζονται από την τάση των γειτνιαζουσών χωρών ως προς την μείωση των φόρων.

Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω συνθηκών οι φορολογικοί συντελεστές σχεδόν σε όλες τις χώρες μειώθηκαν (Bernardi, 2003) και προέκυψε μια μίξη φορολογικών περικοπών και φορολογικών αυξήσεων που οφείλονται σε μικρές αλλαγές στην φορολογική κωδικοποίηση που εφαρμοζόταν. Ο Bernardi (2003) διερωτήθηκαν εάν οι φορολογικές αλλαγές που εφαρμόστηκαν στις χώρες της ΕΕ είναι οι κατάλληλες και συμπέραναν πως δεν είναι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4: ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (1986-2000)

Country	1986	1991	1995	2000	Change 1986-2000
Australia	49	39	33	34	-15
Austria	30	30	34	34	4
Belgium	45	39	39	39	-6
Canada	36	29	29	28	-8
Denmark	50	38	34	32	-20
Finland	33	23	25	29	-4
France	45	42	33	33	-12
Germany	56	50	45	40	-16
Greece	49	46	40	40	-9
Iceland	51	45	33	30	-21
Ireland	50	43	40	24	-26
Italy	36	36	36	37	1
Japan	43	38	38	27	-16
Korea	30	34	32	28	-2
Luxembourg	40	33	33	37	-3
Mexico	34	34	34	35	1
Netherlands	42	35	35	35	-7
New Zealand	45	33	33	33	-12
Norway	28	27	19	28	0
Portugal	47	36	36	32	-15
Spain	35	35	35	35	0
Sweden	52	30	28	28	-24
Switzerland	10	10	10	8	-2
Turkey	46	49	25	33	-13
United Kingdom	35	34	33	30	-5
United States	46	34	35	35	-11
Average for 26 OECD countries	41	35	33	32	-9

πηγή:Cato Institute based on OECD data

Επιπλέον, όπως παρατηρούμε και από τον παραπάνω πίνακα 4.4 η πλειοψηφία των χωρών που προέβησαν σε μείωση των φορολογικών συντελεστών των επιχειρήσεων τους συγκαταλέγεται στις χώρες του ΟΟΣΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση γεγονός που υποδηλώνει έντονο ενδιαφέρον για φορολογικό ανταγωνισμό ανάμεσα σε αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες κυρίως χώρες.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε πως ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν περιορίστηκε μόνο στην μείωση των φορολογικών συντελεστών των επιχειρήσεων αλλά επεκτείνεται όπως φαίνεται και από το παρακάτω πίνακα 4.5, στην φορολόγηση του ατομικού εισοδήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5:ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (1980-2000)

Country	1980	1985	1990	1995	2000	Change 1980-2000
Australia	62	60	49	47	47	-15
Austria	62	62	50	50	50	-12
Belgium	76	76	55	58	58	-18
Canada	60	50	44	44	44	-16
Denmark	66	73	68	64	59	-7
Finland	65	64	63	55	52	-13
France	60	65	53	51	54	-6
Germany	65	65	65	66	59	-6
Greece	60	63	50	45	43	-17
Iceland	63	56	40	47	45	-18
Ireland	60	65	58	48	42	-18
Italy	72	81	66	67	51	-21
Japan	75	70	65	65	50	-25
Korea	89	65	60	48	44	-45
Luxembourg	57	57	56	50	49	-8
Mexico	55	55	40	35	40	-15
Netherlands	72	72	72	60	52	-20
New Zealand	62	66	33	33	39	-23
Norway	75	64	54	42	48	-27
Portugal	84	69	40	40	40	-44
Spain	66	66	56	56	48	-18
Sweden	87	80	72	58	51	-36
Switzerland	31	33	33	35	31	0
Turkey	75	63	50	55	45	-30
United Kingdom	83	60	40	40	40	-43
United States	70	50	33	42	42	-28
Average for 26 OECD countries	**67**	**63**	**53**	**50**	**47**	**-20**

πηγή:OECD (2000)

Όπως παρατηρούμε από τον παραπάνω Πίνακα 4.5 σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ προέβησαν σε μείωση του συντελεστή φορολόγησης του ατομικού εισοδήματος από το 1980 έως το 2000 γεγονός που εντείνει την ύπαρξη του φορολογικού ανταγωνισμού σε επίπεδο εργατικού δυναμικού ανάμεσα στις χώρες.

4.4 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΑΞΕ

Όπως έχουμε αναφέρει και στο Κεφάλαιο 2^{ο} το φορολογικό επίπεδο κάθε χώρας επηρεάζει την προσέλκυση επενδύσεων καθώς αποτελεί κριτήριο το οποίο λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους οι επιχειρηματίες. Οι Gropp & Kostial (2001)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

σημειώνουν πως οι φόροι διαδραματίζουν καθοριστικής σημασίας ρόλο στην απόφαση των επιχειρήσεων για επένδυση σε μια χώρα καθώς επηρεάζουν τη δήλωση των κερδών της. Ειδικότερα, οι Gropp & Kostial (2001) αναφέρουν πως ανένδοτα δεδομένα δείχνουν ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις ξοδεύουν σημαντικό ποσοστό των πόρων τους (κεφάλαιο, ανθρώπινο δυναμικό) στην επίτευξη μιας αποτελεσματικής (ελάχιστη φορολογία) μεταφοράς κερδών και στην εφαρμογή τεχνικών φορολογικού προγραμματισμού.

Προκειμένου να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα για το κατά πόσο επηρεάζεται η προσέλκυση επιχειρήσεων από την φορολογία στην Ευρώπη πρέπει αρχικά να σκιαγραφήσουμε το προφίλ των επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με το παρακάτω Πίνακα 4.6 παρατηρούμε ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγω μικρομεσαίες επιχειρήσεις (SMEs). Πιο συγκεκριμένα, και σε απόλυτους αριθμούς σε σύνολο 21.614.908 επιχειρήσεων το 2013 19.969.338. ήταν μικρές, 1.378.374 ήταν μεσαίες και 43.517 μεγάλες .Αντιστοίχως, αναφερόμενοι σε ποσοστά , το ποσοστό των SMEs ανερχότανε στο 99,8% του συνόλου των επιχειρήσεων ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των μεγάλων επιχειρήσεων ήταν 0,2%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6 : ΠΡΟΦΙΛ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟ 2013

	Micro	Small	Medium	SMEs	Large	Total
Number of enterprises						
Number	19,969,338	1,378,374	223,648	21,571,360	43,517	21,614,908
%	92.4%	6.4%	1.0%	99.8%	0.2%	100%
Employment						
Number	38,629,012	27,353,660	22,860,792	88,843,464	44,053,576	132,897,040
%	29.1%	20.6%	17.2%	66.9%	33.1%	100%
Value added at factor costs						
Million Euros	1,362,336	1,147,885	1,156,558	3,666,779	2,643,795	6,310,557
%	21.6%	18.2%	18.3%	58.1%	41.9%	100%

πηγή:Eurostat, National Statistical Offices and DIW Econ

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι η προσέλκυση και η φορολόγηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι κομβικής σημασίας για την Ευρωπαϊκό Ένωση. Ο διαχωρισμός των επιχειρήσεων σε μικρομεσαίες και μεγάλες γίνεται με βάση τον τζίρο τους και τον αριθμό των εργαζομένων τους όπως φαίνεται στο παρακάτω Πίνακα 4.7.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Company category	Employees	Turnover	or	Balance sheet total
Micro	<10	< € 2 million		< €2 million
Small	<50	< €10 million		< € 10 million
Medium	<250	< €50 million		< €43million

πηγή:Eurostat (2010)

Έτσι μια επιχείρηση που έχει προσωπικό κάτω από 10 υπαλλήλους και τζίρο μικρότερο από 2 εκατ. ευρώ θεωρείται μικρή , μια επιχείρηση που έχει προσωπικό κάτω από 250 άτομα και τζίρο μικρότερο από 50 εκατ. ευρώ θεωρείται μεσαία. Ο φορολογικός ανταγωνισμός λοιπόν των χωρών της Ευρώπης πρέπει να στοχεύει στην προσέλκυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς αυτή είναι η κύρια μορφή επιχειρήσεων που δραστηριοποιείται στον Ευρωπαϊκό χώρο. Ωστόσο , σύμφωνα με τους Pomerleau & Lundeen (2014) μια σειρά λοιπών προϋποθέσεων πρέπει να εκπληρωθούν προκειμένου ο ανταγωνισμός να εισέλθει σε φορολογικό επίπεδο. Όπως παρουσιάζεται στο παρακάτω Διάγραμμα 4.8.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8: ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

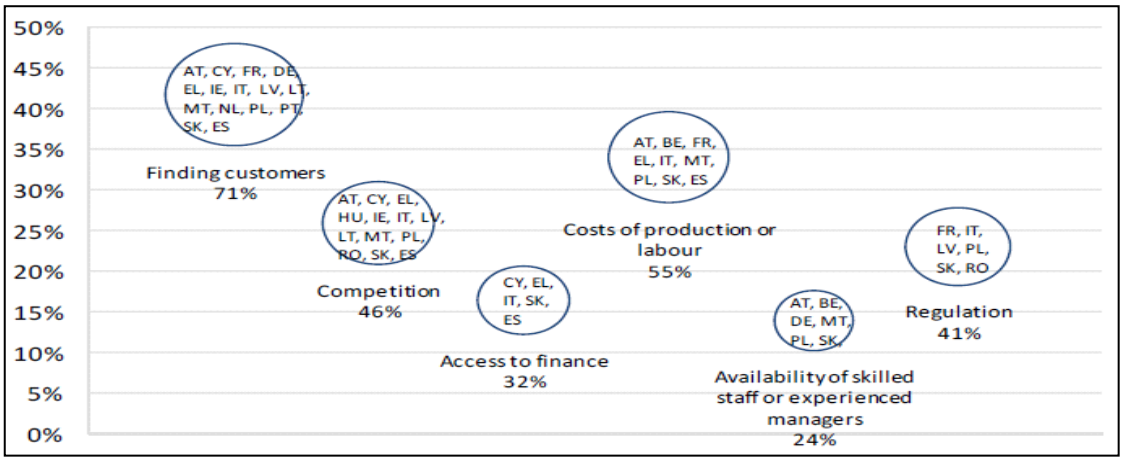

πηγή:EC/ECB(2009)

Συμπεραίνουμε πως τα προβλήματα της εύρεσης καταναλωτών, του τοπικού ανταγωνισμού με ανταγωνίστριες επιχειρήσεις , το κόστος παραγωγής και εργασίας , πρόσβαση στις αγορές καθώς και η διαθεσιμότητα κατάλληλου εργατικού δυναμικού αποτελούν βασικά προβλήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα οι παραπάνω ευρωπαϊκές χώρες ενώ είναι φορολογικά ανταγωνιστικές καλούνται να λύσουν τα παραπάνω προβλήματα έτσι ώστε να προσελκύσουν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

επιχειρήσεις, πρέπει δηλαδή να ξεπεράσουν άλλα προβλήματα για να φέρουν τον ανταγωνισμό στο φορολογικό επίπεδο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.9: ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ SMEs ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ 2008-2013.

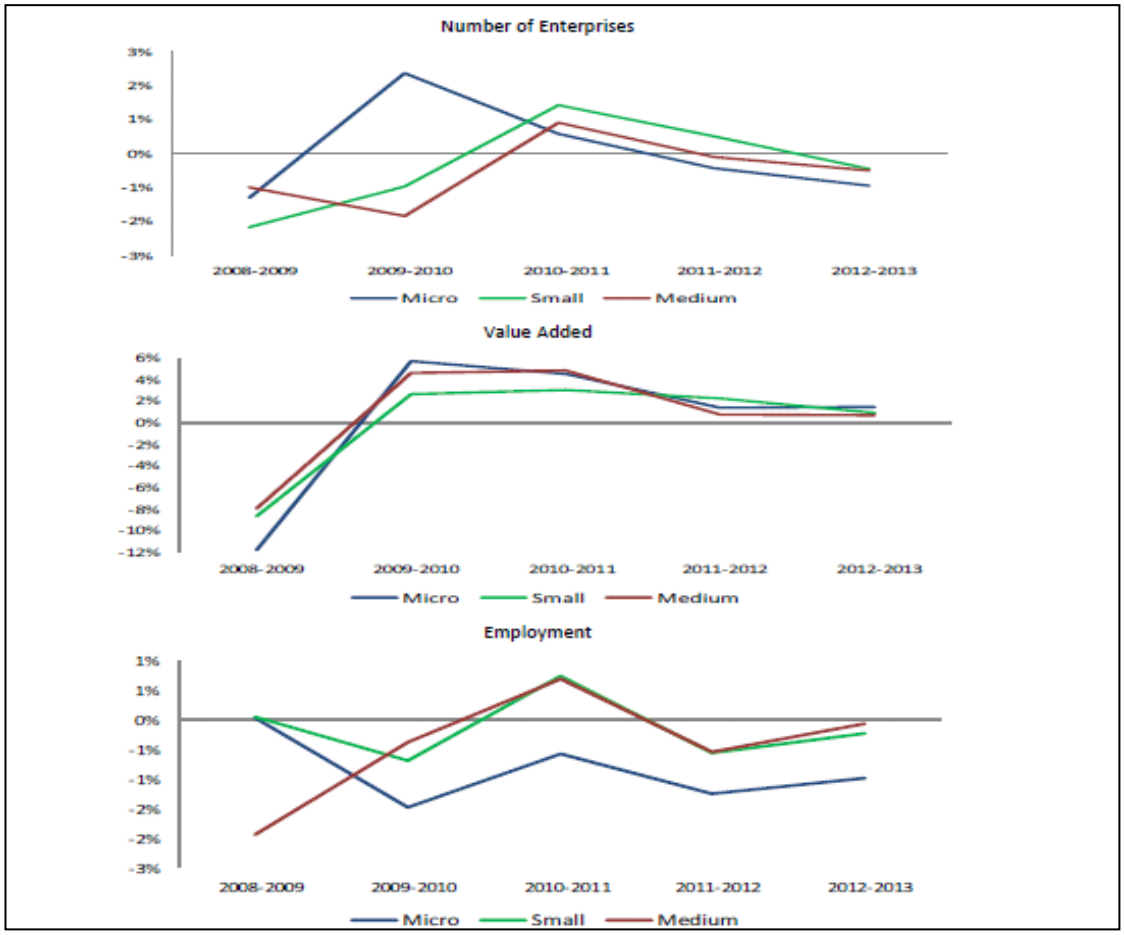

πηγή:Natinal Statistical Offices, Eurostat, DIW Econ(2009)

Επίσης συγκρίνοντας τον πίνακα 4.6 και το διάγραμμα 4.9 παρατηρούμε πως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις επέδειξαν το υψηλότερο ποσοστό ανάπτυξης κατά την περίοδο 2010-2011 όπου υφίσταντο την χαμηλότερη φορολογία η οποία μεσοσταθμικά για την Ευρωζώνη κυμάνθηκε σε επίπεδα 25,9%.Κατανοούμε λοιπόν εντονότερα την άμεση επίδραση της φορολογίας στην ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων οι οποίες σύμφωνα με τον πίνακα 4.6 αποτελούν την βάση της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας.

Όσο αφορά την κατάταξη των χωρών παγκοσμίως σχετικά με την προσέλκυση επιχειρήσεων ισχύει ο ακόλουθος πίνακας 4.8. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα που απεικονίζει την διεθνή ανταγωνιστικότητα μεταξύ των χωρών μπορεί κανείς να παρατηρήσει την υψηλή θέση που κατέχουν οι ευρωπαϊκές χώρες καθώς υπάρχουν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

δέκα χώρες στην πρώτη εικοσάδα από σύνολο 144 χωρών. Επομένως μπορούμε να πούμε ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις προσέλκυσης επενδύσεων και μάλιστα σε υψηλό επίπεδο ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης γεγονός που αναδεικνύει τον αυξημένο ρόλο του φορολογικού ανταγωνισμού ανάμεσα τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8: ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2014-2015.

Switzerland	1
Finland	4
Germany	5
Netherlands	8
United Kingdom	9
Sweden	10
Norway	11
Denmark	13
Belgium	18
Luxembourg	19

πηγή:The Global Competitiveness Report 2014-2015

Όσον αφορά το 2014 η ταξινόμηση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση τον υφιστάμενο φορολογικό ανταγωνισμό καθορίζεται στο παρακάτω Πίνακα 4.9.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟ 2014

Country	Overall Score	Overall Rank	Corporate Tax Rank	Consumption Taxes Rank	Property Taxes Rank	Individual Taxes Rank	International Tax Rules Rank
Estonia	100.0	1	1	9	1	2	11
New Zealand	87.8	2	22	6	3	1	21
Switzerland	82.2	3	7	1	32	5	9
Sweden	79.8	4	3	12	6	21	7
Australia	78.2	5	24	8	4	8	22
Luxembourg	77.1	6	31	4	17	16	2
Netherlands	76.6	7	18	11	21	6	1
Slovak Republic	74.2	8	16	32	2	7	6
Turkey	70.3	9	10	26	8	4	19
Slovenia	69.8	10	4	25	16	11	13
Finland	67.4	11	9	15	9	23	18
Austria	67.2	12	17	22	18	22	4
Norway	66.7	13	20	23	14	13	12
Korea	66.4	14	13	3	24	10	30
Ireland	65.7	15	2	24	7	20	26
Czech Republic	64.4	16	6	28	10	12	24
Denmark	63.7	17	14	14	11	28	20
Hungary	63.6	18	11	33	20	17	3
Mexico	63.2	19	32	21	5	3	32
Germany	62.7	20	25	13	15	32	10
United Kingdom	62.2	21	21	19	29	18	5
Belgium	59.6	22	28	29	22	9	8
Canada	59.0	23	19	7	23	24	27
Iceland	57.2	24	12	16	28	29	16
Japan	54.5	25	34	2	26	25	25
Poland	53.8	26	8	34	27	15	23
Greece	53.4	27	15	27	25	14	28
Israel	53.1	28	26	10	12	27	31
Chile	51.0	29	5	30	13	19	33
Spain	50.8	30	27	18	30	31	14
Italy	47.1	31	23	20	33	33	15
United States	44.3	32	33	5	31	26	34
Portugal	42.9	33	29	31	19	30	29
France	38.9	34	30	17	34	34	17

πηγή:OECD (2014)

Συσχετίζοντας την σχετικά υψηλή θέση των ευρωπαϊκών χωρών σε επίπεδο συνολικής ανταγωνιστικότητας με το δείκτη φορολογικής ανταγωνιστικότητας μπορούμε να συμπεράνουμε το πόσο επηρεάζει ο φορολογικός ανταγωνισμός την ικανότητα μιας χώρας στην προσέλκυση επιχειρήσεων. Παρατηρούμε πως δεκαπέντε από τις είκοσι πρώτες χώρες τοποθετούνται γεωγραφικά στην Ευρώπη γεγονός που

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

εντείνει περαιτέρω τον γεωγραφικό χαρακτήρα του φορολογικού ανταγωνισμού που παρατηρείται στην Γηραιά Ήπειρο.

Επιπλέον, συνάγεται ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο σχετικά με την γενικότερη ανταγωνιστικότητα των κρατών και την φορολογική ανταγωνιστικότητα. Παρατηρούμε πως επτά από τις πιο ανταγωνιστικές χώρες στην Ευρώπη κατέχουν επίσης μια θέση στη πρώτη εικοσάδα των κρατών που προσελκύουν τις επενδύσεις μέσω του φορολογικού ανταγωνισμού. Πρόκειται για τις Ελβετία, Φιλανδία, Ολλανδία, Σουηδία, Νορβηγία. Δανία και Λουξεμβούργο.

Οι Pomerleau & Lundeen (2014) αναφέρουν ότι η Εσθονία είναι πιο ανταγωνιστική από άποψη φορολογίας χώρα ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ. Η Εσθονία έχει 21% φορολογικό συντελεστή στα κέρδη των επιχειρήσεων καθώς και 21% φορολογικό συντελεστή στο εισόδημα και το φορολογικό της σύστημα δίνει 100% φοροαπαλλαγή στα κέρδη των εγχώριων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό και τέλος δεν έχει πολλές φοροαπαλλαγές στο φορολογικό της σύστημα.

Γενικά χώρες με χαμηλή στάθμιση στον δείκτη ITCI έχουν υψηλά επίπεδα φορολόγησης επιχειρήσεων. Οι πέντε χώρες που κατατάσσονται τελευταίες φορολογούν τις επιχειρήσεις με 30% ή και υψηλότερα , εκτός από την Ιταλία (27,5%).Και οι πέντε τελευταίες χώρες διατηρούν υψηλούς φόρους κατανάλωσης σε επίπεδα πάνω από 20% εκτός από τις ΗΠΑ.
Συμπεραίνουμε λοιπόν οτι ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι σημαντικό κριτήριο κατά την επιλογή του τόπου εγκατάστασης και λειτουργίας μιας επιχείρησης και έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

Σύμφωνες με τις παραπάνω διαπιστώσεις είναι και οι απόψεις των Gropp & Kostial (2001).Οι Gropp & Kostial (2001) συγκρίνοντας μια ομάδα κρατών με κοινό χαρακτηριστικό την ανταγωνιστική τους φορολογία με μία ομάδα κρατών υψηλής φορολογίας εντόπισαν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ την προσέλκυσης των άμεσων ξένων επενδύσεων και των συντελεστών φορολογίας όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 4.10

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10: ΚΑΘΑΡΕΣ ΡΟΕΣ ΑΞΕ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΥΨΗΛΗΣ & ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ.

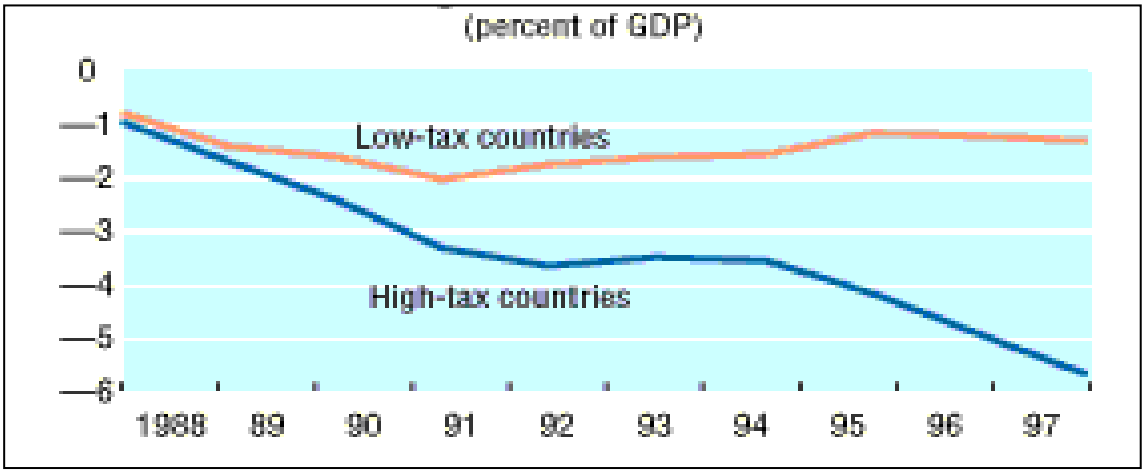

πηγή:IMF (1997)

Σχολιάζοντας το παραπάνω Διάγραμμα 4.10 παρατηρούμε σχεδόν άμεσα ότι οι χώρες με χαμηλή φορολογία κατά την περίοδο εξέτασης (1988-1997) προσέλκυαν σταθερά περισσότερες Άμεσες Ξένες Επενδύσεις. Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των καθαρών ροών Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για τις χώρες χαμηλής φορολόγηση για το χρονικό διάστημα εξέτασης (1988-197) ήταν σχεδόν διπλάσιος από τον αντίστοιχο αριθμό που προσέλκυσαν οι χώρες υψηλής φορολογίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.11: ΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ

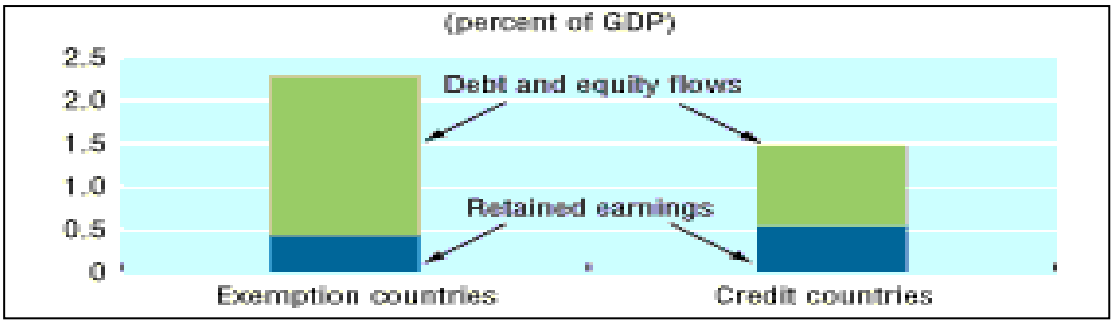

πηγή:IMF(1997)

Στο παραπάνω Διάγραμμα 4.11 η ροή των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων από το εσωτερικό μιας χώρας χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: την επένδυση κεφαλαίου και την επανεπένδυση των κερδών.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι επιχειρήσεις εγκαθίστανται σε μια ξένη χώρα που διασφαλίζει το δικαίωμα να φορολογεί τα κέρδη της και παρέχει την πίστη στις ξένες επιχειρήσεις κίνητρο να επανεπενδύουν τα κέρδη τους στο εξωτερικό παρά να τα επαναπατρίζουν, σε μία χώρα exemption countries δηλαδή.

Όπως παρατηρούμε και από το παραπάνω διάγραμμα, οι επενδύσεις κεφαλαίου των επιχειρήσεων είναι υψηλότερες στις χώρες με υψηλότερη φορολογία οι οποίες παρέχουν εξαίρεση φόρου (exempt country) στις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και τα κέρδη των εγχώριων επιχειρήσεων στις χώρες με υψηλή φορολογία να επανεπενδύονται σε χώρες με υψηλή φορολογία (credit country).

4.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η φορολογία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκφράζεται με διαφορετικά φορολογικά συστήματα τα οποία προκαλούν διαφορετική συγκομιδή φορολογικών εσόδων από τις χώρες και επιπλέον διαφορετικά ζητούμενα από τα κράτη. Στο τρέχων σημείο της εργασίας προβήκαμε στην χωρική ταξινόμηση των φορολογικών συστημάτων με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία καθώς και σε ταξινόμηση με βάση τις επιδιώξεις τους όσο αφορά το φορολογικό προφίλ τους. Στην συνέχεια παρακολουθήσαμε την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων τόσο σε συνάρτηση με το ΑΕΠ των χωρών όσο και σε απόλυτους αριθμούς από το 1970 μέχρι το 2009 και παρατηρήσαμε πως αρχικά τα φορολογικά έσοδα ήταν αυξημένα και οι φορολογικοί συντελεστές πιο υψηλοί ενώ από την δεκαετία του 2000 και κυρίως λόγω της ένταξης κρατών που μπορούσαν να επιδοθούν σε υψηλό επίπεδο φορολογικού ανταγωνισμού παρατηρείται μια γενικότερη τάση για μείωση των φορολογικών συντελεστών η οποία αποτυπώνεται και στο χαμηλό μέσο όρο φορολογικών εσόδων των κρατών. Ωστόσο η μείωση των φορολογικών εσόδων μπορεί να αποδοθεί και στο γενικότερο αρνητικό οικονομικό κλίμα από το 2008 και μετά.

Στην συνέχεια παρουσιάστηκαν οι φορολογικές αναπροσαρμογές ανάμεσα στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες στην πλειοψηφία τους προσανατολίστηκαν στην διεύρυνση της φορολογικής βάσης με ουδέτερη μεταβολή στο επίπεδο των φορολογικών εσόδων. Όσο αφορά την επίδραση του φορολογικού ανταγωνισμού στην προσέλκυση επιχειρήσεων αφού προβήκαμε σε μια ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με το είδος των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρωπαϊκό χώρο συμπεράναμε πως ο φορολογικός ανταγωνισμός λαμβάνει υπόσταση

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

και έννοια όταν τα λοιπά κριτήρια ανταγωνισμού είναι σε όμοιο επίπεδο μεταξύ των κρατών. Επιπλέον , παρατηρήσαμε πως σε χώρες με υψηλή φορολογία παρατηρήθηκε υψηλή εκροή κεφαλαίων προς τις χώρες με χαμηλή φορολόγηση κάτι που ενισχύει το ρόλο της φορολόγησης ως κριτήριο χωροθέτησης επιχειρήσεων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ Ή ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ?

Θα πρέπει οι οικονομίες να επιδιώξουν την φορολογική εναρμόνιση θεσμικά μέσω κοινών συνθηκών και συμφωνιών ή θα πρέπει να καταφύγουν σε ένα παιχνίδι αδυσώπητου φορολογικού ανταγωνισμού μέσα από τους κανόνες της αγοράς? Ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι μια σύγχρονη πραγματικότητα και το ερώτημα το οποίο προσπαθούμε να απαντήσουμε είναι η επόμενη μέρα της πραγματικότητας αυτής. Το ερώτημα αυτό είναι διαρκές όταν πρόκειται για κράτη τα οποία λειτουργούν και δραστηριοποιούνται μέσα σε ένα κοινό θεσμικό και οικονομικό πλέγμα όπως είναι τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε τις απόψεις υπέρ της φορολογικής σύγκλισης αλλά και αυτές που υποστηρίζουν τον δρόμο του αδυσώπητου φορολογικού ανταγωνισμού με στόχο να σκιαγραφήσουμε τις όποιες πιθανότητες φορολογικής σύγκλισης ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.1 ΑΠΟΨΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

5.1.1 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ

Η σύγκλιση των ευρωπαϊκών κρατών σε όλα τα οικονομικά επίπεδα αποτελούσε και αποτελεί ζητούμενο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό επανακαθορίστηκε και η προοπτική της φορολογικής εναρμόνισης μέσω της δημοσιονομικής εναρμόνισης.

Πράγματι, ο φορολογικός ανταγωνισμός με κύριο στόχο την προσέλκυση των επιχειρήσεων στον ευρωπαϊκό χώρο είναι έντονος και έχει ενταθεί κυρίως με την είσοδο του Ευρώ στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Ο Mitchell (2004) σημειώνει πως φορολογική εναρμόνιση υπάρχει όταν οι φορολογούμενοι πρέπει να καταβάλλουν ίδιο ή όμοιο επίπεδο φόρων ανεξάρτητα από το που θα δραστηριοποιούνται, αποταμιεύουν, καταναλώνουν ή θα επενδύουν. Οι πολιτικοί ωστόσο διαφωνούν για το εάν πρέπει να υφίσταται ο φορολογικός ανταγωνισμός ή πρέπει να επιτευχθεί η φορολογική εναρμόνιση.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) πιστεύουν πως η φορολογική εναρμόνιση των άμεσων φόρων στις επιχειρήσεις και στο εισόδημα είναι από τις πιο σημαντικές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως με τον όρο φορολογική εναρμόνιση νοείται η προσπάθεια για επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου φορολογίας από τα κράτη με απώτερο σκοπό την καταπολέμηση της διπλής φορολόγησης των αποταμιεύσεων και των κερδών.

Ο Bernardi (2003) επιχειρηματολογεί υπέρ της φορολογικής ευρωπαϊκής εναρμόνισης. Αρχικά επισημαίνει ότι προκειμένου να επιτευχθεί σύγκλιση απαιτείται να βρεθεί ένα κοινό βασικό πλαίσιο φορολογικού συστήματος. Προς την ίδια κατεύθυνση στράφηκαν και οι Gerken et al (2001) οι οποίοι διαπίστωσαν πως η ευρωπαϊκή φορολογική σύγκλιση έχει υπάρξει πολιτικό και ακαδημαϊκό θέμα αρκετά συχνά και επεσήμαναν ότι οι σημαντικές παράμετροι των φορολογικών συστημάτων πρέπει να συγκλίνουν και να μην υπόκεινται ανταγωνισμό.

Η φορολογική σύγκλιση αποτελεί ένα θεσμικό ζητούμενο για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως ήδη αναφέρθηκε. Η παραπάνω διαπίστωση επιδιώκεται και μέσω της λειτουργίας πολλών διεθνών οργανισμών. Η φορολογική εναρμόνιση ενθαρρύνεται από τον ΟΟΣΑ, την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), οργανισμοί οι οποίοι είναι ενάντια στην οικονομική απελευθέρωση και επιθυμούν να προστατεύσουν τα κράτη από τις πιέσεις της διεθνούς αγοράς (Mitchell ,2004). Η εναρμόνιση δεν αφορά μονάχα το επίπεδο των φορολογικών συντελεστών αλλά τα φορολογικά συστήματα σε γενικές γραμμές. Οι Halkos & Kyriazis (2006) πιστεύουν πως το ερώτημα σχετικά με την φορολογική εναρμόνιση θα έπρεπε να είναι εάν θα πρέπει να επιβληθεί από διοικητικά όργανα της ευρωπαϊκής ένωσης (όπως το ευρωπαϊκό συμβούλιο) η εάν θα έπρεπε να προκύψει μέσα από την λειτουργία της ενιαίας αγοράς .

5.1.2 ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Πολλά θα είναι τα μακροχρόνια οφέλη του επιχειρηματικού κλάδου μετά την φορολογική εναρμόνιση. Όσο αφορά την φορολογική σύγκλιση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως οι λόγοι υπέρ της φορολογικής σύγκλισης είναι η αποτελεσματική και αποδοτική φορολογική ενσωμάτωση των επιχειρήσεων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και η αποκατάσταση του αισθήματος δικαίου όσο αφορά την φορολογία εισοδήματος. Για τον λόγο αυτό το 2008 ανακοινώθηκε η υιοθέτηση του δείκτη Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) όπου αποτελούνταν από τρία σημεία

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

και ειδικότερα την υιοθέτηση κοινών λογιστικών πρότυπων, το ποσοστό ενσωμάτωσης και της κοινής μεθόδου διάθεσης των κρατικών εσόδων.

Οι Kellermann & Kammer (2009) επιπλέον αναφέρουν πως μια συμπαγής επιχειρηματική φορολογική τακτική θα προσέφερε το πλεονέκτημα της αυξημένης κινητικότητας στις επιχειρήσεις καθώς τα φορολογικά κίνητρα εγκατάστασης των επιχειρήσεων δεν θα υφίσταντο πια, σαν αποτέλεσμα θα δινόταν μεγαλύτερη βαρύτητα από την μεριά των επιχειρήσεων σε πιο ουσιαστικούς παράγοντες λειτουργίας τους. Επιπλέον, οι φόροι θα αναλογούσαν όπου πραγματικά θα υπήρχαν κέρδη και οι επιχειρήσεις δεν θα χρειαζόταν να μπουν σε μια διαδικασία μεταφοράς των κερδών απασχολώντας πόρους και αυξάνοντας το κόστος των προϊόντων τους.

Οι προτάσεις υπέρ της φορολογικής εναρμόνισης βασίζονται στην μείωση των ανισοτήτων ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ,τουλάχιστον σε θεσμικό πλαίσιο, γεγονός που θα έχει αντίκρισμα και στην πραγματική οικονομία. Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως η φορολογική εναρμόνιση προορίζεται για να παρεμποδίσει την ροή εργασιών και κεφαλαίου από τις χώρες με υψηλή φορολογία στις χώρες με περισσότερο ανταγωνιστικά φορολογικά συστήματα.

Οι Gropp & Kostial (2001) θεωρούν πως οι επενδύσεις σε τρείς χώρες -Γερμανία, Ιρλανδία και Ιταλία-θα επηρεαστούν σημαντικά. Πιο συγκεκριμένα, μια φορολογική εναρμόνιση των φορολογικών επιπέδων θα προκαλέσει μεγάλη αύξηση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για την Γερμανία, και την Ιταλία ενώ θα οδηγήσει σε μείωση των επιχειρήσεων στην Ιρλανδία. Αυτό θα συμβεί γιατί η Ιταλία θα μειώσει τους φορολογικούς συντελεστές από 51% στο 35% και έτσι οι FDI θα αυξηθούν σχεδόν κατά 1% του GDP, αντιθέτως η Ιρλανδία η οποία έχει αρκετά χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές θα τους αυξήσει με αποτέλεσμα να χάσει σχεδόν 1,3% του GDP σε άμεσες ξένες επιχειρήσεις. Άρα αντιλαμβανόμαστε ότι οι χώρες υψηλής φορολογίας θα κερδίσουν σε κρατικά έσοδα από μια ενδεχόμενη εναρμόνιση ενώ οι χώρες χαμηλής φορολόγησης θα χάσουν σε κρατικά έσοδα. Το επίπεδο της ωφέλειας ή της απώλειας φορολογικών-κρατικών εσόδων εξαρτάται από το επίπεδο των αλλαγών. Σε γενικές γραμμές όμως οι φορολογικές αλλαγές θα είναι μικρές για το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών.

Οι Gropp & Kostial (2001) εντόπισαν πως η φορολογική εναρμόνισης θα επηρέαζε τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις για τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

περισσότερο για τις χώρες οι οποίες έχουν φορολογικούς συντελεστές κατά πολύ αποκλίνοντες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ο Rohac (2006) αναφέρει πως η ύπαρξη φορολογικού ανταγωνισμού οδηγεί τις επιχειρήσεις στην εξέταση του κριτηρίου της φορολόγησης το οποίο όμως δεν αποτελεί ουσιαστικό κριτήριο εγκατάστασης τους. Στην περίπτωση αυτή μια ενδεχόμενη φορολογική εναρμόνιση θα έθετε εκτός του κριτήριο της φορολογίας και θα κατεύθυνε τις επιχειρήσεις στην εξέταση πιο ουσιαστικών οικονομικών μεγεθών.

5.1.3 ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι διαφωνούντες με τον φορολογικό ανταγωνισμό θεωρούν πως θα θέσει σε κίνδυνο τα φορολογικά έσοδα και κατ' επέκταση τα δημόσια έσοδα σε χώρες της Ευρώπης με αποτελέσματα εμφανή στις κοινωνικές παροχές που θα απολαμβάνουν οι πολίτες. Πολλοί είναι αυτοί που προσεγγίζουν το θέμα της φορολογικής σύγκλισης ως μέτρο αντιστάθμισης των αρνητικών συνεπειών της παγκοσμιοποίησης. Οι Gropp & Kostial (2001) υποστηρίζουν πως η παγκοσμιοποίηση, ως αύξηση της κινητικότητας των κεφαλαίων, έχει δημιουργήσει το έδαφος για την ανάπτυξη του φορολογικού ανταγωνισμού προκειμένου τα κράτη να προσελκύσουν επενδύσεις. Απλά με την μετεγκατάσταση των μονάδων παραγωγής τους οι πολυεθνικές επιχειρήσεις μπορούν να μειώσουν σημαντικά τα φορολογικά τους βάρη και ενώ η πράξη αυτή δεν είναι απαραίτητα αρνητική για την οικονομία πιθανότατα να δημιουργείται δυσκολία όσο αφορά την παροχή των κοινωνικών παροχών από τα κράτη λόγο περικοπής των δημοσίων εσόδων τους. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως η συνεχής μείωση των φόρων υπονοεί μείωση στα κρατικά έσοδα και αύξηση στα έσοδα από τις ξένες επενδύσεις. Για μια μικρή χώρα αυτό μπορεί να είναι ωφέλιμο όχι όμως για την περίπτωση της Ελλάδα λόγω του εξαιρετικά μεγάλου εξωτερικού δημόσιου χρέους της. Ωστόσο, ο Mitchell (2004) σημειώνει πως ακόμα και οικονομολόγοι του ΟΟΣΑ ανέφεραν πως η ικανότητα που δίνεται στις επιχειρήσεις να επιλέγουν τον τόπο εγκατάστασης τους με φορολογικά κριτήρια αντισταθμίζει τα κενά κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού των χωρών μέσω της περιστολής της τάσης των ανεξέλεγκτων δαπανών και της επακόλουθης υψηλής φορολόγησης.

Επιπλέον, όταν υφίσταται ο φορολογικός ανταγωνισμός παρατηρείται πως υπάρχει μετακύληση του φορολογικού βάρους από τις κινητές επιχειρήσεις στις μη κινητές

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τους Kellermann & Kammer (2009) λόγω της υψηλής τεχνικής και νομικής περιπλοκότητας των φορολογικών συστημάτων μια ενδεχόμενη σύγκλιση θα επιφέρει συσσωρευτικά θετικά αποτελέσματα για την οικονομία καθώς πρέπει να σημειώσουμε ότι όποιες φορολογικές αποφάσεις λαμβάνονται ανακαλούνται πολύ δύσκολα.

Οι Gerken et al (2001) τονίζουν ότι υπάρχει ανάγκη για την ευρύτερη και αποτελεσματικότερη αναμόρφωση των φορολογικών συστημάτων, μέσω φορολογικής εναρμόνισης, καθώς επικρατούν προβλήματα δημοσιονομικής αναποτελεσματικότητας και παρατηρούνται αδικίες στα εθνικά φορολογικά συστήματα.

Το ενδεχόμενο μιας σύγκλισης θα επηρέαζε ποικιλοτρόπως τις χώρες της Ευρώπης. Οι Gropp & Kostial (2001) αναφέρουν πως οι χώρες με υψηλή φορολογία έχουν βιώσει τόσο υψηλές ροές κεφαλαίων από το εσωτερικό τους όσο και μια μείωση στα φορολογικά έσοδα που προέρχονται από την φορολόγηση των επιχειρήσεων. Οι Gropp & Kostial (2001) αναφέρουν ότι ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση επενδύσεων είναι έντονος και έχει ενταθεί κυρίως με την χρήση του ευρώ. Οι κυβερνήσεις των κρατών της Ευρώπης διαφωνούν για το εάν ή όχι πρέπει να εναρμονιστούν φορολογικά. Μερικές κυβερνήσεις της Ευρώπης πιστεύουν ότι εάν δεν υπάρξει φορολογική εναρμόνιση ο φορολογικός ανταγωνισμός θα οδηγήσει σε τρομερή μείωση των φορολογικών εσόδων στην Ευρώπη με κίνδυνο να τεθούν εκτός οι στόχοι των Ευρωπαϊκών κρατών για σταθερότητα και οικονομική μεγέθυνση που τέθηκαν το 1997.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν ότι η αρνητική επίπτωση του φορολογικού ανταγωνισμού είναι μεγάλη για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς η αναλογία φόρων προς ΑΕΠ είναι υψηλότερη από τα διεθνή στάνταρ κάτι το οποίο παρατηρείται στο μέσο επίπεδο των φόρων στην εργασία και την κατανάλωση για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκριτικά με τις χώρες του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με τα παραπάνω οι πολίτες και οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναζητούν διαρκώς κίνητρα για να φοροδιαφεύγουν. Για το λόγο αυτό οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν ότι παρατηρείται μεγάλη ροή κεφαλαίων από χώρα σε χώρα αλλά και αύξηση της παραοικονομίας και των κοστών συμμόρφωσης και παρακολούθησης της φοροδιαφυγής. Η φορολογική εναρμόνιση θα έδινε λύση στο πρόβλημα αυτό.

Η φορολογική εναρμόνιση έχει σημαίνουσα σημασία για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) καθώς ρυθμίζει τυχόν ασυνέπειες της άσκησης διαφορετικών δημοσιονομικών πολιτικών που αποτυπώνονται στην λειτουργία των επιχειρήσεων. Οι Halkos & Kyriazis

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

(2006) αναφέρουν πως η φορολογική εναρμόνιση είναι θετική καθώς περιορίζει τις στρεβλώσεις της Ενιαίας Αγοράς με κοινό νόμισμα.

5.1.4 ΤΡΟΠΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ

Η προσπάθεια για φορολογική εναρμόνιση ανάμεσα στα κράτη μιας ένωσης δεν αποτελεί νεωτεριστικό στοιχείο της οικονομίας, αντιθέτως η ανάγκη φορολογικής εναρμόνισης είχε επισημανθεί και κατά το παρελθόν. Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως κατεβλήθησαν τουλάχιστον τρείς προσπάθειες για φορολογική εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η πρώτη έλαβε χώρα κατά την δεκαετία του 1990. Ο ΟΟΣΑ την δεκαετία του 1990 ξεκίνησε μια πρωτοβουλία για την καταπολέμηση του επιβλαβούς φορολογικού ανταγωνισμού ο οποίος εντοπίστηκε σε πάνω από 40 φορολογικούς παραδείσους παγκοσμίως. Ο ΟΟΣΑ απείλησε αυτές τις χώρες με οικονομικό αποκλεισμό εάν δεν εναρμονίσουν, προς τα υψηλοτέρα επίπεδα του οργανισμού, τους φορολογικούς συντελεστές τους έτσι ώστε να περιοριστεί ο φορολογικός ανταγωνισμός παγκοσμίως Φαντάζει ειρωνικό αλλά ο ΟΟΣΑ δεν έβαλε στην μαύρη λίστα καμιά από τις χώρες – φορολογικούς παραδείσους, αντιθέτως μερικές από αυτές τις χώρες (Ελβετία, Αυστρία, Λουξεμβούργο, ΗΠΑ και Αγγλία) χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι με βάση τον τρέχων ορισμό του ΟΟΣΑ. Ακολουθεί η προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για φορολογική εναρμόνιση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο διαφορετικών κρατών με πρωταρχικό στόχο την οικονομική σύγκλιση επιθυμεί, όπως είναι αναμενόμενο, και την φορολογική σύγκλιση. Η τελευταία πρωτοβουλία καλείται ‘’ savings tax directive” και αποτελεί μια μη επίσημη μορφή φορολογικής εναρμόνισης η οποία απαιτεί είτε την επιβολή ενός ειδικού φόρου στους επενδυτές/επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε κράτη διαφορετικά από τα κράτη προέλευσης τους είτε την συλλογή πληροφοριών σχετικά με το επίπεδο των κερδών τους και την κοινοποίηση τους στην χώρα προέλευσης τους για επιπλέον φορολόγηση. Τέλος, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε την δημιουργία του Παγκόσμιου Φορολογικού Οργανισμού. Ο νέος αυτός οργανισμός θα έχει την δύναμη να ξεπερνά την φορολογική δύναμη των κυρίαρχων κρατών και θα επιφορτιστεί με το βάρος της μείωση του φορολογικού ανταγωνισμού.

Κάθε προσπάθεια φορολογικής εναρμόνισης θέτει τις βάσεις της στις αιτίες της ύπαρξης του φορολογικού ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Heinemann et al (2008) αναφέρουν πως η κατανόηση των δυνάμεων που πυροδότησαν την τάση για χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση επεξηγεί την εισαγωγή των εννοιών της κατώτατης φορολογίας και φορολογικής εναρμόνιση σε γενικές γραμμές στην Ευρωπαϊκή ατζέντα. Ο

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Bernardi (2003) διερωτάται ποιο είναι το άριστο επίπεδο της φορολογικής εναρμόνισης ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. για να επιτευχθούν οι τιθέμενοι στόχοι. Οι τρεις παράγοντες κλειδιά που εμπεριέχονται στο σύνολο των φορολογικών ευρωπαϊκών συστημάτων ενδεχομένως να απαντούν στο ερώτημα.

Απαριθμώντας τους ανωτέρω τρείς παράγοντες μπορούμε αρχικά να επισημάνουμε πως κάθε φορολογικό σύστημα που εφαρμόζει η εκάστοτε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι διαφορετικό. Πολλά χρόνια αποτυχημένων προσπαθειών για εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων οδήγησαν περαιτέρω στην ανάγκη για την δημιουργία ενός μοναδικού φορολογικού συστήματος το οποίο θα είναι κατάλληλο στο να συνδυάσει τις ιδιαιτερότητες και τις ιδιομορφίες κάθε κράτους και να οδηγήσει σε ένα φορολογικό θεσμό που θα επιτρέπει την κινητικότητα των ανθρώπων, των αγαθών και των κεφαλαίων εντός μιας ενιαίας αγοράς και δίχως την παρεμπόδιση τυχόν οικονομικών στρεβλώσεων. Δεύτερον, η ευρωπαϊκή οικονομία βρίσκεται σε διαρκή ύφεση που φαντάζει ατελείωτη με το πέρασμα των ετών. Η ανάγκη για μελλοντική ανάπτυξη αδιαμφισβήτητα είναι πιο επιτακτική από ποτέ και η φορολογική αναδιαμόρφωση της φορολογίας αποτελεί πρωταρχική ανάγκη για τον δρόμο της ανάπτυξης. Τρίτον, η αναδόμηση των ευρωπαϊκών θεσμών έχει ξεκινήσει ήδη. Η αλλαγή στις κρατικές δομές και λειτουργίες επιβάλλεται να συμβεί επηρεάζοντας τις φορολογικές και χρηματοδοτικές δυνάμεις και νόρμες. Με τον τρόπο αυτό θα ενδυναμωθεί η παροχή του βασικού επιπέδου διαβίωσης στους πολίτες της Ευρώπης.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως το 1997 είχε επιτευχθεί συμφωνία σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κυρίως σε τρία επίπεδα. Ειδικότερα, οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως τα σημεία αυτά είναι : ο εθελοντικός κώδικας για την φορολόγηση επιχειρήσεων, το σύμφωνο για την εξασφάλιση της ελάχιστης αποτελεσματικής φορολόγησης επιχειρήσεων, η επαναφορά προτάσεων για κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την φορολογική πολιτική διασυνοριακά.

Η αναμόρφωση των φορολογικών συστημάτων πρέπει να βασιστεί στην σταθερότητα και στην παγίωση ενός ενιαίου φορολογικού συστήματος , στην απλότητα στην αποτελεσματικότητα και στην δικαιοσύνη. Η εναρμόνιση των φορολογικών συντελεστών που θα ελαχιστοποιήσει τον οικονομικό ανταγωνισμό, μπορεί να επιτευχθεί μέσω δύο διαφορετικών τρόπων (Mitchell, 2004) :

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

1. Αποκλειστική εναρμόνιση που συμβαίνει όταν τα κράτη συμφωνούν να θέσουν ελάχιστο όριο φορολογικών συντελεστών. Στην περίπτωση αυτή που συμβαίνει στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουμε συμφωνία για θέσπιση Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (VAT) ίσο με τουλάχιστον 15%.Αυτή η ευθεία μορφή φορολογικής εναρμόνισης καθιστά αδύνατη την ανάδειξη των φόρων ως κριτήριο χωροθέτησης των επιχειρήσεων.

2. Μη αποκλειστική φορολογική εναρμόνιση που συμβαίνει όταν τα κράτη φορολογούν την δραστηριότητα της φορολογικής τους βάσης, η οποία πραγματοποιείται εκτός των συνόρων τους. Καλείται και παγκόσμια φορολόγηση καθώς απαιτεί την συγκέντρωση στοιχείων από άλλα κράτη άρα και την επικοινωνία μεταξύ κρατών προκειμένου να συλλεχθούν διάφορα οικονομικά στοιχεία. Μέσω της μη αποκλειστικής φορολογικής εναρμόνισης η φορολογική βάση δεν έχει κίνητρο να δραστηριοποιηθεί εκτός συνόρων καθώς θα επιβαρυνθεί με επιπλέον φορολογία

Και οι δύο μορφές φορολογικής εναρμόνισης επιφέρουν παρόμοιες οικονομικές συνέπειες. Σε κάθε περίπτωση ο φορολογικός ανταγωνισμός περιορίζεται ανοίγοντας τον δρόμο για υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές , η αποδοτικότερη επιλογή εργασίας και κεφαλαίου επιβραδύνεται περιορίζοντας την συνολική οικονομική ανάπτυξη.

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν ότι η ευρωπαϊκή φορολογική σύγκλιση έχει υπάρξει πολιτικό και ακαδημαϊκό θέμα αρκετά συχνά. Αναφέρθηκε πως οι σημαντικές παράμετροι των φορολογικών συστημάτων πρέπει να συγκλίνουν και να μην υπόκεινται σε ανταγωνισμό. Ωστόσο τα σπάνια κινητά κεφάλαια κάνουν όλες τις παραμέτρους σημαντικές στον ανταγωνισμό. Επίσης, η ικανότητα των πολιτών να επηρεάζουν τις αποφάσεις είναι μικρότερη σε ευρωπαϊκό παρά σε εθνικό επίπεδο. Ένας τρόπος σύγκλισης σύμφωνα με τους Gerken et al (2001) είναι η θέσπιση ειδικών συμφωνιών και κωδικών ώστε να αναδειχθεί ο φορολογικός ανταγωνισμός σε επίπεδο αποτελεσματικού κινήτρου και παροχής δύναμης στις επιχειρήσεις.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) ορίζουν την ευρωπαϊκή ένωση ως άριστη φορολογική περιοχή με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Να υπάρχουν όμοιες οικονομικές δομές ανάμεσα στις χώρες οι οποίες αποτυπώνονται με το επίπεδο ΑΕΠ και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ωστόσο, ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Ένωσης παρατηρούνται τεράστιες αποκλίσεις σε επίπεδο ΑΕΠ που υποδηλώνουν μεγάλες διαφορές και αποκλείουν το ενδεχόμενο εναρμόνισης και σε επίπεδο φορολογίας.

2. Όμοια φορολογική κουλτούρα. Η φορολογική κουλτούρα δείχνει την συμπεριφορά των πολιτών προς την άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής που αντανακλά στην εμπιστοσύνη και την μη εμπιστοσύνη. Τα έθιμα και οι νόρμες κάθε κράτους αλλάζουν πολύ αργά και ταυτόχρονα αποτελούν βασικό χαρακτηριστικό της εκάστοτε ανάπτυξης του. Η φορολογική κουλτούρα αλλάζει πολύ αργά και ως εκ τούτου απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα και προσπάθεια να αλλάξουν οι νόρμες και τα έθιμα κάθε κράτους προς μια κοινή φορολογική κατεύθυνση. Στην ευρωπαϊκή ένωση χώρες όπως η Σουηδία δείχνουν εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση τους ενώ νοτιότερες χώρες όπως η Ελλάδα και η Ιταλίας χαρακτηρίζονται από μη εμπιστοσύνη γεγονός που δυσκολεύει την φορολογική εναρμόνιση.

3. Δημοσιονομική στάση. Η άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής δεν είναι ανεξάρτητη αλλά περιορίζεται από τις αποφάσεις του παρελθόντος για κάθε κράτος που αποτυπώνονται στο δημόσιο χρέος και το ετήσιο δημόσιο έλλειμμα. Για την ευρωπαϊκή ένωση είναι ξεκάθαρο πως χώρες με όμοια δημοσιονομική στάση μπορούν να συνυπάρξουν στην φορολογική εναρμόνιση ενώ χώρες με διαφορετική δημοσιονομική στάση δεν μπορούν.

4. Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διαχείρισης η οποία συνδυάζει το κόστος συλλογής φόρων, την διαφθορά και την αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής πολιτικής.

5. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν ότι όταν μια ένωση κρατών πληροί τα παραπάνω κριτήρια η φορολογική εναρμόνιση μπορεί να επιτευχθεί αλλά στην περίπτωση αυτή η φορολογική εναρμόνιση είναι λιγότερο απαραίτητη και μπορεί να επιτευχθεί χωρίς αποφάσεις της κεντρικής διοίκησης.

Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως τα αρνητικά αποτελέσματα του φορολογικού ανταγωνισμού έχουν συζητηθεί σε μεγάλη έκταση από την ακαδημαϊκή και πολιτική σφαίρα. Επιπλέον, οι Gerken et al (2001) σημείωσαν ότι στην σημερινή διεθνοποιημένη οικονομία η ύπαρξη πληθώρας κινητών κεφαλαίων καθιστά όλες τις παραμέτρους ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών σημαντικές. Ένας τρόπος σύγκλισης σύμφωνα με τους Gerken et al (2001) είναι η θέσπιση ειδικών συμφωνιών και κωδικών ώστε

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

να αναδειχθεί ο φορολογικός ανταγωνισμός σε επίπεδο αποτελεσματικού κινήτρου και παροχής δύναμης στις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τους Heinemann et al (2008) υπάρχει μεγάλη έρευνα για τα κριτήρια που καθορίζουν και οδηγούν σε εναρμόνιση της φορολογικής πολιτικής μεταξύ των χωρών αλλά δεν έχει δοθεί μεγάλη βαρύτητα στο ότι η επιβολή φόρων αποτελεί ένα πρόβλημα λήψης αποφάσεων για το κράτος και η αντιμετώπιση του χρήζει μιας ανάλυσης κόστους – οφέλους για κάθε κράτος – μέλος.

Οι Kellermann & Kammer (2009) προτείνουν λύσεις πραγματικές για την αντιμετώπιση του φορολογικού ανταγωνισμού όπως η ενοποιημένη νομοθετική πολιτική για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Περισσότερη διαφάνεια και πιο αυστηρή φορολογική νομοθεσία που μπορεί να κάνει του πολίτες πιο δραστήριους σχετικά με το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Εφαρμογή διεθνών φορολογικών νόμων.

Ωστόσο, η διαφορετικότητα του κάθε κράτους σε συνάρτηση με την ανάγκη συνύπαρξης με τα υπόλοιπα κράτη θα καθορίσουν την επιτυχία ή όχι της όποιας προσπάθειας φορολογικής σύγκλισης. Οι Kellermann & Kammer (2009) σημειώνουν ότι οι φορολογική σύγκλιση μεταξύ των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαρτώνται και από διαφορετικούς κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες κάθε κράτους.

5.2 ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

Την τελευταία εικοσαετία παρατηρούμε μια έντονη τάση για μείωση των φορολογικών συντελεστών και κατ' επέκταση των φορολογικών εσόδων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν ότι η αναλογία φόρων προς ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξήθηκε κατά 8% μέχρι το 1993 συγκριτικά με τις ΗΠΑ και συνεχίζει να διευρύνεται σταθερά. Μήπως υπάρχει όμως κάποιος λόγος που επικρατεί μέχρι σήμερα ο φορολογικός ανταγωνισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρά την αντίθετη πολιτική βούληση?

Στην συνέχεια θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε τους λόγους παρατήρησης του φαινομένου του έντονου φορολογικού ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.2.1 ΑΛΛΑΓΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ ΣΕ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Μια από τις μεγαλύτερες αλλαγές ου επέφερε η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ανάμεσα στα κράτη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης είναι η απώλεια της άσκησης νομισματικής πολιτικής Οι Halkos & Kyriazis (2006) θεωρούν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι σημαντικός εντός Ευρωζώνης καθώς τα κράτη της ΟΝΕ έχουν χάσει την δυνατότητα άσκησης νομισματικής πολιτικής μετά την ένταξη τους στο Ευρώ από το 2002,επομένως, οποιαδήποτε οικονομική αναπροσαρμογή των χωρών της ΟΝΕ πρέπει να γίνει διαμέσου μέσω της άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής με μέτρα όπως η φορολογία.

Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως φορολογική εναρμόνιση σημαίνει υψηλότερη φορολογία και περισσότερο διασυνοριακή φορολόγηση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων καθώς πρέπει να στοχεύει στην ενίσχυση των κυβερνήσεων. Η έννοια της φορολογικής εναρμόνισης καταργεί κάθε έννοια της τοπικότητας και κοινωνικής ανταπόδοσης μέσω της φορολογίας. Οι Halkos & Kyriazis (2006) θεωρούν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί ένα συνονθύλευμα ποικίλων ρυθμιστικών παραγόντων, πολιτικών, ιδεών και τομέων ενδιαφέροντος με την ευρεία έννοια. Οι Halkos & Kyriazis (2006) πιστεύουν ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός ενισχύει την ατομική και την επιχειρηματική ελευθερία δίνοντας περισσότερες επιλογές πράγμα το οποίο είναι πολύ σημαντικό για τις ευρωπαϊκές δημοκρατικές κοινωνίες. Ο Mitchell (2004) σημειώνει πως ο φορολογικός ανταγωνισμός θα πρέπει να τιμάται και όχι να καταπολεμάται καθώς αποτελεί ισχυρή ένδειξη οικονομικής ελευθερίας η οποία προωθεί την ορθή φορολογική πολιτική ανάμεσα στις χώρες.

Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν ότι οι υποστηρικτές του φορολογικού ανταγωνισμού υποστηρίζουν ότι μακροπρόθεσμα ο πραγματικός φορολογικός ανταγωνισμός θα οδηγήσει τα φορολογικά συστήματα σε ισορροπία και θα επέλθει φορολογική εναρμόνιση ανάμεσα στα κράτη της ΕΕ.

5.2.2 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ο Mitchell (2004) σημειώνουν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός διευκολύνει την οικονομική μεγέθυνση καθώς ενθαρρύνει τους πολιτικούς στην υιοθέτηση πιο προσαρμόσιμης φορολογικής πολιτικής. Από την άλλη πλευρά η φορολογική εναρμόνιση συνδέεται με την ύπαρξη οικονομικών εμποδίων στην οικονομία. Επιπλέον, ο Mitchell (2004) σημειώνει πως η κινητικότητα των επιχειρήσεων συνδέεται άμεσα με τον φορολογικό ανταγωνισμό και υπό

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

την έννοια αυτή οι επιχειρήσεις μπορούν να προστατευτούν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις όταν οι τελευταίες λαμβάνουν επιβαρυντικά οικονομικά μέτρα προς αυτές .

Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν ότι οι ευρωπαϊκές χώρες αναγνωρίζοντας τις αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις της υψηλής φορολογίας έχουν υιοθετήσει πολιτικές μείωσης της φορολογίας προκαλώντας την έναρξη φορολογικού ανταγωνισμού ο οποίος συνεχίζει μέχρι σήμερα. Οι Halkos & Kyriazis (2006) αναφέρουν πως ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν επιτρέπει την φορολογική εναρμόνιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Mitchell (2004) σημειώνει πως η απουσία του φορολογικού ανταγωνισμού θα υπονόμευε τις ευκαιρίες για ενεργή οικονομική ανάπτυξη και θα μείωνε την ατομική ελευθερία.

Ο Mitchell (2004) θεωρεί ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός προωθεί την οικονομική ανάπτυξη των κρατών σε αντίθεση με την φορολογική εναρμόνιση η οποία απλά προσθέτει περισσότερα οικονομικά εμπόδια που συνιστούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη. Υπό την οπτική αυτή οι πολυεθνικές επιχειρήσεις δεν επιθυμούν την φορολογική εναρμόνιση καθώς έτσι θα χάσουν το δικαίωμα να απειλούν με φυγή σε χώρες με μικρότερη φορολογία. Η ιστορία της φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων στην Ευρώπη αποτελεί καλό παράδειγμα της χρησιμότητας του φορολογικού ανταγωνισμού. Πιο συγκεκριμένα, τόσο στις αρχές της δεκαετίας του 1960 όσο και τις αρχές της δεκαετίας του 1970 υπήρξαν προσπάθειες για φορολογική εναρμόνιση των συντελεστών όσο αφορά την φορολόγηση των επιχειρήσεων στον ευρωπαϊκό χώρο. Το 1975 η Ευρωπαϊκή Κομισιόν έθεσε ένα ελάχιστο συντελεστή φορολόγησης των επιχειρήσεων στο 45% αλλά η πρωτοβουλία αυτή δεν απέδωσε τόσο τότε όσο και το 1990 που ο φορολογικός συντελεστής είχε τεθεί στο 30%. Σήμερα ο φορολογικός συντελεστής των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρωπαϊκό χώρο ανέρχεται λόγω του φορολογικού ανταγωνισμού σε επίπεδα κάτω του 30%.Τα οφέλη του φορολογικού ανταγωνισμού είναι πολλά και η διάσταση τους γίνεται αντιληπτή από το πλήθος των φορολογικών αλλαγών κατά τα τελευταία 25 χρόνια.

Ο φορολογικός ανταγωνισμός δεν είναι ο μόνος παράγοντας που οδηγεί σε αλλαγές της φορολογική πολιτικής των κρατών αλλά σίγουρα βοηθά στην δημιουργία ανάπτυξης και ευκαιριών. Επιπλέον, ο Mitchell (2004) αναφέρει πως ακόμα και εάν οι διεθνείς οργανισμοί κατάφερναν να απαλείψουν εντελώς τον φορολογικό ανταγωνισμό από την οικονομία οι επιπτώσεις που θα επέφερε το γεγονός αυτό στο επίπεδο των φορολογικών εσόδων θα ήταν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

υπό αμφισβήτηση καθώς πιθανότατα θα παρατηρούνταν αύξηση της παραοικονομίας παρά των κρατικών εσόδων.

5.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ?

Όπως παρουσιάστηκε στις ανωτέρω παραγράφους τόσο ο φορολογικός ανταγωνισμός όσο και η φορολογική εναρμόνιση συγκεντρώνουν πλεονεκτήματα το καθένα για διαφορετικούς λόγους. Από τα προηγούμενα κεφάλαια της μελέτης μας έγινε σαφές ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός έχει επικρατήσει έναντι της φορολογικής εναρμόνισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρότι οι επιδιώξεις που πρεσβεύσει κινούνται περισσότερο στα όρια της ευημερίας των κρατών παρά στην μακροχρόνια ευημερία του συνόλου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά την εξέταση μιας συγκεκριμένης ομάδας χωρών, όπως στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτείται να δοθεί η αρμόζουσα σημασία στους παράγοντες που συνετέλεσαν στην διαμόρφωση του υφιστάμενου φορολογικού ανταγωνισμού στην Ευρώπη και οι οποίοι συντηρούν την σχηματισθείσα φορολογική κατάσταση στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών.

5.3.1 ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ – ΜΕΛΩΝ

Μπορεί κανείς να ισχυριστεί πως η φορολογική εναρμόνιση δεν επιτυγχάνεται λόγω πρακτικών δυσκολιών όπως η ασύμμετρη πληροφόρηση αλλά και ατελειών που λαμβάνουν χώρα κατά την διαπραγματευτική διαδικασία μεταξύ των κρατών (Halkos & Kyriazis, 2006). Με βάση την παραπάνω διαπίστωση οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως ο χάρτης της φορολογίας στην ΕΕ διαμορφώνεται ως εξής : Οι χώρες του πυρήνα της Ευρώπης επιθυμούν περισσότερο την μείωση του φορολογικού ανταγωνισμού και την εδραίωση της φορολογικής σύγκλισης. Οι Αγγλοσαξωνικές χώρες και οι Κεντρικό-Ανατολικές χώρες επιθυμούν να υφίσταται ο φορολογικός ανταγωνισμός. Οι Σκανδιναβικές και οι χώρες της Ιβηρικής χερσονήσου έχουν αμφιλεγόμενη γνώμη για τον φορολογικό ανταγωνισμό. Η Ισπανία και η Πορτογαλία που επιθυμούν την οικονομική ανάπτυξη επιθυμούν και ανταγωνιστικά φορολογικά κίνητρα εγκατάστασης επιχειρήσεων στις χώρες τους. Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως η Γαλλία και η Γερμανία είναι χώρες οι οποίες επιθυμούν την

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

φορολογική εναρμόνιση τόσο σε ατομικό όσο και σε επιχειρηματικό επίπεδο ενώ οι υπόλοιπες χώρες βλέπουν συμπαθητικά το ενδεχόμενο φορολογικής σύγκλισης .

ΓΡΑΦΗΜΑ5.1 : ΧΑΡΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΟΣΟ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

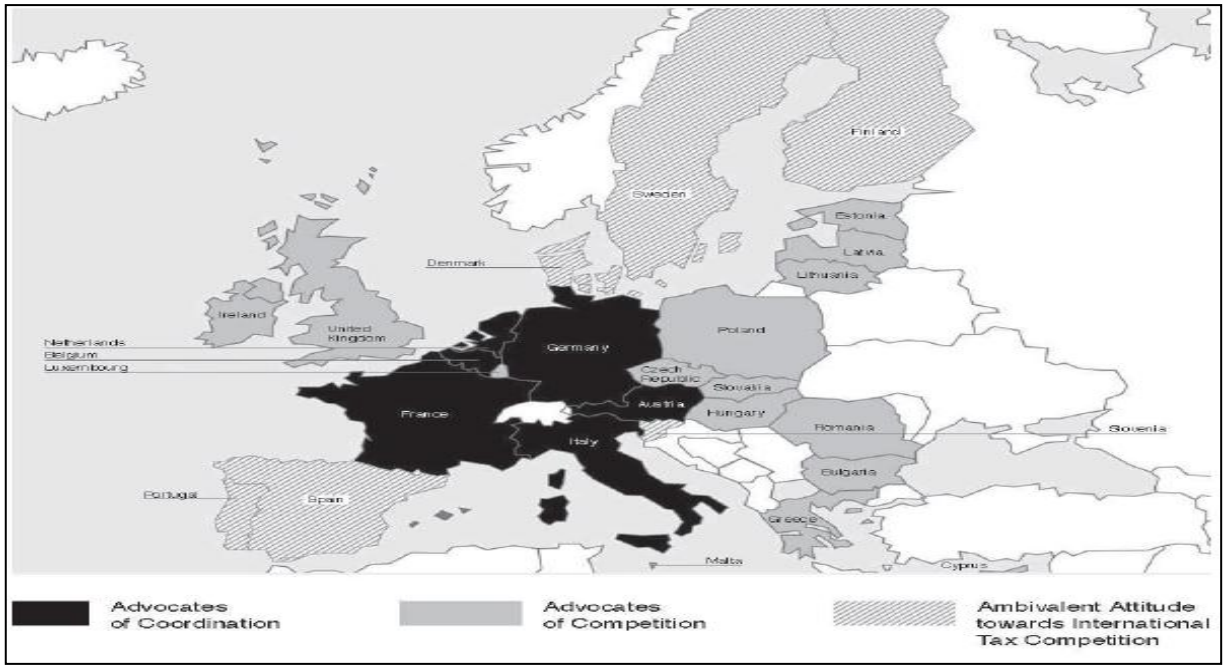

Πηγή: Mitchell (2004)

Οι Halkos & Kyriazis (2006) παρατηρούν πως η φορολογική εναρμόνιση έχει αποτύχει σε ευρωπαϊκό επίπεδο λίγο ή πολύ λόγω αντικρουόμενων συμφερόντων και διαμαχών σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Ο Mitchell (2004) αναφέρει πως οι χώρες με σαφή υψηλό φορολογικό προσανατολισμό είναι πρόθυμες να υιοθετήσουν μεθόδους και τακτικές φορολογικής εναρμόνισης που αφορούν στην παρακολούθηση και φορολόγηση των φορολογουμένων τους διεθνώς σε αντίθεση με τις χώρες που διακατέχονται από υψηλό φορολογικό ανταγωνισμό.

Όπως φαίνεται στο παραπάνω Γράφημα 5.1 οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως δεν συγκεντρώνεται η απαραίτητη πλειοψηφία για φορολογικά θέματα στην ΕΕ.Η τεχνική λύση του CCCTB με εθελοντική εφαρμογή όμως και αποφεύγοντας την υποχρεωτική υιοθέτηση του ως το ελάχιστο φορολογικό συντελεστή δεν αρκεί για να ξεπεραστούν τα διαφορετικά πολιτικά κίνητρα δράσης των κρατών της ΕΕ. Έτσι, την λύση στο πρόβλημα θα δώσει ένα πραγματικό debate πολιτών γιατί αργά η γρήγορα ο υπάρχων φορολογικός ανταγωνισμός θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην ΕΕ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Οι Kellermann & Kammer (2009) αναφέρουν πως οι κυβερνήσεις λαμβάνουν τις αποφάσεις σχετικά με την φορολογική πολιτική τους αρχικά βάση των δομικών χαρακτηριστικών της οικονομίας τους τα οποία καθοδηγούν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά της φορολογικής πολιτικής σε κάθε κράτος. Η εφαρμογή της φορολογικής εναρμόνισης καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη ως συνέπεια της διαφορετικότητας των κρατών. Επιπρόσθετα , ο Mitchell (2004) αναφέρει πως οι χώρες με υψηλό φορολογικό προσανατολισμό οι οποίες έχουν υιοθετήσει την τακτική της υπερφορολόγησης και των υψηλών δημόσιων δαπανών δεν επιθυμούν τον φορολογικό ανταγωνισμό που θα διαταράξει τα δεδομένα τους.

Επιπλέον, οι Halkos & Kyriazis (2006) σημειώνουν πως στην περίπτωση της ευρωπαϊκής ένωσης φαίνεται ότι τα μοντέλα προσέγγισης της φορολογικής εναρμόνισης δεν περιλαμβάνουν την περίπτωση που ο φορολογικός ανταγωνισμός διεξάγεται κάτω από ανόμοιες αρχικές συνθήκες .Οι ανόμοιες αρχικές συνθήκες είναι πως παρότι οι περισσότερες χώρες ανήκουν και στην ΟΝΕ δεν ικανοποιούν δύο βασικές συνθήκες (δημόσιο χρέος λιγότερο από 60% του ΑΕΠ και δημόσιο έλλειμμα μικρότερο από 3% του ΑΕΠ) δηλαδή, ξεκινούν από διαφορετικά επίπεδα δημόσιου χρέους και δημόσιου ελλείμματος γεγονός που αποδίδει διαφορετικούς βαθμούς δημοσιονομικής ελευθερίας στα κράτη – μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης (Halkos & Kyriazis , 2006). Έτσι για παράδειγμα χώρες όπως το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία που έχουν καλή δημοσιονομική οικονομική κατάσταση θεωρούνται επιτυχημένα στην διεξαγωγή φορολογικού ανταγωνισμού ενώ χώρες με χειρότερη δημόσια οικονομική κατάσταση αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην μείωση των φορολογικών εσόδων και επομένως κατά την διεξαγωγή του φορολογικού ανταγωνισμού τουλάχιστον σε βραχυχρόνιο επίπεδο. Επομένως δημιουργείται ένας ενάρετος κύκλος για μερικές χώρες και ένας φαύλος κύκλος για κάποιες άλλες με κριτήριο την αρχική δημοσιονομική τους κατάσταση.

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν πως το φορολογικό σύστημα στη Ευρωπαϊκή Ένωση εστιάζει κυρίως στην αντιμετώπιση δύο προβλημάτων. Πρώτον, την διπλή φορολόγηση και την διπλή μη φορολόγηση. Διπλή φορολόγηση (Gerken et al, 2001) σημαίνει ότι το κέρδη θα φορολογούνται δύο φορές, μία με βάση της αρχής της κατοικίας του επενδυτή και μια με βάση την αρχή της πηγής τους. Οι συμφωνίες ωστόσο που συνάπτονται στοχεύουν στην ελάφρυνση του φορολογικού βάρους μέσω παροχής φοροαπαλλαγών προωθώντας της διασυνοριακές οικονομικές συναλλαγές. Ο στόχος έχει τεθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά δεν έχει επιτευχθεί πλήρως μέχρι σήμερα. Όλες οι χώρες πρέπει να υιοθετήσουν μια από τις δύο αρχές φορολόγησης ώστε να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση ολοκληρωτικά. Οι

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Gerken et al (2001) σημειώνουν ότι η λύση της υιοθέτησης μιας αρχής φορολόγησης είναι ανεδαφική καθώς οι χώρες που εξάγουν κεφάλαια επιθυμούν την αρχή της κατοικίας στην φορολόγηση ενώ οι χώρες που εισάγουν κεφάλαια επιθυμούν την αρχή της πηγής και προκειμένου να επέλθει σύγκλιση θα πρέπει να υπάρξει ολοκληρωτική φορολογική αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Διπλή μη φορολόγηση (Gerken et al, 2001) είναι το τρέχων φορολογικό σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση το οποίο δέχεται κριτική επειδή οδηγεί στην διπλή φορολόγηση αλλά και επειδή ουσιαστικά οδηγεί σε μη φορολόγηση. Κάθε χώρα προβαίνει σε παροχή ειδικών προνομίων (φοροαπαλλαγές και χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές) στις επιχειρήσεις με απώτερο σκοπό να προσελκύσει όσο το δυνατό περισσότερες επιχειρήσεις, τα προνόμια αυτά είναι σχεδιασμένα με τρόπο ώστε οι επιχειρήσεις να αποφεύγουν τόσο την φορολόγηση με βάση την κατοικία όσο και με βάση την πηγή. Τα αποτελέσματα της διπλής μη φορολόγησης όπως και τα αποτελέσματα της διπλής φορολόγησης καταλήγουν σε άνιση μεταχείριση. Ενώ στην περίπτωση της διπλής φορολόγησης το ξένο εισόδημα φορολογείται πιο βαριά από το εγχώριο η ανάγκη για ξένες επενδύσεις αλλά και η προσπάθεια συγκράτησης των επιχειρήσεων εντός των χωρών είχαν ως αποτέλεσμα την θέσπιση φορολογικών κινήτρων ως προς τις κινητές επιχειρήσεις συγκριτικά με τις μη κινητές

Οι Gerken et al (2001) αναφέρουν πως οι πολλοί τύποι των φόρων, τα εκάστοτε διαφορετικά στοιχεία των φορολογικών συστημάτων (φορολογική βάση, φορολογικός έλεγχος, φορολογικοί συντελεστές) καθώς και ο υπάρχων φορολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη οδηγούν σε περίπλοκα φορολογικά συστήματα τα οποία περιπλέκονται ακόμα περισσότερα όταν γίνεται προσπάθεια φορολογικής σύγκλισης σε εθνικό επίπεδο. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η διαπίστωση των Bernardi (2003). Οι Bernardi (2003) αναφέρουν η φορολογική σύγκλιση δεν είναι εφικτή επειδή υπάρχουν μικροοικονομικά και μακροοικονομικά θέματα ανάμεσα στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι Bernardi (2003) αναφέρουν πως τα φορολογικά συστήματα των κρατών δεν δείχνουν σημάδια σύγκλισης. Μια ανάλυση δείχνει σύγκλιση όσο αφορά τους φόρους κατανάλωσης στις χώρες της ΕΕ αλλά μεγαλύτερη διασπορά όσο αφορά τους φόρους του κεφαλαίου, επιπρόσθετα η σύγκλιση του φορολογικού βάρους της εργασίας καθώς και του συνολικού φορολογικού βάρους των κρατών δείχνει να απουσιάζει εντελώς από τις χώρες της Ευρωπαϊκή Ένωση.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

Σύμφωνα με τους Kellermann & Kammer (2009) ωστόσο, υπάρχουν δύο βασικά μειονεκτήματα της μεθόδου της ενιαίας φορολογικής βάσης. Πρώτον, είναι σαφές ότι πρέπει να επιτευχθεί υποχρεωτικά μια φορολογική νομοθεσία στις χώρες της ΕΕ γιατί ειδάλλως μια απλή συμφωνία θα προσθέσει απλά ένα άλλο παράλληλο φορολογικό σύστημα στα ήδη 27 υπάρχοντα και δεν θα αποτελεί βιώσιμη λύση στην φοροδιαφυγή των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Δεύτερον, μια τέτοια φορολογική εναρμόνιση πρέπει να γίνει με βάση τους ελάχιστους φορολογικούς συντελεστές έτσι ώστε να είναι μια λύση που θα διαρκέσει περισσότερο και δεν θα προκαλέσει περαιτέρω στρεβλώσεις από την φυγή ήδη εγκατεστημένων επιχειρήσεων στις χώρες της ΕΕ.

Η προσπάθεια οικονομικής σύγκλισης που λαμβάνει χώρα στην ευρωζώνη δεν είναι σύμφωνη με την φορολογική εναρμόνιση που επιδιώκεται. Αυτό συμβαίνει γιατί η χαμηλή φορολογία αντισταθμίζει τα όποια μειονεκτήματα μιας ευρωπαϊκής χώρας και την καθιστά ανταγωνιστική και ικανή να επιτύχει ικανοποιητικό επίπεδο των υπολοίπων μακροοικονομικών μεγεθών της προκειμένου να συμβαδίσει με τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες. Οι Bernardi (2003) διαπιστώνουν πως ο θεσμός της ΕΕ δεν επιτυγχάνει τους στόχους τους οποίους είχε θέσει γιατί είναι αντικρουόμενοι. Οι Kellermann & Kammer (2009) σημειώνουν ότι υπάρχει κενό πλούτου ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ. Επιπλέον αναφέρουν ότι είναι αναμενόμενο χώρες με χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα να προβαίνουν σε φορολογικό ανταγωνισμό προσπαθώντας να προσελκύσουν επενδύσεις και να συμβαδίζουν με τις πιο ανεπτυγμένες χώρες. Από την άλλη πλευρά χώρες με υψηλά κατά κεφαλήν εισοδήματα κατά περιόδους προβαίνουν σε φορολογικό ανταγωνισμό. Συμπεραίνεται όμως ότι η θέσπιση μιας κοινής φορολογικής πολιτικής δεν συμφέρει ούτε τις πλούσιες ούτε τις φτωχές χώρες της ΕΕ .

5.3.2 ΛΑΘΟΣ ΤΡΟΠΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ

Σύμφωνα με τον Bernardi (2003) μόνο μεγάλες φορολογικές αλλαγές μπορούν να εναρμονίσουν τα, κατά τα λοιπά, πολύ διαφορετικά φορολογικά συστήματα των κρατών της ΕΕ. Ωστόσο η πρωταρχική επιδίωξη των κρατών μελών της ΕΕ κατά την δεκαετία του 1990 ήταν οι απλοποιήσεις και ο εξορθολογισμός των υφισταμένων φορολογικών συστημάτων τους μαζί με σχεδόν ασήμαντες συλλογικές αλλαγές (Bernardi, 2003) που τελικά δεν βελτίωσαν ούτε κάποιες οριακές καταστάσεις όπως :

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

1. Φόρος επιχειρήσεων .Οι φορολογικοί συντελεστές των επιχειρήσεων μειώθηκαν αξιοσημείωτα κατά σχεδόν 15 μονάδες από το 1980 έως το 2003.Αυτό αποδόθηκε πρωτίστως στον ισχυρό οικονομικό ανταγωνισμό ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες σε συνδυασμό με την έκρηξη της παγκοσμιοποίησης καθώς και της κινητικότητας του κεφαλαίου. Η μείωση του φορολογικού βάρους των επιχειρήσεων οφείλεται και στην αύξηση της φορολογικής βάσης των κρατών που συνήθως μειώνει το φορολογικό βάρος.

2. Φορολογία του εισοδήματος της φορολογικής βάσης. Το 2003 σχεδόν κανένας πολίτης δεν εξαιρούνταν από το φορολογικό βάρος που του αντιστοιχούσε.

3. Φορολογία της εργασίας και του εισοδήματος. Στις αρχές του 1990 σχεδόν ο μέσος όρος φορολογίας στην εργασία ήταν περίπου 50 % ενώ το αντίστοιχο στις ΗΠΑ ήταν περίπου 35% διαφορά που αποδίδεται στα διαφορετικά μοντέλα ανάπτυξης και εργασίας ανάμεσα στις δύο ηπείρους. Από το 1990 έως το 2000 οι αντίστοιχοι συντελεστές αυξήθηκαν κατά 2 μονάδες.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) σημειώνουν πως η φορολογική εναρμόνιση μπορεί να επιτευχθεί σε δυο στάδια. Το πρώτο στάδιο οι χώρες πρέπει να αποφασίσουν εάν θα μειώσουν του φόρους των επιχειρήσεων ενώ στο δεύτερο στάδιο πρέπει να αποφασίσουν το επίπεδο της μείωσης με βάση την συμπεριφορά των λοιπών κρατών. Με δεδομένες τις διαφορετικές αρχικές συνθήκες της οικονομίας όσο υψηλότερο είναι το αρχικό εξωτερικό δημόσιο χρέος της οικονομίας τόσο πιο δύσκολο είναι να μειώσει μια χώρα τους φόρους της. Οπότε ο φορολογικός ανταγωνισμός για τις χώρες με υψηλό εξωτερικό δημόσιο χρέος ξεκινά με ένα σοβαρό ανταγωνιστικό μειονέκτημα.

Οι Halkos & Kyriazis (2006) ακολουθώντας το μοντέλο της άριστης φορολογική περιοχής κατέληξαν στο συμπέρασμα πως δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω των μεγάλων παρατηρηθέντων οικονομικών αποκλίσεων. Οι Halkos & Kyriazis (2006) θεωρούν πως δεν θα υπάρξει φορολογική εναρμόνιση σε επίπεδο άμεσων φόρων , όπως οι φόροι των επιχειρήσεων στο άμεσο μέλλον καθώς επίσης και πως απαιτείται περαιτέρω εμπειρική και θεωρητική έρευνα για σαφής απαντήσεις στο ερώτημα της φορολογικής εναρμόνισης και επιπτώσεων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρήσαμε να παρουσιάσουμε τα πλεονεκτήματα τόσο της φορολογικής εναρμόνισης μεταξύ των κρατών της Ευρωπαϊκής ένωσης καθώς και τα πλεονεκτήματα του έντονου φορολογικού ανταγωνισμού τους. Όπως παρατηρήσαμε, ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι έντονος ανάμεσα στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γεγονός που ανέδειξε την ανάγκη για φορολογική εναρμόνιση των κρατών της κυρίως μετά την δεκαετία του 1990 κάτι το οποίο εκφράστηκε και μέσω των προσπαθειών πολλών διεθνών οργανισμών παγκοσμίως. Ανάμεσα στα πλεονεκτήματα της φορολογικής εναρμόνισης συγκαταλέγεται η ουσιαστικότερη αξιολόγηση του τόπου εγκατάστασης των επιχειρήσεων καθώς δεν θα δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο φορολογικό κριτήριο. Αναμένουμε η ανωτέρω εξέλιξη να επιδράσει θετικά στην λειτουργία και απόδοση των επιχειρήσεων σε μακροχρόνιο επίπεδο. Επιπλέον, με την φορολογική εναρμόνιση θα αποκατασταθεί το αίσθημα δικαίου ανάμεσα στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι ενταγμένοι και στην Νομισματική Ένωση καθώς αν και υφίστανται την ίδια νομισματική πολιτική η δημοσιονομική πολιτική που τους ασκείται διαφέρει ανάλογα με την χώρα που δραστηριοποιούνται.

Από την άλλη πλευρά ο φορολογικός ανταγωνισμός αντιμετωπίζεται ως αναγκαίο κακό για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός ότι τα περισσότερα κράτη έχουν εκχωρήσει την άσκηση νομισματικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθιστά τον φορολογικό ανταγωνισμό ως την μόνη δυνατότητα έκφρασης τους στο διεθνές επίπεδο. Επιπλέον, ο φορολογικός ανταγωνισμός παρέχει την δυνατότητα του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε κράτη τα οποία υπό άλλες συνθήκες δεν θα ήταν ανταγωνιστικά στο διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον και θα στερούνταν οικονομικής ανάπτυξης.

Ωστόσο αν και αναδείχθηκε η σημασία της φορολογικής εναρμόνισης παρατηρούμε πως εντοπίζονται αντικειμενικές δυσκολίες κατά την προσπάθεια αυτή με αποτέλεσμα να επικρατεί έντονος και μακροχρόνιος φορολογικός ανταγωνισμός στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα, οι ανόμοιες αρχικές καταστάσεις υπό τις οποίες τα κράτη εντάχθηκαν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση αλλά και οι δυσκολίες κατά την κατηγοριοποίηση των πολλών φορολογικών κατηγοριών δημιούργησαν σταθερές οικονομικές επιδιώξεις εξατομικευμένες για κάθε κράτος οι οποίες συντελούν στην διεύρυνση των ανισοτήτων μέσα στις οποίες εντάσσεται και ο φορολογικός ανταγωνισμός. Επιπλέον, οι επιφανειακοί τρόποι

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

που εφαρμόστηκαν κατά την επιδίωξη της φορολογικής εναρμόνισης δεν βελτίωσαν την υφιστάμενη κατάσταση του έντονου φορολογικού ανταγωνισμού.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^{ο} : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη είχε σαν σκοπό την μελέτη του φορολογικού ανταγωνισμού στον ευρωπαϊκό χώρο. Μετά την παράθεση των λειτουργιών και των επιδιώξεων του κράτους και της επιχείρησης, που κρίνονται απαραίτητες για την περαιτέρω μελέτη του φορολογικού ανταγωνισμού, συμπεράναμε πως ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί ένα σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο το οποίο εντείνεται και λόγω της παγκοσμιοποίησης. Σε θεωρητικό επίπεδο οι επιχειρήσεις συναλλάσσονται με το κράτος μέσω του φορολογικού συστήματος ωστόσο ο φορολογικός ανταγωνισμός απαιτεί την εμβάθυνση σε περισσότερες διαστάσεις την συναλλαγής αυτής από τις οποίες προκύπτουν τα βαθύτερα κίνητρα της προσφοράς χαμηλής φορολόγησης από την πλευρά του κράτους και της ζήτησης χαμηλών φορολογικών συντελεστών από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Προς την κατεύθυνση αυτή κρίναμε σκόπιμο να παραθέσουμε τους κυριότερους προσδιοριστικούς παράγοντες που λαμβάνουν υπόψη τους οι επιχειρήσεις κατά την επιλογή του χώρου εγκατάστασης τους. Κομβικό σημείο της παράθεσης των προσδιοριστικών παραγόντων υπήρξε η παγκοσμιοποίηση η οποία διευρύνει τις επιλογές των επιχειρήσεων , επίσης παρατηρούμε πως παρατηρείται μια σύγκλιση των κριτηρίων ανάμεσα στις επιχειρήσεις μακροχρόνια λόγω της παγκοσμιοποίησης. Όσον αφορά τους οικονομικούς παράγοντες που επιδρούν στην χωροθέτηση των επιχειρήσεων παρατηρούμε πως ο φορολογικός ανταγωνισμός συσχετίζεται θετικά, δηλαδή όσο αυξάνει η ικανότητα μιας χώρας στο να είναι ανταγωνιστική φορολογικά τόσο περισσότερες επιχειρήσεις θα προσελκυστούν. Επιπλέον, το γενικότερο επίπεδο υποδομών, τα περιθώρια έρευνας και ανάπτυξης (R&D)που έχει μια οικονομία αλλά και στοιχεία του εργατικού δυναμικού της όπως το μορφωτικό επίπεδο και το γενικότερο επίπεδο ανθρώπινου κεφαλαίου που διαθέτουν συμμετέχουν αποφασιστικά κατά την διαδικασία αξιολόγησης του χώρου εγκατάστασης των επιχειρήσεων.

Στην συνέχεια προσπαθώντας να εξετάσουμε αμιγώς τον φορολογικό ανταγωνισμό εστιάσαμε στους παράγοντες που τον καθορίζουν και τον κατευθύνουν. Ειδικότερα, το μέγεθος της χώρας αλλά και το γειτονικό οικονομικό περιβάλλον επηρεάζουν ευθέως την είσοδο μιας χώρας στον φορολογικό ανταγωνισμό. Επιπλέον, οι διάφοροι πολιτικοί παράγοντες που συντρέχουν δύναται να επηρεάσουν το επίπεδο και την ένταση του

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

φορολογικού ανταγωνισμού. Ειδικότερα, παρατηρήθηκε αύξηση του φορολογικού ανταγωνισμού σε προεκλογικές περιόδους αλλά και σε περιπτώσεις διεθνών πολιτικών συγκυριών όπως στην περίπτωση της εισόδου των ανατολικών χωρών της Ευρώπης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος, το υφιστάμενο φορολογικό επίπεδο της κάθε χώρας επηρεάζει την έκταση και τον βαθμό επιθετικότητας του φορολογικού ανταγωνισμού με την έννοια πως όσο υψηλότερο είναι το αρχικό επίπεδο φορολογίας για ένα κράτος τόσο πιο πιθανή είναι η υιοθέτηση ενός επιθετικού φορολογικού ανταγωνισμού.

Όσον αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις του φορολογικού ανταγωνισμού αυτές συγκεντρώνονται κυρίως στην μείωση των κοινωνικών παροχών που ελλοχεύει μετά την μείωση των φορολογικών εσόδων για το κράτος , την άνιση επιβάρυνση των φορολογουμένων από την μετακύληση των φόρων από τις επιχειρήσεις στους πολίτες αλλά και την ενδεχόμενη πρόκληση πολιτικής αστάθειας από τις συνεχείς αλλαγές και αναπροσαρμογές των φορολογικών συστημάτων. Οι αρνητικές επιδράσεις στο επίπεδο της απασχόλησης δεν κρίνονται ως απόλυτα επιβεβαιωμένες.

Αναφορικά με τους τρόπους μέτρησης του φορολογικού ανταγωνισμού προσπαθήσαμε να την αποδώσουμε σε συνάρτηση με την επίτευξη του άριστου επιπέδου φορολογίας του. Προς την κατεύθυνση αυτή προβήκαμε στον κατά περίπτωση προσδιορισμό ανάλογα με την κινητικότητα, την κερδοφορία και την τμηματοποίηση των επιχειρήσεων. Σε κάθε περίπτωση παρατηρήσαμε ότι το άριστο επίπεδο μεταβάλλεται ανάλογα με την σκοπιά μελέτης του. Πιο συγκεκριμένα. Εφόσον ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι έννοια αμφίδρομη ανάμεσα στο κράτος και τις επιχειρήσεις η απόκριση των επιχειρήσεων σε κάθε αλλαγή φορολογικών δεδομένων έχει ιδιαίτερη σημασία. Παρατηρήσαμε πως οι επιχειρήσεις αποκρίνονται στην αλλαγή φορολογικών δεδομένων εφαρμόζοντας νόμιμες μεθόδους όπως η φοροαπαλλαγή , παράνομές μεθόδους όπως η φοροδιαφυγή αλλά και προσαρμόζοντας την οργανωτική δομή τους μέσω μετεγκατάστασης ή πρόσληψης εξειδικευμένου διοικητικού προσωπικού.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού προσεγγίσαμε τις διαφοροποιήσεις στα εκάστοτε φορολογικά συστήματα των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσπαθήσαμε να τα κατηγοριοποιήσουμε αποτυπώνοντας τις εκάστοτε επιδιώξεις. Παρατηρούμε πως επικρατεί μεγάλη απόκλιση στα υφιστάμενα φορολογικά συστήματα που επικρατούν στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, αναφερόμενοι στην διαχρονική εξέλιξη των φορολογικών εσόδων στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρήσαμε πως διαγράφουν μια πτωτική πορεία αρχόμενη κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 γεγονός που επιβεβαιώνει την

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

διαπίστωση μας για έντονο φορολογικό ανταγωνισμό ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης κάτι το οποίο επιβεβαιώνουμε και την παράθεση των φορολογικών αναπροσαρμογών οι οποίες έλαβαν χώρα κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα.

Στην συνέχεια προσπαθήσαμε να αποτιμήσουμε τον φορολογικό ανταγωνισμό στην Ευρώπη σε επίπεδο προσέλκυσης επιχειρήσεων. Αφού προσδιορίσαμε την κατηγορία του κύριου όγκου των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρωπαϊκό χώρο καταλήξαμε ότι πρόκειται κυρίως για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το επίπεδο του φορολογικού ανταγωνισμού αποκτά έννοια μόνο όταν ικανοποιούνται και τα λοιπά κριτήρια χωροθέτησης των επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές χώρες που χαρακτηρίζονται από υψηλό φορολογικό ανταγωνισμό καταλαμβάνουν υψηλή θέση όσο αφορά την κατάταξη τους στο γενικότερη δείκτη ανταγωνιστικότητας σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπρόσθετα, οι ροές κεφαλαίων παρατηρήθηκε πως υπήρξαν υψηλότερες σε χώρες υψηλής φορολογικής ανταγωνιστικότητας.

Στο τελευταίο μέρος της μελέτης μας προσπαθήσαμε να απαντήσουμε στο ερώτημα της ορθής φορολογικής πολιτικής που πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη της Ευρωπαϊκές Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα το δίλλημα υφίσταται ανάμεσα στο εάν πρέπει να επιτευχθεί η φορολογική εναρμόνιση ή εάν πρέπει να συνεχιστεί ο υφιστάμενος φορολογικός ανταγωνισμός.

Οι λόγοι επιδίωξης της φορολογικής εναρμόνισης συνίστανται κυρίως στον τομέα των επιχειρήσεων. Το βασικό επιχείρημα συνίσταται κυρίως στην αλλαγή του χωροταξικού προσανατολισμού προς περισσότερο ουσιαστικά κριτήρια τα οποία μακροπρόθεσμα θα οδηγήσουν σε ευρύτερο πλαίσιο οικονομικής ανάπτυξης. Επιπλέον , η φορολογική εναρμόνιση ενδεχομένως να οδηγήσει σε άμβλυνση των φορολογικών ανισοτήτων που παρατηρούνται μεταξύ των πολιτών και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και υπό την έννοια αυτή θα προκαλέσει μια αποκατάσταση της δημοσιονομικής δικαιοσύνης.

Από την άλλη πλευρά οι υποστηρικτές του φορολογικού ανταγωνισμού θεωρούν πως επιτρέπει την άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής υπό καθεστώς πλήρης ελευθερίας για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γεγονός που έγινε πιο απαραίτητο στις χώρες της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης μετά την εκχώρηση της άσκησης της νομισματικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την υιοθέτηση του Ευρώ. Επιπλέον, ο φορολογικός ανταγωνισμός ίσως αποτελεί το μοναδικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

έχουν στην φαρέτρα τους κράτη της Ευρώπης και αποτελεί την ευκαιρία για την οικονομική ανάπτυξη τους.

Στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρά την γενική τάση και την πολιτική βούληση από τους Διεθνείς Οργανισμούς για επίτευξη φορολογικής εναρμόνισης δεν κατέστη δυνατό μέχρι σήμερα να επιτευχθεί. Οι λόγοι που συνετέλεσαν ως προς αυτό είναι κυρίως οι διαφορετικές επιδιώξεις των κρατών μελών της οι οποίες αντανακλούν σε διαφορετικές δημοσιονομικές προτεραιότητες και στόχους. Επιπλέον , το γεγονός ότι κράτη μέλη ξεκίνησαν με διαφορετικές αρχικές οικονομικές συνθήκες σημαντικών μακροοικονομικών μεγεθών δεν συνετέλεσε στην φορολογική σύγκλιση τους .Ακόμα ένας παράγοντας είναι οι λάθος τρόποι προσέγγισης της φορολογικής εναρμόνισης οι οποίοι αναλώθηκαν κυρίως σε ημίμετρα με τοπικιστικό χαρακτήρα τα οποία στερούνταν αποδοτικότητας αποτελεσματικότητας καθώς και ευρύτερου χαρακτήρα.

Ειρωνικά, ο φορολογικός ανταγωνισμός ίσως αποτελεί τον καλύτερο τρόπο να ενσωματώσουν οι οικονομίες τα οφέλη της φορολογικής εναρμόνισης . Η οικονομική θεωρία σημειώνει ότι οι ανταγωνιστικές αγορές αποβαίνουν σε σύγκλιση των τιμών εφόσον οι παραγωγοί ανακαλύψουν ότι χάνουν τους καταναλωτές όταν πουλάνε περισσότερο από την τιμή της αγοράς και χάνουν κέρδη όταν πουλάνε κάτω από την τιμή της αγοράς. Σε όρους φορολογικού ανταγωνισμού η οικονομική θεωρία μεταφράζεται αναλογικά στο ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός όχι μόνο οδηγεί σε χαμηλότερα επίπεδα φορολογικών συντελεστών αλλά επίσης τα χαμηλότερα επίπεδα τείνουν να συγκλίνουν μακροχρόνια ανάμεσα στις χώρες , κάτι που οι CEN ορίζουν ως οικονομικά αποτελεσματικό.

Μετά από τα προαναφερόμενα θεωρούμε πως στο υπαρκτό φαινόμενο του φορολογικού ανταγωνισμού η ουτοπιστική επιδίωξη της φορολογικής εναρμόνισης δεν πρέπει να αποτελεί πολιτικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο φορολογικός ανταγωνισμός αποτελεί ένδειξη υγιούς οικονομίας η οποία προσπαθεί με κάθε κοινωνικό και πολιτικό κόστος να προσελκύσει κεφάλαια προκειμένου να επιτύχει την ζητούμενη οικονομική ανάπτυξη. Σε κάθε περίπτωση και με δεδομένα την σύγχρονη οικονομική κρίση και την παγκοσμιοποίηση θεωρούμε πως είναι ενάντια στο αίσθημα οικονομικής επιβίωσης των κρατών κάθε προσπάθεια για φορολογική εναρμόνιση η οποία αν και θα επιφέρει το επιθυμητό επίπεδο προστατευτισμού που επιδιώκουν οι ισχυρές οικονομίες θα προκαλέσει πολλαπλάσια οπισθοδρόμηση στην οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο των αναπτυσσόμενων οικονομιών.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bartik. T., (1991), ‘’Who Benefits From State And Local Economic Development Policies?’’, Kalamazoo,MI:WE Up John Institute For Employment Research.
2. Becker J., & Fuest C., (2005), ‘’Optimal Tax Policy When Firms Are Internationally Mobile’’, CESIFO Working Paper No. 1592.
3. Bernardi L., (2003), ‘’Tax Systems And Tax Reforms In Europe: Rationale And Open Issues Of More Radical Reforms’’, Working Papers No. 200.
4. Bird R., (2010), ‘’Smart Tax Administration’’, Poverty Reduction And Economic Management, Vol.**36.**
5. Boblett, R., (1967),‘’Factors in 1ndustrial Location.’’, The Appraisal Journal 35, Vol.5, p.18-26.
6. Devereux M. P., & Griffith R., (2003), “Evaluating Tax Policy for Location Decisions,” International Tax and Public Finance, vol.10 (2), p.107–26.
7. Dye R. F., Mc Guireb T. J., (1997), ‘’The Effect Of Property Tax Limitation Measures On Local Government Fiscal Behavior’’, Journal of Public Economics vol.**66**,p. 469–487**.**
8. Eberts, R.(1986), "Estimating the Contribution of Urban Public Infrastructure to Regional Growth.", Working Paper 8610, Federal Reserve Bank of Cleveland.
9. Gerken L., Markt J., & Schick G., (2001), ‘’Double Income Taxation as a Response to Tax Competition in the EU’’, Intereconomics, p.244-254.
10. Gerkings S. & Morgan W., (1991), ‘’Measuring Effects Of Industrial Location And State Economic Development Policy: A Survey’’, Industrial Location and Public Policy p.31-56.
11. Goetz. S.J., (1997), "State- and County-Level Determinants of Food Manufncturing Establishments Growth: 1987-93", American Journal of' Agricultural Economics Vol. 79 p.838-50.
12. Gropp R. & Kostial K., (2001) ‘’FDI and Corporate Tax Revenue: Tax Harmonization or Competition?’’, Finance And Development, Vol. 38, No. 2.
13. Groves J. R. (2009), ‘’The Impact Of Positive Property Tax Differentials On The Timing Of Development’’ Regional Science and Urban Economics **39** p.739–748**.**

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

14. Guntram B. (2005), ‘’Measuring Tax Burdens In Europe’’, ZEI Working Paper, No. B 09-2005.
15. Halkos G. E., Kyriazis N.C., (2006) ‘’Is Tax Competition Harmful And Is The Eu An Optimal Tax Area? Eur J Law Econ, Vol.21 p. 163–177.
16. Heinemann F., Overesch M., & Rincke J., (2008), ‘’Rate Cutting Tax Reforms and Corporate Tax Competition in Europe’’, ZEW Discussion Papers, No.08-028.
17. Keen M., Kim Y., & Varsano R. (2006),‘’The “Flat Tax(es)”: Principles and Evidence’’,IMF Working Paper No.218.
18. Kellermann C., Kammer A., (2009), ‘’Deadlocked European Tax Policy. Which Way Out of the Competition for the Lowest Taxes?’’, European Tax Policy,Vol. 2.
19. Khwaja M. S., Awasthi R., & Loeprick J., (2011), ‘’Risk-Based Tax Audits Approaches and Country Experiences’’, The World Bank.
20. Lipsey, R.E., (2001), ΄΄Foreign Direct Investment And The Operations Of Multinational RMS: Comcepts, History And Data’’, NBER Working Paper No. 8665.
21. McMillen, D.P.,(1990), ‘’The Timing And Duration Of Development Tax Rate Increases’’, Journal of Urban Economics 28, p.1–18.
22. Mendoza, E. G., A. Razin, and L. L. Tesar (1994), “Effective Tax Rates in Macroeconomics, Cross-Country Estimates of Tax Rates on Factor Incomes and Consumption,”, Journal of Monetary Economics, vol.34, p.297–323.
23. Mitchell D., (2004), ‘’Tax Competition And Fiscal Reform: Rewarding Pro-Growth Tax Policy ‘’, Prepared for “A Liberal Agenda for the New Century: A Global Perspective,” a Conference cosponsored by the Cato Institute.
24. Mohnen P., (1999), ‘’Tax Incentives: Issue and Evidence’’, Scientific Series CIRANO, p 99s-32**(4A)**
25. Ottaviano, G. I. P. & Thisse, J.-F., (2003), ΄΄Agglomeration and Economic Geograpy΄΄, CEPR Discussion Paper No. 3838.
26. Pomerleau K., & Lundeen A., (2014), ‘’International Tax Competitiveness Index ‘’Tax Foundation
27. Rainey D. V. & McNarnara K.T., (2002) ‘’Tax Incentives: An Effective Development Strategy for Rural Communities?’’ Journal of Agriculture and Applied Economics, **34:2** p 319-325.
28. Rapanos B., (2012) ‘’Φορολογικό Σύστημα: Μέτρα ή Μεταρρύθμιση’’ Σημειώσεις για την ημερίδα του ΙΟΒΕ με θέμα (Α20)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

29. Rapanos T. B. & Kaplanoglou G., (2013), ‘’Φορολογία Και Οικονομική Ανάπτυξη – Η Περίπτωση Της Ελλάδας’’,(Ηλεκτρονική έκδοση) 66 http://62.1.43.74/5Ekdosis/UplPDFs//sylltomos14/609638%20Rapanos%202014.pdf.
30. Rohac D., (2006), ‘’Evidence and Myths about Tax Competition’’ New Perspectives on Political Economy, Vol. 2, No.2, , pp. 86 – 115.
31. Rolfe R., David A. Ricks, Martha M. Pointer, Mark McCarthy (1993), ‘’Determinants Of FDI Incentive Preferences Of MNEs.΄΄, Journal Of International Business Studies, Vol.24, p.335-355.
32. Shan H., (2010), ‘’Property Taxes And Elderly Mobility’’ Journal of Urban Economics **67**, p.194–205.
33. Shaffer R.,(1989), ‘’ Community Economics: Economic Structure And Change in Smaller Communities’’, Iowa State University Press, vol.1089.
34. Wahrig L. (2011) ‘’Tax Revenue In The European Union: The Economic Crisis Affects The Relative Shares Of Tax Components’’, Economy And Finance.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δαλαμάγκας Δ., (2010), ‘’Εισαγωγή Στη Δημόσια Οικονομική ’’ ,Αθήνα Εκδόσεις: Κριτική.
2. Παππάς Α., (2006), ‘’Εισαγωγή Στη Χρηματοοικονομική Λογιστική’’, Αθήνα, Εκδόσεις Μπένου.
3. Καραγιώργος Θ. & Παπαδόπουλος Δημήτριος Λ., 2003 ΄΄Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική’’, Θεσσαλονίκη Εκδόσεις Γερμανός
4. Φλώρος Α., (2010) ‘’Φορολογική Λογιστική’’ Αθήνα, Εκδόσεις :Σύγχρονη Εκδοτική

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Eurostat (2009)
2. Imf (1997),(2010)
3. Oecd (2004)
4. World bank (2003),(2010)
5. United Nations Conference On Trade And Development, World Investment Report,1996-2001
6. Eric Engen And Kevin Hassett (2003)

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 01:10:09 EEST - 167.114.118.212